

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANA BİLİM DALI

GELENEKSEL KIZAK SPORUNUN TURİZME
KAZANDIRILMASI

CİHAN TANE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. HÜSEYİN PAMUKÇU

OCAK - 2022
KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Cihan TANE

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GELENEKSEL KIZAK SPORUNUN TURİZME KAZANDIRILMASI

CİHAN TANE

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN:DOÇ. DR. HÜSEYİN PAMUKÇU

Bu çalışmada, Kastamonu ili Küre ve Ağlı ilçelerinde bir kültür unsuru olarak yaşayan geleneksel kızak (kayık) sporunun hali hazırdaki durumu, turizme kazandırılması konusunda spor yöneticileri ve kızak yarışçılarının görüşleri alınarak incelenmiştir. Çalışmanın amacı geleneksel kızak sporunun bir kültür ögesi olarak irdelenmesi, mevcut durumunun ortaya konulması ve geleneksel kızak sporunun turizm açısından değerlendirilmesidir. Küre ve Ağlı ilçelerinde yürütülen çalışmanın kuramsal bölümünün oluşturulmasında alan yazın taraması ile spor faaliyetlerinin gözlem ve incelemelerinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Devamında çalışmanın uygulamalı kısmı yapılmıştır. Uygulama için araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, geleneksel spor dalları federasyonu delegeleri ve ilçelerdeki geleneksel kızak sporcuları ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada toplanan veriler NVIVO (v1.51) sözel veri çözümleme programında betimsel ve içerik analizi teknikleriyle çözümlenerek yorumlanmıştır. Çalışmada ulaşılan bulgular incelendiğinde kış sporları içerisinde yer alan geleneksel kızıağın hali hazırda Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından resmi olarak tanındığı, bu spor dalıyla ilgili müsabakaların yapıldığı, geleneksel kızak kültürünün geliştirilmesi ve turizme kazandırılması için spor yöneticileri ile sporcuların hem fikir oldukları görülmüştür. Bununla birlikte sporcular da geleneksel kızıağın kış sporları turizmine kazandırılmasının önemli olduğunu, bu bağlamda yöresel kıyafetlerin yarışlarda kullanılmasının bölgenin kültürünün aktarımında katkı sunacağını ifade etmişlerdir.

ANAHTAR KELİMELEER: Kış sporları, Geleneksel Kızak, Yöresel Kıyafetler, Kastamonu

ABSTRACT**MSC THESIS****BRINGING THE TRADITIONAL SLED SPORT TO TOURISM****CİHAN TANE****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE****SUPERVISOR: ASSOC. PROF. HÜSEYİN PAMUKÇU**

In this study, the current situation of traditional sled (boat) sport, which lives as a cultural element in Küre and Ağlı districts of Kastamonu province, has been examined by taking the opinions of sports managers and sled racers about bringing it into tourism. The aim of the study is to examine the traditional sled sport as a cultural element, to reveal its current situation and to evaluate the traditional sled sport in terms of tourism. In the formation of the theoretical part of the study carried out in Küre and Ağlı districts, the data obtained from the literature review and the observations and examinations of sports activities were used. Afterwards, the applied part of the study was carried out. Using the semi-structured interview form developed by the researcher for the application, interviews were conducted with the traditional sports branches federation delegates and traditional sled athletes in the districts. The data collected in the study were analyzed and interpreted with descriptive and content analysis techniques in the NVIVO (v1.51) verbal data analysis program. When the findings of the study are examined, it has been seen that the traditional sled, which is one of the winter sports, is currently officially recognized by the Traditional Sports Federation, the competitions related to this sport are held, the sports managers and the athletes (except for two athletes) agree on the development of the traditional sled culture and bringing it to tourism. In addition, the athletes has also expressed that it is important to bring the traditional sled to winter sports tourism, and in this context, the use of local clothes in the races will contribute to the transfer of the culture of the region.

KEYWORDS: Wintersports, Traditional Sledge, Local clothes, Kastamonu

January 2022, 127 Page

TEŞEKKÜR

Hayatım boyunca beni bu seviyeye getiren bilgileri ile zenginleştiren Şu an bunları burada yazmama sebep olan bütün hocalarıma

“Geleneksel Kızak Spor Turizme Kazandırılması” adlı yüksek lisans tezimin hazırlanmasında hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olan her an yaptıklarımı takip eden tekrarlayan problemlerde anlayışı ile ilk sefer gibi anlayışlı olan danışmanım Doç. Dr. Hüseyin PAMUKÇU’ya en içten dileklerle teşekkür ederim.

Araştırmalarıma yaparken motivasyonumun düşmemesi için sürekli yanımda olan desteğini esirgemeyen Alperen Fetih KAYNAŞ’a, Orhan CANBULAT’a, İlker BAVUŞ’a, Eray USLU’ya ve her koşulda yanımda olan beni sürekli teşvik eden canım eşime teşekkürlerimi sunarım.

Türkiye Geleneksel Spor Dalları başkanı Gnal GENÇ beye Türkiye Geleneksel Spor Dalları Kastamonu il temsilcisi Bünyamin Recep BERBEROğLU’na Türkiye Geleneksel Spor Dalları delegelerinden Turgay MALİKİ beye sonsuz teşekkür ve Őükranlarımı sunarım

Son olarak benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen ve bugünlere gelmeme yardımcı olan canım aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Cihan TANE

Kastamonu, 2022

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ.....	1
2. GELENEKSEL SPORLAR.....	4
2.1 Geleneksel Sporların Tarihsel Gelişimi.....	4
2.1.1 Orta Çağda Geleneksel Spor.....	5
2.1.2 Selçuklu ve Osmanlı Döneminde Geleneksel Spor	5
2.1.3 Cumhuriyet Döneminde Geleneksel Spor	7
2.2 Geleneksel Güreşler	9
2.2.1 Karakucak Güreşi	10
2.2.2 Aba Güreşi	11
2.2.3 Kırım Türk Güreşi	11
2.2.4 Şalvar Güreşi.....	12
2.2.5 Yağlı Güreş	12
2.3 Geleneksel Atlı Sporlar	13
2.3.1 Gökbörü Oğlak Oyunu.....	13
2.3.2 Atlı Cirit.....	14
2.3.3 Cüdi.....	14
2.3.4 Çöğen (Polo).....	14
2.4 Okçuluk	15
2.5 Geleneksel Kızak Sporuna	15
2.5.1 Geleneksel Kızak Sporuna Özellikleri	16
2.5.2 Geleneksel Kızak Sporuna Kuralları	18
2.5.3 Geleneksel Kızak Sporunun Tarihiçesi.....	20
2.5.4 Geleneksel Kızak Sporuna Malzemeleri	21
2.5.5 Türkiye Geleneksel Kızak Federasyonunun Yarışları Yaptığı Yerler..	22
3. TURİZM BAKIŞ AÇISIYLA GELENEKSEL KIZAK SPORU	24
3.1 Kış Sporları Turizmi.....	24
3.2 Kış Sporları Kapsamında Geleneksel Kızak	25
3.3 Türkiye Turizmde En Popüler Örnekler.....	26
3.3.1 Palandöken Kayak Merkezi	28
3.3.2 Uludağ Kayak Merkezi.....	29

3.3.3	Ilgaz Dağı Kayak Merkezi	30
3.4	Dünya Turizminde En Popüler Örnekler.....	31
3.4.1	İsviçre.....	34
3.4.2	Avusturya.....	35
3.4.3	Fransa.....	35
3.4.4	Kuzey Amerika	36
4.	GELENEKSEL KIZAK SPORUNUN MEVCUT DURUMUNUN	
	İNCELENMESİ	38
4.1	Araştırmanın Problemi	38
4.2	Araştırmanın Amacı	38
4.3	Araştırmanın Önemi	39
4.4	Literatüre ve uygulamaya katkılar.....	41
4.5	Sınırlılıklar ve Sayıtlar	45
4.6	Araştırmanın Yöntemi	45
4.7	Çalışma Grubu.....	46
4.8	Verilerin Toplanması.....	47
4.9	Verilerin Analizi	48
5.	BULGULAR	51
5.1	Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular	53
5.1.1	Yöneticiler ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	53
5.1.2	Sporcular ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular.....	55
5.2	İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular	68
5.2.1	Yöneticiler ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	68
5.2.2	Sporcular ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular.....	73
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER	94
	KAYNAKLAR	104
	EK 1 Görüşme Formları	113
	EK 2 Kızak Görselleri	114
	EK 3 Eylem Planı	117

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1 Türkiye’deki Kayak Merkezleri.....	28
Şekil 2 Erzurum Palandöken Kayak Merkezi	29
Şekil 3 Uludağ Kayak Merkezi	30
Şekil 4 Ilgaz Kayak Merkezi.....	31
Şekil 5 Dünya Kazakçı Pazar Payı.....	32
Şekil 6. Geleneksel Kızak Sporuna Başlama Nedenleri Konusunda Oluşturulan Kodlara ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular	56
Şekil 7. Geleneksel Kızak Sporunun Yapılmasının Gereklikleri Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular	60
Şekil 8. Geleneksel Kızak Sporunun Geliştirilmesi İçin Yapılabilecekler Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular	65
Şekil 9. Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılma Nedenleri Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular	75
Şekil 10. Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Sporun Yapıldığı Bölgeye Olan Katkıları Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular.....	80
Şekil 11. Geleneksel Kızak Sporcularının Yöresel Kıyafetler Giymelerinin Yöre Turizmine Katkıları Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular.....	84
Şekil 12. Geleneksel Kızak Sporunun Turizm Bağlamında Devamlılığının Sağlanması Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular	88
Şekil 13. Kızağın Yandan Görünüşü.....	114
Şekil 14. Kızağın Arkadan Görünüşü	114
Şekil 15. Kızağın Profilden Görünüşü	115
Şekil 16. Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu Kızakları	115
Şekil 17. Bursa Uludağ Geleneksel Kızak Yarışları	116
Şekil 18. Geleneksel II. Ilgaz Yarışları	116

TABLOLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. 2016 – 2019 Yılları Arasında Yapılan Yarışlar	23
Tablo 2. Türkiye’ye 1998-2018 Yılında Gelen Turist Sayıları.....	27
Tablo 3. Dünyada Kayakçı Turistlerin Tercih Ettiği Bölgeler.....	33
Tablo 4. Dünyada Kayak ve Telesiyej Merkezlerinin Dağılımı	33
Tablo 5. Yöneticilere İlişkin Demografik Bilgiler	51
Tablo 6. Sporculara İlişkin Demografik Bilgiler	52
Tablo 7. Geleneksel Kızak Sporunun Gelişimi ve Turizme Kazandırılması Konusunda Yöneticilerin Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar.....	54
Tablo 8. Geleneksel Kızak Sporunun Yönelik İlginin Nasıl Başladığına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar.....	55
Tablo 9. Geleneksel Kızak Sporunun Yönelik İlginin Nasıl Başladığına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar.....	59
Tablo 10. Geleneksel Kızak Sporunun Geliştirilmesine Yönelik Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar	64
Tablo 11. Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılması Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar.....	69
Tablo 12. Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılması İçin Takip Edilecek Stratejiler Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar.....	70
Tablo 13. Geleneksel Kızak Sporun Turizminin Sürdürülebilirliği Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar.....	71
Tablo 14. Geleneksel Kızak Sporunda Rol Model Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar	72
Tablo 15. Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Gerekliliği Konusuna İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar.....	74
Tablo 16. Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Yapıldığı Yöreye Olan Katkısına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar	79

Tablo 17. Geleneksel Kızak Sporcularının Yöresel Kıyafetleri Giymesinin Yöre Turizmine Olan Katkısına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar	83
Tablo 18. Geleneksel Kızak Sporunun Turizm Bağlamında Devamlılığının Sağlanmasına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar	87

1. GİRİŞ

İnsanlar zamanla yaşam tarzlarına bağlı olarak vücutlarını yüksek verimlilik doğrultusunda değiştirirler. Bu değişiklikler coğrafi yapı ve iklim gibi çeşitli faktörlerden etkilenerek spor türlerinin gelişmesine ve bunların farklılaşmasına sebep olmuştur (Yıldırım, 1996: 48, Eski, 2004: 2). Başka bir ifadeyle kişinin kendini koruması içgüdüleriyle şekillenen yaşam tarzı doğal koşullar ile biçimlenmiştir.

Geçmişe bakıldığında insanlar kızıağı eşyalarını taşımak, kar üzerinde rahatlıkla ilerleyebilmek için kullanmışlardır. Avladıkları avları, eşyaları taşımak için yapısı gereği az sürtünmede bulunduğundan kullanımı kolaylaştırmıştır. Kızaklar ilk başlarda mecburiyet olarak kullanılmıştır. Gün geçtikçe zaman süzgecinden geçerek geleneksel hal almıştır. Tarihteki sportif faaliyetlerin hepsi günümüzde geleneksel spor olarak adlandırılmaktadır.

Geçmişte geleneksel Türk sporları temel savaş eğitimi için hazırlık aşaması niteliğindedir. Geleneksel kızak sporu bunlardan biridir. Geçmişten günümüze kızak sporunu incelediğimizde kızak sporunun bugün eğlence ve geçmişi yaşatma amacıyla varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Ülkemizdeki kültürel çeşitlilik etkilenerek önemli yer tutan ve oluşumu yüzyıllar öncesine dayanan “ata sporları” günümüzde “geleneksel spor dalları” olarak adlandırılmaktadır (Karahüseyinoğlu, 2008: 1).

Ata sporları günümüzde değişen yaşam şartları ve bilgilerin yazılı kaynak özelliği taşımamasından dolayı unutulmaya yüz tutmaktadır. Kış turizmi potansiyelini arttırmak ve ata sporlarını yeniden kazandırmak amacıyla bu tez konusu geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması olarak belirlenmiştir. İleri yaş grubunun hafızasındaki bilgiler kayıt altına alınmadığı için zamanla bazı ayrıntılar unutulmuştur. Bu unutilan bilgiler bazen bir materyal özelliği göstermiş bazen de farklı şekillerde anlatılagelmiştir. Buradan yola çıkılarak geleneksel kızıağın nasıl bir rota oluşturacağı ve turizme nasıl kazandırılacağı araştırma sorunsalı olmuştur.

Bu araştırmanın amacı geleneksel kızak sporunun kültür olarak irdelenmesi ve mevcut durumunun ortaya koyulmasıdır. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için ne yapılması gerektiği araştırılmıştır.

Geleneksel kızak sporu uzun yıllar boyunca federasyon bünyesine katılmadan sadece bulunduğu bölgede kendi aralarında festival şeklinde düzenlenmiştir. 2002 yılında Geleneksel Spor Dalları Federasyonu bünyesine katılarak büyük bir gelişme kaydetmiştir. Gelişme sayesinde geleneksel kızak sporu sadece bulunduğu ilçelerde değil, 8 farklı ilde yarışlar çerçevesinde tanıtımı yapılmıştır. Aynı şekilde farklı illerden yarışçılar Kastamonu yöresine gelerek sporu tanımış ve Kastamonu'da bir turizm faaliyeti oluşturmuştur.

Kastamonu yöresinde yapılan festivaller ile yöre halkına turizme kazandırılması sorunsalı ortaya çıkmıştır. Yapılan festivaller doğrultusunda Kastamonu yöresi Küre ve Ağlı ilçelerinde bir turizm potansiyeli oluşmuştur. Turizm maddi ve manevi olarak yöreye ve yöre halkına katkılar sağlamaktadır. Bu sporu yapan sporcuların Kastamonu yöresini tanınması gezmesi imkânı sağlamaktadır. Bölgeye gelen sporcuların sosyalleşmesi başka illerde yapılan yarışlarda ise gidecek sporcuların zincirleme bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır.

Ülkemiz turizm çeşitliliği konusunda 4 mevsim turizm yapılan nadir ülkelerden biridir. Yaz aylarında deniz kum güneş kış aylarında ise kış turizmi konusunda oldukça imkan bulunmaktadır. Kastamonu yöresine bakıldığında zaman inanç turizmi, kış turizmi, yaz turizmi konularında zengin bir potansiyele sahiptir. Kış turizmi kapsamında hemen dibinde bulunan Ilgaz kayak merkezi ve Belören köyünde bulunan halkın kendi imkânları ile oluşturduğu bir çok tesis bulunmaktadır.

Geleneksel kızak sporu federasyon bünyesine dâhil olmadan önce halkın ve yerel yönetimin desteği ile yarışmalar yapılmaktaydı. Federasyon bünyesine dâhil olunca bir gelişme kaydetmiş ve belirli bölgelerde yarışları yapılmaya başlanmıştır. Federasyon bünyesinde büyük gelişmeler kaydedilmiştir.

Bu çalışmada, araştırmanın amacı bağlamında, Kastamonu ili geleneksel kızak sporu yöneticileri ile sporcularının görüşleri incelenmiştir. Çalışmada temel amaç

bağlamında iki soruya yanıt aranmıştır: Geleneksel kızak sporunun günümüzdeki durumu nedir? Geleneksel kızak sporu turizme kazandırılmalı mı, eğer kazandırılacaksa nasıl hareket edilmeli? Çalışmada ulaşılan sonuçlar iki alt başlıkta sunulmuştur.

Bu araştırmanın temel amacı geleneksel kızak sporunun bir kültür olarak irdelenmesi, mevcut durumunun ortaya konulması ve geleneksel kızak sporunun turizm açısından değerlendirilmesidir.

Geleneksel kızak sporu geçmişten günümüze ulaşmış spordur. Geleneksel kızak sporu günümüzde olimpiyatlar bulunan kızakların atası konumunda bob ve luge kızakları yapı ve materyal bakımından geleneksel kızak ile arasında fark bulunmamaktadır. Geleneksel kızak sporu bu yüzden turizme kazandırılması sorunsalı oluşmuştur.

Araştırmanın soruları ve bu sorulara ilişkin amaçlar doğrultusunda araştırma ile ilgili geniş ve kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasından elde edilen bulgular çerçevesinde araştırmanın soruları ortaya çıkış yöneticilere ve sporculara sorulmuştur. Konuyla ilişkin araştırma daha önce gerçekleşmiş olmaması bu araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymuştur.

Araştırma 3 bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde geleneksel sporların tanıtımı yapılarak tarihsel gelişimlerinden bahsedilmiştir. Günümüzdeki geleneksel sporlardan ve tarihsel gelişiminden daha sonra kızak sporundan bahsedilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde geleneksel kızak sporuna turizm bakış açısıyla incelenmiştir. Kış sporları kapsamında Türkiye'deki örneklerden ve dünyadaki örneklerden bahsedilmiştir. Kış sporları kapsamında geleneksel kızak incelenmiştir.

Araştırmanın son bölümünde ise çalışma kapsamında sporcularla ve yöneticilerle görüşme yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve sayıltılarından bahsedilerek araştırmanın problemlerine yer verilmiştir. Edinilen bulgulara bakıldığında geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmasının olumlu olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

2. GELENEKSEL SPORLAR

2.1 Geleneksel Sporların Tarihsel Gelişimi

Geleneksel sporların tarihi incelendiğinde Türk tarihinde spor, savaş aracına paralel bir şekilde gelişim göstermiştir. Geçmişten günümüze geleneksel sportlardaki genel görüntü savaş için yapılan egzersizlerdir. Örnek vermek gerekirse atlı cirit ve güreş aslında birer savaş egzersizidir. Savaşa hazırlanmak, formlarını kaybetmemek için yaptıkları bu egzersizler hem bedenen hem de ruhen formda kalmaları sağlanmaktadır.

Çocuklara binicilik, atıcılık ve güreş eğitimi daha küçük yaştan itibaren öğreilmeye başlanmaktadır. Küçükken tahta kılıçlarla savaşmayı öğrenen çocuklar tahta atlarla ata sporlarını öğrenmektedirler. Yapılan bu sporlar bir mecburiyet gibi gösterilmeyip tamamen eğlence amaçlı gösterilerek çocukların sportlardan uzaklaşması engellenmiştir (Can, 2012: 13; Erdem, 2018: 2).

Türklerin çocukluktan beri bu spor ve oyunlarla dolu yaşamları günümüze zengin bir geleneksel kültür olarak ulaşmıştır. Geleneksel spor geçmişine baktığımızda sadece erkekler değil kadınların da yaptığı birçok örnek spor görülür. Hunlarda kadınlar da ata binmiş, ok atmış ve erkeklerin yaptığı bütün sportları yapmışlardır.

Geleneksel sportlar geçmişte öncelikle koruyuculuk, daha sonra gösteriş ve cesaret göstergesi olarak düğünlerde oyun şeklinde oynanırdı. Geleneksel sportlar, genel olarak atlı ve atsız olmak üzere iki ayrı şekilde oynanmıştır. Atlı sportlar at üzerinde yapılan cirit, yar atlama gibi sportlardır. Atsız olanlar ise güreş, aba gibi sportlardır. Geleneksel sportlar ilk başlarda kendini korumak, avlanmak, dönem şartları ile başa çıkabilmek, hayatta kalmak ve kendini geliştirmek için yapılan aktivitelerdir. Eski zamanlarda hayatta kalabilmek için bu sportlar öğrenilmekteydi. Aynı zamanda düğünlerde eğlenmek için yapılan aktiviteler günümüzde belirli kurallar çerçevesinde geleneksel spor olarak adlandırılmaktadır (Özen, 2012: 50).

2.1.1 Orta Çağda Geleneksel Spor

Türklerin ilk yerleşim bölgesi olan Orta Asya'nın karasal iklimi ve bozkırına bağlı olarak bölge şartlarındaki zorluk göz önüne alındığında Türklerin bedenlerinin çevik, ruhlarının dinç olması şart olmuştur. Yeri geldiğinde avlanabilmek için daha güçlü olmaları gerekmektedir. Kendilerinden daha güçlü avlardan kaçabilmek için ise onlardan daha hızlı ve çevik olmaları gerekmektedir. Bunun için coğrafi özelliklerden dolayı daha çok spor yapmış, daha çok çalışmışlardır. Türkler göçebe bir toplum oldukları için eşyaları taşıyabilmek ve daha hızlı göç edebilmek amacıyla atları evcilleştirmişlerdir. O günden sonra atlarla olan bağları orta çağdan bu dönemlere kadar gelmektedir. Orta Asya'da düğünlerde özel günlerde ve savaşlarda bu sporların yapılıyor olması, günümüze kadar gelmesi, sporlarının ne kadar köklü ve geçmişi sağlam olduğunun göstergesidir (Özen, 2012: 47).

Orta Çağ'da Türk devletlerinin spora olan yatkınlıkları incelendiğinde spor daha çok askeri aktiviteler ile paralel olarak görülmektedir. Türkler sporu her an savaş çıkacak gibi savaşa hazırlık olarak görmüşlerdir. Bundan dolayı geçmişten günümüze gelen geleneksel sporlarda bir aktivite olarak değil daha çok saldırı ve savunma üzerine kurulmuştur. Bundan ötürü Türkler sporda öğretici bir millet konumundadır (Özen, 2012: 54). Orta çağda Türkler sporu savaş hazırlıklarından başka düğünlerde, törenlerde belirli kurallar çerçevesinde düzenleyerek eğlenceli aktivite olarak da kullanmışlardır.

2.1.2 Selçuklu ve Osmanlı Döneminde Geleneksel Spor

Selçuklu ve Osmanlı döneminde spor, geçmişte ataların kültüründen esinlenerek yapılan eğlence ve savaş aracı olarak varlığını sürdürmüştür. Türklerin göçebe yaşantısı gereği diğer kültürlerden farklı olarak tiyatro, hipodrom tarzı yerler inşa edilmemiştir. Bundan dolayı Oğuz kültürüne sadık kalarak sporları icra etmişlerdir (Özen, 2012: 53).

Selçuklu tarihinde spor anlayışı Türk boylarındaki kültüre ve özelliklerine sahip çıkarak devam etmiştir. Fakat Selçuklularda eski Türk boylarına göre göçebe hayatı

yaşanmaması ve şehirleşmeleri sebebiyle hâkim oldukları bazı şehirlerde tesisleşmeye gidilmiştir (Kefecioğlu, 1995; 344, Özen, 2012: 54).

Oğuz Türkleri'nin sporları Selçuklu'da devam etmiştir. Oğuz töreleri üzerinden devam eden sporlar alplık, dayanıklılık, ileri görüşlülük gibi hünelerinin birleşmesi olarak görülmekteydi. Yapılan bu sporlarda bedeninin hem çalışması hem de daha güçlü ve çevik olması hedeflenmekteydi.

Selçuklu Dönemi'nde spor ile ilgili en belirgin kaynak İbn-i Bibi'nin Selçukname adlı eseridir. Selçuklu spor kültürünün yer aldığı "Tuhfe-i Mübarizi" adlı tıp kitabında ikinci kısım beşinci fasıl itibariyle spor anlayışından söz edilmektedir. Ayrıca sağlıklı olabilmek için güreş tutmak, ayak seğırtmek, seğırtmek süngü, kılıç, at seğırtmek, ok atmak, top oynamak, amut getirmek gibi sporlardan İbn-i Bibi Selçukname adlı eserinde bahsederek değerlendirmiştir (İbn-i Bibi Selçukname 2010: 223).

İbn-i Bibi Selçukname'sinde törenlere ve av şenliklerine sultanların da katıldığından ve yarışmalar düzenlenerek sporcuların ve seyircilerin eğlendiklerinden bahsetmiştir (İbn-i Bibi Selçukname 2010: 223). Orta Asya'daki Türklerde olduğu gibi Selçuklu Devleti töreleri ve kültürü bozmadan aynı şekilde daha çok geliştirerek spora verdiği önemi belirtmiş ve eski Türk sporlarının devam etmesinde önemli rol oynamıştır.

Osmanlı Devleti'nde diğer Türk devletleri gibi spor her zaman ön planda tutulmuştur. Spor her dönemde farklı şekillerde uygulanmıştır. Örnek vermek gerekirse kuruluş döneminde dağcılık, binicilik, avcılık, güreş, ok atma ve kılıç kullanma örnekleri bulunmaktadır. Osmanlı Dönemi'nde sporlar genel olarak başkentteki sarayda ve ordu içerisinde yapılmıştır. II. Beyazıt ile birlikte oyunlar bazen festival bazen de yarışma şeklinde ülkenin topraklarına yayılmıştır (Özen, 2012: 56).

Osmanlı Dönemi'nde sporlar farklı şekillerde yürütülmüştür. Arşivlere bakıldığında iki farklı şekilde yapıldığı görülmektedir.

1. Varlıklı kişilerin liderliğinde vatandaşların katkılarıyla oluşan spor faaliyetleri,

2. Devletin yardımları ile yapılan varlıklı insanların katıldığı faaliyetler şeklinde yapılmaktadır (Güven, a.g.e. s. 357).

Osmanlı Devleti reformlar yaparak eski gücünü tekrardan kazanma çabaları içerisindeyken Batılı ülkelerden birçok örnek almıştır. Bu reformlardan birisi de jimnastik sporlarıdır. Batılı ülkelerdeki jimnastik sporları Osmanlı Devleti'ne tam olarak 1863 yılında Mekteb-i Harbiye'de 'jimnastik hareketler' adıyla ders programına eklenmiştir. 1869 yılında ise askeriyede zorunlu olarak yapılması istenilmiştir (Bayazıt, Boz, 2017: 215).

Osmanlı Devleti yaptığı reformlar ile atalarından devraldığı sporu savaş sanatı olarak tanımlanabilecek algıyı yeni jimnastik sporu ile bağdaştırarak geliştirmiş ve Cumhuriyet Dönemi için öncülük etmiştir. Açılan okullar, koyulan kurallarla birlikte spor, Cumhuriyet Dönemi'nde profesyonel olarak geliştirilmiştir.

2.1.3 Cumhuriyet Döneminde Geleneksel Spor

Osmanlı Devleti yaptığı reformlardan sonra Cumhuriyet Dönemi'ndeki sporun önünü açmış, alt yapısını hazırlamıştır. Osmanlı Dönemi'nde yapılan reformlar, yurtdışından getirilen hocalar, yabancı uyruklu vatandaşların etkisi dâhilinde ülkemizde spor müsabakaları yapılmaya başlamıştır. İlk başlarda Türklerde sporun avlanma, okçuluk, savaş için savunma amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Bu dönemde ise tamamen profesyonel olarak yapılan bir aktiviteye dönüşmüştür (Özen, 2012: 52).

Türk spor geçmişine bakıldığında zaman İngiltere hariç diğer ülkeler ile Cumhuriyet Dönemi'nde paralel olarak ilerleme kaydedildiği görülmektedir. 9.yüzyıl sonu ve 20.yüzyıl başlangıcında diğer ülkelerdeki gelişmeler gönderilen kişiler tarafından not edilerek ülkemizde modern sporların gelişimi sağlanmış ve aynı çizgide gelişimler kaydedilmiştir. Fakat modern sporlar ve geleneksel olarak adlandıracağımız sporlar güreş, binicilik, atıcılık şehirlerde modernleşme sürecinde hızlı ilerlemiş olsa bile kırsal kesimlerde hala geleneksel sporlar devam etmiş ve modern sporların gelişimi şehirlere göre daha yavaş olmuştur. Bunlar için birçok çaba sarf edilmiş, kırsal kesimlerde modern sporların yapılacağı alanların yapılmasına önem verilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde spora ayrılan bütçe ile sadece sporun geleneksel sporlarımız

değil; futbol, tenis ve hokey gibi spor dallarında da gelişme sağlanmak istenmiştir. Bu gelişmeler için spor kulüpleri kurulmuştur (Özen, 2012: 53).

Vatandaşlar sporu bir mecburiyet olarak değil, profesyonel bir dal olarak görmüşlerdir. Çünkü o zamanlar geçmişten atalarından bir gelenek bir görenek olarak belirli zamanlarda festival havasında düzenledikleri sporlar ile uluslararası olimpiyatlara katılamamaktadırlar. Kendilerini geliştirerek modern sporlara odaklanmalarının gerekli olduğu bilincindedirler. Bunun da o zamanın teknolojisini düşünüldüğünde yapılacak yeni statlarla ve profesyonel kişilerin destekleri ile oluşacağı söylenmektedir. Bu yüzden kurulan kulüpler ve devlet desteği ile şehirlerde yakalanılan ivmeyi köylerde yakalamak için öncelikli olarak köylerdeki halka sporu önce tanıtarak ve imkân vererek onları teşvik etmişlerdir (Özen, 2012: 58).

Günümüzde spor modern sporlar ve geleneksel sporlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel sporlar geçmişten günümüze zamanın süzgecinden geçerek ulaşılmış sporlardır. 1996 yılında geleneksel spor dalları federasyonu kurulmasından sonra belirli sporlar federasyon bünyesine dâhil edilmiş ve kurallarında özünü bozmadan günümüze uyarlanarak değişiklikler yapılmıştır. Federasyon bünyesinde yapılan sporlar resmiyet kazanmaktadır (Özen, 2012: 55).

Halk tarafından yapılan aynı sporlar tamamen halkın kendi isteği ve yerel yönetimlerin desteği ile yapılmaktadır. Eski kurallara göre geleneksel olarak devam eden sporların ayrıca eğlence amacı ile yapıldığı bilinmektedir. Bu sporlara örnek verecek olursak güreşler, atlı sporlar ve kızaklar olarak belirtebiliriz. Günümüz geleneksel spor dalları federasyonu bünyesindeki sporlar aşağıda daha detaylı incelenmiştir.

2.2 Geleneksel Güreşler

Güreş kelimesi küreş kelimesinden türeyerek günümüzde kullanılan haline dönüşmüştür. Eski zamanlarda kür (güçlü, kuvvetli) anlamına gelirken (eş) eski ve yeni Türkçede arkadaş anlamına gelmektedir. Güçlü kuvvetli iki kişinin birbiri ile yarışması, mücadele etmesi anlamına gelmektedir (Orhun, 1987, Doğan, 2010: 16).

Güreş geçmişine bakıldığında sadece Türklerde değil yaşamış bütün toplumlarda geleneksel bir spordur. Dünya genelinde 200'ü aşkın çeşidi bulunan güreşin Türkiye'de ise 24 tanedir. Güreş anlamından da anlaşılacağı üzere tamamen geçmişteki insanların öncelikle kendilerini korumak, savunmak ve karşı tarafı yenmek için yaptıkları bir spor olarak tanımlanabilir.

Güreş, insanlık tarihi kadar eski bir spordur. Silahın icadından önce mücadelede kullanılan bir savunma sanatıdır. Silahın icadı ve daha sonra insanlığın gelişmesiyle sportif bir aktiviteye dönüşmüştür. Bu aktiviteler eğlence amaçlı olarak günümüze kadar ulaşmıştır (Koç, 1991, Akkurt, 2008: 6).

Türkiye Güreş Federasyonu 1922 yılında kurulmuş, o günden bugüne kadar devamlılığını sürdürmektedir. Atatürk'ünde en sevdiği sporlardan biri güreştir. Atatürk'ün güreşle alakalı birçok anısı bulunmaktadır. Cumhuriyet ilk kurulduğu yıllarda bile güreşin geliştirilmesi ve uluslararası düzeyde tanıtılabilmesi amacıyla bütün imkanları güreşi geliştirebilmek için kullanmışlardır (Akkurt, 2008:7).

Güreş sporu gerek farklı ülkelerde gerekse ülkemizde önceleri bir ihtiyaç olarak mecburiyken günümüzde folklorik amaçlı, gösteri ve festivallerde yaşatılmaktadır. Yağlı güreş, Karakucak Güreşi, Şalvar Güreşi, Aba Güreşi ve Kırım Türk Güreşi olarak geleneksel spor dalları federasyonunda yarışmalar ve festivaller şeklinde yaşatılmaktadır.

2.2.1 Karakucak Güreşi

Karakucak güreşi, düğünlerin ve törenlerin vazgeçilmez güreşidir. Kuru olarak yapılır. Pehlivanlar çadır bezinden, keçi kılından ya da siyah renkte pıt pıt giyerler. Güreş yapacak kişiler boy, kilo ve yaşlarına göre ayrılarak yarışma gerçekleşir. Karakucak güreşte göbeğin gökyüzünü görmesi yeterlidir. Karakucak güreşi diğer güreşlere göre daha serttir. Karakucak güreşinin kendine özgü oyunları ve isimleri vardır. Bu oyunların isimleri: Askıya alma, topuktan alma, budama, dizden budama, boyunduruk, Kara zelve, Bohçalama, Çangal, Çapraz, Tek çapraz gibi 70'in üzerinde oyun vardır (Güven, 1999: 45; Akkurt, 2008: 11).

Avrupa'da hatta ülkemizde karakucak güreşine farklı isimler verilmiştir. Avrupa ülkelerinde serbest güreş Rumeli tarafında Harman, Amerika'da "Catch Can" Kahramanmaraş'ta ise Karakucak olarak bilinir. Türklerin yaptığı güreşlerde "pon" adındaki köprü yoktur ve ayrıca yün kıyafet değil, kıl keçeden yapılmış kıyafetler giyerler (Gümüş, 1988: 8, Akkurt: 11).

Türk güreş sporunda klasikleşmiş olan rakibi tuşla yenme ve karşılama stiline dayanmaktadır. Güreşçiler genel olarak harman yerinde ya da çayırdaki güreş tutmaktadır. Günümüzde Güreş Federasyonu minder güreşini kazandırmak için karakucak güreşini minder güreşine uyarlamıştır. Bu uyarlama ile birlikte zaman kısıtlaması koyulmuştur. Diğer güreş çeşitlerine göre daha sert şekilde oynanmaktadır. Oyuncuların ayarlanması diğer güreş çeşitleri ile aynıdır. 55 kg'dan başlayarak beşer kg Aralıklarla 90 kg olarak belirlenmiştir (Arslan, 1984: 23; Akkurt: 11).

Karakucak güreşi, yağlı güreşin kuru şekilde olanıdır. Karakucak güreşi genel olarak Orta Anadolu Bölgesi'nde ve Kahramanmaraş çevresinde çok yaygın olarak yapılmaktadır (Şahin, 2006: 55; Akkurt: 11).

Karakucak güreşi günümüzde genellikle köy düğünlerinde yapılmaktadır. Düğünlerde güreş düğün sahibinin zenginliğine göre uzun zaman diliminde ya da daha kısa olarak yapılmaktadır.

2.2.2 Aba Güreşi

Aba güreşleri genellikle Antakya ve Gaziantep çevrelerinde yapılmaktadır. Güreş tarihine bakıldığında en eski güreşlerden biridir. Güreşler aba giyilerek yapılmaktadır. Aba: yakasız kaban uzunluğunda kolu pazı hizasında yarım kollu kalın kumaştan veya keçe kılından örülerek yapılır. Aba köylünün ortak malıdır ve her muhtarlıkta, her köyde 2-3 adet bulunmaktadır. Pehlivanlar abayı giydikten sonra beline kuşak bağlamaktadır. Aba güreşleri ortalama 7 dakika ayakta, yerde ise 2 dakikadır. Bu süreler o anki zamana göre değişiklik gösterebilmektedir. Sabah ise uzatılabilir; akşam olduğu zaman kısaltılabilmektedir. Hatay bölgesinde aba güreşine mer-şah Gaziantep'te ise çukur denilmektedir (Şahin, 2004: 38). Kökeni Orta Asya olan bu geleneksel sporumuz judo sporu ile çoğu teknikleri birbirine benzemektedir.

Aba güreşinde yörenin en yaşlıları hakem seçilerek yarışma onlar tarafından yönetilmektedir. Eski aba güreşlerinde hakemlerin elinde düdük bulunmaz hakemler yarışmacıların arasına girerek yarışmayı ayırmaktadır.

2.2.3 Kırım Türk Güreşi

Festivallerde, yazın gelişi kutlandığı Hıdırellezler'de Kırımlı Türklerin geleneksel olarak kutlamalarda yaptığı bir güreş türüdür. Pehlivanlar bu güreşte giyiniktir. Bir şekilde rakipleri ile yarışmaktadır. Bellerindeki kuşakları tutarak güreşmeye başlarlar. İki omuzu yere değen sporcu güreşi kaybetmiş olur (Özen, 2012; 42).

Kırım güreşinde bele kuşak bağlanarak yapılmaktadır. Yarışmacılar rakiplerinin kuşaklarını tutarak sırtını yere getirmeyi hedeflemektedir. Sırtı yere gelen yarışmacı oyunu kaybetmektedir. Dünyadaki örneği ise japon sumo güreşidir. Günümüzde ise düğünlerde törenlerde şenliklerde eğlence amacıyla yapılmaktadır.

2.2.4 Şalvar Güreşi

Kahramanmaraş, Karakucak güreşinde olduğu gibi şalvar güreşinde de öncülük eden ilimizdir. Şalvar bilindiği gibi ülkemizde çok yaygın kullanılan bir kıyafettir. Şalvar ile günümüzde hala güreşler yapılmaktadır. Tamamen eğlenme amaçlı yapılan bu spor özellikle hafta sonları halkın kendi negatif enerjisini gayet yararlı olan spordur. Davul zurna eşliğinde yapıldığı için düğün ve festival havasındadır. Önceden hafta sonları toplanılır ve toplanan paralar güreşçilere ve davul zurna ekibine dağıtılmaktadır. Karakucak güreşinde olduğu gibi göbeğin göğü görmesi gerekmektedir. Ayrıca kazanan kişi iki kişiyi yenmeden şalvarı çıkaramamaktadır (Şahin, 2004: 59).

Şalvar güreşi günümüzde Kahramanmaraş köylerinde ve bazı ilçelerinde yapılmaktadır. Şalvar güreşinde bütün yarışmalar kısa şalvar ile yapılmaktadır. Günümüzde şalvar güreşi Geleneksel Güreş Federasyonu bünyesinde ve yerel yönetimlerin destekleri ile festival şeklinde yapılmaktadır.

2.2.5 Yağlı Güreş

Türklerin çok sevdiği güreş türlerinden biridir. Karakucak güreşinin yağlı olarak yapılan güreş çeşididir. İslami şartlara göre vücutlar örtülmüş “kısmet” denilen göbeğin altında dize kadar olan kıyafetler giyilmektedir. Geçmişine bakıldığında Yunanlılardan özenilmiş bir spordur. Yunanlılar aynı sporu zeytinyağı sürerek yapmaktadır. Türkiye’de özellikle Trakya bölgesinde yapılmaktadır. Hatta bu spor Yunanlılardan alınıp değiştirilerek Yunanistan’da yapılan festival ve güreşlerde yarışılmıştır. Yağlı güreşlerde yarışmalar davul zurna eşliğinde tamamen eğlenceli bir havada yapılmaktadır (Şahin, 2004: 39). Yağlı güreş, diğer güreşlere göre daha az kuvvet isteyen daha çok çeviklik ve taktiksel bir yapı gözetilen güreş çeşididir (Özen, 2012: 49).

Yağlı güreş günümüzde Trakya Bölgesinde festival şenlikleri şeklinde her sene yapılmaktadır. Her sene yarışmaları kazanan pehlivanlar bir sonraki festivale kadar güreşler ağası olarak geçmekte ve altın kemeri takmaktadır.

2.3 Geleneksel Atlı Sporlar

At, Türklerin yaşama mücadelesi verdiği ilk anlardan son anlara kadar en büyük yardımcısı olmuştur. Orta Asya'da ve yaşadıkları göçebe hayattan dolayı atlar; yemek ve ev gibi Türklerin bir parçası olmuştur. Türklerin atlara olan saygıları ve sevgileri günümüze kadar destansı bir hal almıştır. Hatta bildiğimiz atlı sporlara bakıldığında çoğu mecburiyetten oluşmuştur. Türklerin eski atasözü olan “at, avrat, silah” sözlerinde bile atların Türkler üzerindeki etkisi anlatılmıştır (Özen, 2012: 44). Geçmişte teknolojinin ilkel olduğu dönemlerde insanların göç edebilmesi, bir yerden bir yere gitmeleri ve eşyaları taşıyabilmesi için at en önemli yapı taşlarından biridir. Atlar insanların göç edebilmesinde büyük rol oynamaktadır.

Atı ilk evcilleştiren millet Türk milletidir. Atları hem taşıma işlerinde hem de avcılıkta kullanmışlardır. At üzerinde olan sporları geliştirmişlerdir. Bu sporlar günümüzde Geleneksel Spor Dalları Federasyonu öncülüğünde yapılmaktadır.

2.3.1 Gökbörü Oğlak Oyunu

Gökbörü Oğlak Oyunu (kök böri), tarihi milattan önceye dayanmaktadır. Türklerin savaş dönemleri haricinde performanslarını kaybetmemek için oynadıkları oyundur. Hala eski zamanlardaki gibi günümüzde de özgünlüğünü kaybetmeden oynanmaktadır.

Oyun geniş bir alan içinde beşer, onar ya da on beşer kişilik ekipler şeklinde post ile oynanmaktadır. Belirli mesafeler ile duran yarışmacılar hakemin postu attıktan sonra postu alarak belirli bir noktaya getirmesi ve onu taşıırken karşı tarafa kaptırmaması gerekmektedir. Sonra bitiş noktasına sağlam bir şekilde postu götüren ekip puan kazanmaktadır. Oyun bu şekilde ilerlemektedir (Eren, 2020: 33).

2.3.2 Atlı Cirit

Atlı Cirit sporu Orta Asya'dan günümüze gelmiş Türk sporlarından biridir. Burada amaç 120 metre uzunluğunda 40 metre genişliğinde bir alanda sporcular beşer, altışar ve yedişer olarak karşılıklı sıraya geçerler. Ellerinde cirit sopaları ile birbirlerine vurmaya çalışırlar. İki yarıdan oluşan toplamda 80 dakika olan bu sporda en çok puanı toplayan takım kazanır. Günümüzde atlı cirit sporu Anadolu'da Erzurum ili öncülüğünde yapılmaktadır. Oyun, hakemin seçtiği bir kişi ile başlayarak yarışmacının kurallara göre diğer tarafa giderek ciridi atması ve oradan birinin ismini söyleyerek kaçmasıyla başlar. Bir yarışmacı diğer yarışmacıyı kovalarken aralarında en az 2 at boyu fark olması gerekmektedir. Eğer aradaki boy farkı iki at boyu farkından küçük olursa ve yarışmacı diğerini vurursa sarı kart görür ve puan kaybeder. Oyun tamamen centilmenlik çerçevesinde ve kurallara uygun olarak oynanır. Karşı taraf ciriti havada tutar ise 2 puan kazanmaktadır. Ata isabet eden cirit takıma puan kazandırmamaktadır. Günümüzde atlı cirit 11 ilimizde yapılmaktadır. Erzurum ili öncülük etmektedir. Ayrıca yurt dışında bazı ülkelerde de oynandığı bilinmektedir (Özen,2012: 39).

2.3.3 Cüнди

Cüнди adı verilen sporcular at üzerinde her şeyi kusursuz bir şekilde yapabilen yarışmacılardır. Cüнди ile uğraşan kişilerin her konuda tam olarak profesyonel olmaları gerekmektedir. Hıristiyan dünyasındaki şövalyeler ne ise Türk dünyasındaki cüндiler de aynı anlama denk gelmektedir. Hızlıca koşan atın üzerinde cirit atmak, hedefi vurmak hatta hareket halinde iken atları bile değiştirebilmektedirler (Özen, 2012: 34). Cüндiler, o günün en donanımlı askerleridir ve cirit oynayan sporculardan seçilmekteydiler. Oyuncular kadar atlar da özel eğitilirdiler.

2.3.4 Çöğen (Polo)

Türkçe'de Çöğen, Farsça'da Çevgen, Tibetçe'de polo kelimeleri ile aynı anlamdadır. Orta Asya'da Türklerde, İranlılarda, Araplarda, Yunanlılarda, Bizanslılarda ve Uzak Doğu ülkelerinde değişik türlerde görülen bir oyun çeşididir. Ucu kıvrık bir sopa ile at üzerinde 2 futbol sahası büyüklüğünde bir alanda beşerli, altışarlı ekipler halinde kalelere gol atmak üzere oynanan bir oyundur. 15 dakikalık periyotlarda skora bağlı

olarak 3-5 devre şeklinde oynanmaktadır. Türk geleneksel oyunları bildiğimiz üzere davul zurna eşliğinde oynanmaktadır. Günümüzdeki golf oyununa benzemektedir (Eren, 2020: 34).

Bu oyunda hakem dâhil herkes at üzerinde oyun oynamaktadır. Türkler, Orta Asya'dan beri atı evcilleştiren bir toplum oldukları için at ile güçlü bir bağ kurarak oynanan bir oyundur; çünkü ani dönüşler, durmalar, kalkmalar atın vereceği tepkiye göre kendilerini ayarlamaları gerekmektedir.

2.4 Okçuluk

Orta Asya Türk devletlerinde okçuluk, tamamen yaşam biçimi olarak başlamıştır. Okçuluk tarihi Türklerin atı evcilleştirmesi kadar eskidir. Çünkü Türkler bozkırlarda yaşarlar. Yaşam şartları göz önüne alındığında hayatta kalabilmeleri için düşmanını etkisiz hale getirmek ya da avını yakalayabilmek için oka ihtiyaçları vardır. Eski Türkler oku bir savaş aracı olarak geliştirmişlerdir (Yıldıran, 1986: 71). Okun Orta Asya'daki Türk toplumlarında o kadar önemli bir yeri vardır ki o dönemdeki Türk boylarına isimleri Bozok, Onok, Üçok verilmiştir.

2.5 Geleneksel Kızak Sporü

Kızak, kar, buz gibi kaygan zeminlerde ulaşım ve taşımayı sağlayan bazen eğlence ve spor faaliyetleri üzerinde aktif işlem gören araçtır. Genelde tek ya da iki kişi taşıma kapasitesi olmaktadır. Altında iki uzun kaydırağı vardır. Tutarak, sırt üstü ayakları başa gelecek şekilde ya da iki kişinin arka arkaya oturarak ulaşımını sağladığı sürtünmeyi azaltan araçtır.

Kızak geçmişten günümüze kutup altı bölgelerde yaşamı kolaylaştırmak için ulaşım ve taşıma aracı olmuştur. Zaman geçtikçe daha çok gelişerek bir spor dalı olarak karşımıza çıkmıştır. Kızak kullanımı, bölgesel olarak farklılık göstermektedir. Orta Asya'da savaş aracı olarak kullanılırken, Orta Avrupa ülkelerinde ulaştırma ve spor aracı olarak kullanılmıştır (Eski, 2004: 20). 18. yüzyılın ortalarından itibaren eğlence

ve spor amaçlı birçok kızak türleri oluşmuştur. Kızak birçok kültürde ve bölgede farklılık göstermektedir. Günümüzde eğlence kızıağı olarak toboggan (tahta ya da plastik) foam, çelik kaydıraklı kızak, saucer (plastik ya da metal kavisli ve yuvarlak) gibi kızak çeşitleri vardır. Yarış kızakları: isebobsleigh kızıağı, skeleton (cresta) kızıağı ve luge kızıağıdır. Geleneksel kızıağımız yapı bakımından luge kızıağı ile benzerlik göstermektedir. Geleneksel kızak, yabani erik ya da buzda kaymaya müsait sertlik ve ağırlıktaki ağaçlardan imal edilen, üzerine hiçbir madde çakılamayan veya ilave edilemeyen, sadece kaymayı hızlandıracak maddeler sürülebilen araçtır.

2.5.1 Geleneksel Kızak Sporü Özellikleri

Uluslararası yarışma niteliğı kazanmış luge ve çift kişilik bob kızıağına benzeyen geleneksel kızıağın yerel adı 'kayık' tır. Geleneksel kızak sporü, tek kişinin kaydığı bir kızak türüdür. Kişi kızıağı ayaklarını uzatarak sırtüstü yatırılır, ellerini diz hizasına çekerek yarışma boyunca hareket etmez. Resmi yarışma, belirli zaman aralığında yapılır.

Kızıağın teknik özellikleri şunlardır:

- Kızakların geçmişten güzümüze 400-600 yıllık bir geçmişı vardır.
- Kastamonu bölgesi Küre ve Ağlı ilçelerinde 250 yıllık kızaklar bulunmaktadır.
- Bakıldığı zaman kızaklar hem kullanılan malzemedden hem de yapımındaki işçilikten güzümüze kadar saflığını ve sağlamlığını korumuştur.
- Kızakların yapımında kullanılan yabani erik, çam ve meşe ağaçları bölgede bulunmaktadır.
- Genel olarak yabani erik ağacından imal edilmektedir. Yabani erik ağacı çok sert bir dokuya sahip olduğu için sürtünmede çok zor aşınmaktadır.
- Geleneksel usuller ile yağ ve reçine yedirerek malzemenin daha dayanıklı olması sağlanmaktadır.
- Kesilen yabani erik ağacı bir müddet bekletilerek kuruması sağlanmaktadır. Ağaçların çatlamasını önlemek için bezir yağı sürülebilir.

- Ağacın toprak altında ya da güneş almayan yerde bekletilmesi ağacın çatlamasını önlemektedir. Ayrıca sürülen yağ ve reçineler kızıağın uzun ömürlü olmasını ve daha iyi kaymasını sağlamaktadır (Eski, 2004: 40).
- Kızak parçaları; bir çift ayak, üç bağ ve kayık tahtasından oluşmaktadır.
- Boyu 125 cm ile 150 cm arasında olacak şekilde, genişliği 20 cm içten 16 m yüksekliği ise 10 cm'den fazla olmayan, iki ayakları arası 5 cm olan oval ve tamamen ahşaptan yapılan alettir.
- Eski kayakların yapımında rende ve zımpara yerine kayık taşı kullanılmaktadır. Kimi yerlerde kemik ile ayakları zımparalayarak daha kaygan ve daha güzel olması sağlanmaktadır.
- Bozulan ayaklar kayık taşı ile düzeltilmektedir. Kızaklar kendi aralarında 15 çeşide ayrılmaktadır (Eski, 2004: 45). Bunlar usta ismine göre ve yapılış şeklindeki ufak değişikliklerle farklılık göstermiştir. Bunların isimleri ve özellikleri şunlardır:
 - *Canlıca*: Canlıca isimli kızak 123 cm boyunda, 17 cm eninde, 4,3 kg ağırlığındadır. Ayakları yabani erik ağacının özünden yapılmıştır.
 - *Cansız*: Cansız isimli kızak 132 cm boyunda, 15,5 cm ağırlığı, 4,3 kg'dır.
 - *Fermansız*: 141 cm boyunda, 16 cm eninde, 4,3 kg ağırlığındadır.
 - *Haciset*: 136 cm boyunda, 16 cm eninde, 3,5 kg ağırlığındadır.
 - *Karakayık(Cemal Şahin)*: 129 cm boyunda, 16,2 eninde, 4,5 kg ağırlığındadır.
 - *Karakayık (Niyazi Ören)*: 148 cm boyunda, 15,5 eninde, 3,650 kg ağırlığındadır.
 - *Karayılan*: koyu rengi olduğu ve kayması yılanı benzediği için karayılan denilmektedir 134 cm boyu 'da 17 cm enindedir.
 - *Kocakayık*: 162,5 boyunda, 15,8 cm eninde, 4,2 kg ağırlığındadır. Diğerlerinden büyük olduğu için koca kayık denmektedir ve ortalama 150 yıllık olduğu tahmin edilmektedir.
 - *Kulaksız*: 143 cm boyunda, 15,5 cm eninde, 4 kg ağırlığındadır.
 - *Sakız kayağı*: 132 cm boyunda, 15,8 eninde, 4,3 ağırlığında alt parçası sakız ağacından ve üst parçası erik ağacından yapılmıştır.
 - *Sarıkayık (Lütfullah Yanıkkaya)*: 163,55 boyunda, 15 cm eninde, 4,015 kg ağırlığındadır. Kocakayık ile birlikte tespit edilen iki uzun kızaktan biridir.

- *Sarıkayık (Ragmi Çullu)*: 138 cm boyunda, 16,5 eninde, 3,75 kg ağırlığındadır.
- *Topuz kayağı*: 122,5 cm boyunda, 16,5 cm eninde, 4,3 kg ağırlığındadır
- *Yanımalaklı*: 131 cm boyunda, 17 cm eninde, 4,35 kg ağırlığındadır

2.5.2 Geleneksel Kızak Spor Kuralları

Geleneksel Spor Daları Federasyonu, geleneksel kızak sporunu 2002 yılında Resmî Gazetede yayınlarak geleneksel kızığı bünyesine kabul etmiş, yarışlar resmîyet kazanmıştır (Resmî Gazete, 2002: 143; Eski 2004: 6). Federasyon kabul ettikten sonra resmi kurallar konulmuştur. Resmi kurallar özünü bozmadan ufak değişikliklerle belirlenmiştir. 2002 yılından önce bölgenin coğrafi koşulları, doğal şartlar ve insanların yaşam biçimlerine göre çeşitli kurallar oluşturulmuştur. İlk başlarda kuralları belirleyen kişiler kızak sahipleri iken daha sonra yarışçılar ve seyirciler kuralları belirleme konusunda etkin rol oynamıştır (Eski, 2004:58).

İlk kural, kızak sahibi haricinde bir kişi daha kızığı kullanabilmektedir. Kişiler belli olduktan sonra kura çekilerek sıralama belirlenir. Bazı resmi olmayan müsabakalarda ise şu kurallar mevcuttur. Yarışmacı yedek kızak kullanarak üç kere yarışabilir. İlk seferinde kendine yol açar, ikincisinde ise yolu kayganlaştırarak üçüncü kayışında daha hızlı bir performans elde etmek için çabalar ve hangisinde daha ileri gittiği hesaplanarak nihai derecede geçerli olur. Yarışmacı başlangıçta yanındaki kızakları çekerek hızlanır ve çıkışta kara üç kere pençe atarak hızını arttırabilir. Yarışmacı yarış sonuna kadar elini ve ayaklarını kullanarak hız arttırıcı hareket yapamaz. Ayrıca bazı yarışmacılar kilolarını arttırmak için bellerine kurşun ya da zincir gibi ağırlıklar bağlayabilirler (Eski, 2004: 59).

Günümüzde Geleneksel Spor Daları Federasyonunun belirlediği kurallar şöyledir. Bu kurallar Türkiye Geleneksel spor dalları federasyonu kızak ve atlı kızak spor dalları 1. Çalıştay'ında belirlenmiştir (URL-1, 2021).

Yarış Pisti

Yarışma pisti en fazla %70 iniş eğimi, iniş eğiminden sonra %20 veya %30 daha az çıkış eğimlidir ve pist uzunluğu en az 250 metre olmak şartıyla düzgün bir zeminde

yapılır. Yarışma pist genişliği en az 100 cm.,kızak yolu genişliği 25 cm. ve 4 tek ray genişliği 5 cm. oval olmalıdır. Start yerindeki hızlanma kazıkları pist üzeri yüksekliği 40 cm.'dir. Yarışma pistinin başlangıcında birer kızak boyu (150 cm) aralıklar ile 3 tane kar tepeciği bulunur. Bitişte kızığın ön uç kısmı esas alınır. Yarış hakemi tarafından işaret flaması dikilir. Yarış pist güvenliği için pistin sol ve sağ tarafına güvenlik şeridi çekilir (10metre).

Geleneksel Kızak

Geleneksel kızaklar ahşap malzemeden yapılmış olmalıdır. Geleneksel kızak uzunluğu en fazla 150 cm. olmalıdır. Geleneksel kızak genişliği dıştan 20 cm-içten içe 16 cm. Teke yüksekliği 9 cm olmalıdır.

Yarışma Kuralları

Müسابakaya katılması teknik toplantıda kesinleşen sporcuların müsabaka sıraları başhakem tarafından kura ile belirlenir. Sporcular kura sırasına göre başhakem tarafından yarışmak üzere davet edilir. Müsabakalar, müsabaka hakem heyetinin uygun bulduğu kızaklar ile yapılır. Bu esnada sporcunun bir deneme kayışı hakkı olup, isterse deneme hakkını kullanır. İstemez ise direk kayışını yapar. Fakat kaymadan önce başhakeme hangi kayışı yapacağını sözlü olarak bildirmek zorundadır. Sporcuların iki defa kayma hakkı vardır. İsterse bu iki hakkı da kullanabilir. En uzağa kayan sporcunun birinci olması suretiyle dereceler belirlenir. Ayrıca uzağa kayma eğimi uygun olmayan zeminlerde uygun kayma derecesinde olup, yukarıdan aşağıya en az 50 metre ve en çok 250 metrelik bir kayma mesafesi olan pistlerde yapılacak müsabakalarda kayışlar tekli olarak start hakemi (başlangıç) ile finish(bitiriş) hakemi arasında hatasız bitirişe ulaşanlar için kronometre ile zaman tespiti yapılarak en az zamandan en çok zamana doğru sıralamaları belirlenir, dereceleri verilir. Sonuç, başhakem tarafından ilan edilir. Müsabaka sonucunda eşit mesafede derece yapan sporculara bir yarış daha yaptırılır. Eşitlik bozulmazsa hakemler tarafından kura çekimi ile sıralama belirlenir. Hızı artırmak için sporcular üzerlerine vücut ağırlığını artırıcı materyaller kullanılamaz. Tespiti durumunda sporcu, hakem heyeti tarafında diskalifiye edilir. Sporcu pist başında iki tarafa çakılı kazıklardan elleriyle hız alıp hareket ettikten sonra iniş başlamadan iki tarafa hazırlanan kar topaklarına en fazla 2 metrelik mesafede ellerini vurarak hız alabilir ya da vurmada yarışa devam edebilir.

Hızlandıktan sonra sporcu kızağa sırt üstü yatarak rüzgârdan en az etkilenecek şekilde bacaklarını birbirinin üzerine koyacak şekilde uzatır ve pantolonunu diz üzerinden tutarak yarışa devam eder. Hızlandıktan sonra sporcu bitişe varıncaya kadar elleri veya ayakları ile hız arttırıcı hareketler yapamaz, ayaklarını yukarıya kaldırarak yarışmaya devam edemez. Kuralların ihlali durumunda sporcunun yarışı geçersiz sayılır. Sporcu bitiriş noktasında kızıktan inerken kalçası ile kızağı ileri iterse kural ihlali yapmış olur ve yarışı geçersiz sayılır. Bitirişte kızağın ön uç kısmı esas alınır ve bitiriş (finish) hakemi tarafından işaret flaması dikilir. Bitiriş noktasına dikilen flamaya sporcunun numarası yazılır. Hakem tarafından kayış mesafesi not edilir. Sporcuların müsabaka sırasında kask takması ve numaralı yelek giymesi mecburidir. Hakem heyeti en az 6 kişiden oluşur. (2 Start-2 finiş-2 orta hakem) Pistin bozulmaması için topuksuz, altı düz ve yumuşak ayakkabı giyilir.

Yarış Kategorileri

Sporcular aşağıda belirtilen yaş guruplarına göre yarıştırılır.

- 8-13 yaş ve aşağısı minikler,
- 14-15 yaş grubu yıldızlar,
- 16-17 yaş grubu gençler,
- 18-25 yaş grubu büyükler,
- 26-50 yaş arası veteranlardır.

24 Mart 2017 tarihinde Ankara'da yapılan Çalıştay'da alınan kararlar yukarıdaki gibidir. Bu talimatların yürürlüğe girmesinden sonra 10.12.2014 tarihli geleneksel kızak müsabaka talimatları yürürlükten kaldırılmış demektir.

2.5.3 Geleneksel Kızak Sporunun Tarihçesi

Geçmişten günümüze insanın tabiatla savaşında kızak etkin rol oynamıştır. Kızak; ulaştırma, savaş aracı, avlanma konusunda ve eğlence amaçlı insanların her anında yanında yer almıştır. Kızak konusunda tarihi belgeler milattan sonra 900'lü yıllara dayanmaktadır. Milattan sonra 900'lü yıllarda kızak kullanımını coğrafi bölgelere göre

sınıflandırılmaktadır. Kutup altı bölgeler, Orta Asya ve Orta Avrupa kış mevsiminin yüksek geçtiği bölgelerde kullanılmıştır (Eski, 2004: 20).

Kızak Sibiry'a'da yaşamış olan Altayların yazılı kaynaklarında rastlanmaktadır. Altaylar tarihi milattan önce iki binli yıllara kadar dayanmaktadır. Altaylar, Türk halklarından biridir (URL-2, 2021). Türk halkı, Ruslar, Finlandiyalılar, Slovakya ve Sırp'lar kısacası Sibiry'a bölgesinde icat edilmiş ve kullanılmıştır. Türkler hakkında komşuları tarafından yazılmış ilk yazı Çin tarihçilerine ait 'tahta ata binmiş Türkler' olarak bilinmektedir (Fişek, 1998: 18; Eski, 2004: 21).

Orta Asya'da Göktürk kabileleri sığır kemiklerinden yapılmış kayaklar ile 'sığır ayaklı Türkler' olarak bilinmektedir (Tuba, Merkit ve Avcı; Eski, 2004: 21). Ağaçtan yaptıkları kızaklar ile ise 'ağaç ayaklı Türkler' olarak bilinmektedir. Dünyada ski olarak bilinen kayak kelimesi Norveç dilinde ağaç yongası ve tahta parçası demek olan skidh ve Almanca'daki 'skidh' ile aynı anlamdadır (Eski, 2004: 21).

Türklerde kızıağı anlatan yazar Reşideddin, 1310'da yazdığı Türk ve Moğol tarihine ait eserinde Sayan Dağları'ndaki ormanlarda Uranhaların ülkesinde kayakçılığın yaygın ve gelişmiş olduğunu anlatmıştır (Togan, 1939: 1168; Eski, 2004: 21). Türkler dini motiflerinde kızıağa yer vermemiştir. Osmanlı zamanında kızıağa 'ivik' denilmekteydi. Osmanlı'da kızakların bulunduğu bir savaş ordusu bulunmaktaydı (Eski, 2004: 23).

Kızak sporu farklı ülkelerde farklı amaçlarda kullanılmıştır. Anadolu'nun pek çok bölgesinde kış aylarında kızak yarışmaları yapılmaktadır. Geçmişte geleneksel olarak yapılan kızak yarışmaları Kastamonu'nun Küre ve Ağlı ilçelerinde 400-600 yıllık geçmişi bulunmaktadır. Kastamonu ili Küre ilçesine bağlı olan Belören köyü ve Ağlı ilçesi civarında belli kurallarla yapılmaktadır. 2002 yılından itibaren Geleneksel Spor Dallarını Federasyonuna bağlı olarak ocak ve şubat aylarında kızak yarışları festival şeklinde düzenlenmektedir. Festivallerde geleneksel kızak yarışı, kardan adam yapma yarışı, ateşten atlama gibi etkinlikler düzenlenmektedir (Karahüseyinoğlu, 2007: 83).

2.5.4 Geleneksel Kızak Sporunu Malzemeleri

Kastamonu geleneksel kızak sporu malzemeleri Kastamonu bölgesi, Küre ve Ağlı ilçeleri ormanlarında bulunan sert ağaçlar kullanılarak yapılmaktadır. Kızakların tamamı ağaç malzemeler kullanılarak yapılmaktadır. Malzeme seçiminde kullanılış amacına yönelik sert ve dayanıklı ağaçlar tercih edilmiştir. Kayık ayakları yapımı diğer ağaçlara göre sert dokuya sahip olan erik ağacı özü kullanılarak yapılmaktadır. Bazı kaynaklarda sakız ağacı kullanıldığı görülmüştür. Kızağın özleri meşe ağacından, tahtası ise çam ağacından yapılmıştır. Tarihi kızaklarda hiçbir şekilde metal birleştirici madde kullanılmamış, sadece ağaçtan yapılmıştır. Tarihi kızaklarda balta, keser, testere, rende, demir burgu ve kayık taşı gibi aletler kullanılmıştır (Eski, 2004: 39).

Kızak ayaklarına şekil vermek için kayık taşı kullanılmaktadır. Kızakların daha iyi kayması için ayak bölgelerine bezirgân yağı sürerek hem sürtünmeyi azalttıkları hem de ayakların yıpranmasını önledikleri bilinmektedir. Kesilen erik ağacının toprak altında bekletilerek, kuruma esnasında çatlamaması ustalarının işinin ehli kişiler olduğunu ve eski kızakların günümüze nasıl sağlam şekilde geldiğinin kanıtıdır. Şu an federasyon bünyesinde yapılan yarışlarda koruma amaçlı kıyafetler ve kask verilmektedir (Eski, 2004: 41).

2.5.5 Türkiye Geleneksel Kızak Federasyonunun Yarışları Yaptığı Yerler

Geleneksel kızak yarışları 2002 yılından önce federasyona girmeden Kastamonu Küre ilçesi Belören köyünde ve Ağlı ilçesinde festival havasında yapılmaktaydı. Genelde ocak ve şubat aylarında kış sporu festivali olarak yapılmaktaydı. Tamamen yöresel olarak yapıldığı için bu spor bulunduğu bölge haricinde dışarı çıkmamaktaydı. Federasyon bünyesine katıldıktan sonra çeşitli illerimizde yapıldığı görülmektedir. Bursa, Erzurum, Kastamonu, Artvin, Kayseri illerinde resmi olarak yapılmaktadır. Federasyon bünyesine katıldıktan sonra farklı illerde yarışlar yapılmış ve sporcular farklı bölge ve kültürler ile tanışmışlardır. Aynı şekilde Kastamonu'da yarışlar yapıldığı zaman diğer illerden birçok branşta farklı sporcu gelmiştir. Normal şartlarda bulunduğu bölgeden dışarı çıkamayan spor günümüzde Bursa, Erzurum, Kastamonu, Artvin, Kayseri, illerinde resmi olarak yapılmaktadır. 2020 yılı başında Kayseri'de açılış yarışları yapılmıştır. Fakat pandemi dolayısıyla yarışlar ertelenmiştir. 2022 yılı

için normalleşme sürecinde yapılacak yarışlar için henüz bir tarih belirlenmemiştir. 2016 – 2020 yılları arasında yapılan yarışlar Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1.

2016 – 2020 Yılları Arasında Yapılan Yarışlar

Tarih	Yapılacak Şehir
20 Şubat 2016	Ilgaz Dağı Milli Parkı/ Kastamonu
12 Mart 2016	Palandöken Kayak Merkezi/ Erzurum
7 Ocak 2017	Mersivan Dağı Atabarı Kayak Merkezi Şavşat / Artvin
15 Ocak 2017	Ilgaz Dağı Kayak Merkezi / Kastamonu
21 Ocak 2017	Küre Belören Köyü / Kastamonu
28-29 Ocak 2017	Uludağ Kayak Merkezi) Bursa
18 Şubat 2017	Ağır Dağı Kahramanmaraş
27 Ocak 2018	Palandöken Kayak Merkezi/ Erzurum
03 Şubat 2018	Ilgaz Dağı Kayak Merkezi/ Kastamonu
03 Mart 2018	Ağır Dağı Kahramanmaraş
26 Ocak 2019	Atabarı Kayak Tesisleri /Artvin
02 Şubat 2019	Ilgaz Dağı Kayak Merkezi/ Kastamonu
24 Şubat 2019	Ağır Dağı Kahramanmaraş
02 Şubat 2020	Erciyes Kayak Merkezi/Kayser

Kaynak: Genç, 2013: Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu Kızak ve Atlı Spor Dalları 1. Çalıştay

3. TURİZM BAKIŞ AÇISIYLA GELENEKSEL KIZAK SPORU

3.1 Kış Sporları Turizmi

Kış turizmi dağların tepesindeki karlı alanlarda yapılan kış sporlarının ağırlıklı olarak yapıldığı bir turizm çeşididir. Kış turizmi; misafirlerin seyahat ederek konaklama ve yiyecek hizmetleri aldığı gerekli materyalleri satın aldığı ya da kiraladığı tesislere gelmesine denir. Kış sporları turizmi yapabilmek için karlı, engebeli ve eğime elverişli bir alan olması gerekmektedir. Kış turizmi, temelinde kış sporlarını bulunduran eğimli, karlı bölgelerde ve kapalı alan içinde buz üzerinde yapılır. Kış turizmi gelen turistlere doğa ile iç içe olarak sportif faaliyetlerini sürdürmesine fiziksel ve sağlık açısından iyi vakit geçirme olanağı sağlamaktadır. Kış sporları turizmi karlı alanda bireysel ya da bir ekip halinde belli bir eğim ve yükseklikte kayak, yürüyüş, tırmanış gibi sporların yapılmasını sağlar. Bulunan bölgede kar kalınlığı ve karın bekleme süresi yapılan sporun süresini uzattığı gibi sporcuların da kış sporlarına ilgisini arttırmaktadır (Mursalov, 2009: 17).

Tesislerde kayakçıların belirli bir yüksekliğe çıkabilmesi için gerekli materyaller bulunmaktadır. Tesislere bulunan konaklama hizmetleri kayak materyalleri hizmetleri ve sporcuların piste çıktıktan sonra başlangıç noktasına kadar ulaşımını sağlayacak telesiyej ve teleski gibi altyapı malzemeleri kış turizminin hem de tesisin kalitesini arttırmaktadır.

Kış sporları turizmi sadece kayak sporu ile sınırlı değildir. Kış aylarının doğal güzelliğini görmek isteyenler, iklim koşulları el verdiğince tırmanış yaparak ve fotoğraf çekerek doğa ile iç içe vakit geçirebilirler. Bu bakımdan kış turizmi bir alternatiftir (Mursalov, 2009: 17).

Günümüzde bacasız sanayi olarak nitelendirilen turizm sektörü gelişmektedir. Ülkemiz son yıllarda turizm sektörüne verdiği önemi arttırmıştır. Turizm sektörünü daha kalıcı kılmak amacıyla ürün çeşitliliklerine gidilmektedir. Turizm faaliyetini 12 aya yayarak sürdürülebilir turizm hedeflenmektedir (Özbayoğlu, E.Tutar ve F.Tutar, 2011:56, Ağger, 2011: 5).

Günümüzde yaşam standartlarının artması ile kış turizmi için tatile çıkan insan sayısı artmıştır. Dağcılık, kayak gibi kış sporlarının gelişimi aynı zamanda kış turizmini de geliştirmiştir. İnsanların şehrin gürültüsünden, stresinden kaçarak doğa ile iç içe olmak istemesi, karın tadını çıkarma isteği, spor ve eğlence kış turizminin gelişmesine katkı sağlamıştır. Kış turizmi sporlarının yapılabilmesi için en büyük etkenlerden biri de coğrafi özelliklerdir. Coğrafi özelliğin yanı sıra iklim, tesisleşme ve ulaşım gibi etkenler gelmektedir. Bu etkenlerin tam anlamıyla uygulandığı bölgelerde kış turizmi sporları olan kayak, dağ yürüyüşü gibi sporlar büyük ilgi görmektedir.

3.2 Kış Sporları Kapsamında Geleneksel Kızak

Geleneksel kızak genellikle erik ağacından yapılmaktadır. Teknik özellikleri ve malzemeleri ise, bir çift ayak, üç bağ ve kayık tahtasından oluşmaktadır. Geleneksel kızak yarışları; yarışma şekli, kuralları ve teknik özellikleri bakımından luge kızığına benzemektedir. Geleneksel kızak sporu, kış sporları kapsamında uluslararası bir seviyeye ulaşmıştır ve 2002 yılında geleneksel spor dalları federasyonu bünyesine dâhil olmuştur. Günümüzde önemini iyice arttırmış; ocak ve mart ayları içinde ülke genelinde yarışlar yapılmaktadır. 12 Kasım 2016 tarihinde Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından 2017 yılı tahmini bütçesi ve faaliyet programında geleneksel kızak için sadece 163.500,00 TL bütçe ayrılmıştır. Ayrılan bütçe ile 2017 yılı ocak ve mart ayı içinde 9 tane yarış yapılmıştır. Kış sporları kapsamında geleneksel kızak sporu 2017 yılı takviminde zaman zaman hava şartlarının elverişsiz olması yüzünden gecikmeler olmuştur. Hava şartlarının elverişli olduğu zamanlarda yarışlar gecikmeli olarak takvime uygun şekilde yapılmıştır. Yarışlar ocak ayında Artvin’de başlayarak şubat ayında Küre’de devam etmiştir. Mart ayında hava şartlarından dolayı Kahramanmaraş’ta bitirilmiştir. Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu, 12 Kasım 2016 yılında Ankara’da 4. Olağan Genel Kurulu ve 5. Olağan Mali Genel Kurulu Çalıştay’ında toplanarak 2017 yılı bütçesine karar verilmiştir (Genç, 2016: 4. Olağan Genel Kurulu ve 5. Olağan Mali Genel Kurulu Çalıştayı).

3.3 Türkiye Turizminde En Popüler Örnekler

Kayak sporu ülkemize Anadolu bölgesinden girmiştir. Kayak sporunun ülkemize ilk defa Kafkas Cephesine askeri amaçla 1914 yılında kullanılmıştır. 1915-1916 yılında ise Doğu Anadolu Bölgesinde askeri birliklerden kayak teşkilatı kurulmuştur. Aynı yıllarda ilk kayak okulu Hikmet Koyunoğlu tarafından Suşehri'nde (Buldur Köyü) açılmıştır. Sivil olarak yapılan ilk çalışma Gazi Eğitim Enstitüsü ve Ziraat Yüksek Mektebi'nde Beden Eğitimi Öğretmeni Alman Herbert Ridel öncülüğünde başlamıştır. Herbert Ridel Türkiye'yi kayak sporu ile tanıştırmış ve milli takımı kuran kişi olarak da tarihe geçmiştir. Kayak sporu 1935 Yılında Dağcılık ve Kış Sporları Federasyonu ve 1936 yılında Kayak Federasyonu'nun kurulması ile birlikte resmen faaliyetlere başlamıştır. 1936 yılında ilk kez Almanya'ya giderek uluslararası düzeyde Türkiye'yi temsil etmişlerdir. İlerleyen yıllarda eğlence sporu olarak algılanmıştır. 1944 yılında Asim Kurt'un çabaları ile uluslararası düzeyde ilk yarışma gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de 1954 yılında ise ilk uluslararası organizasyon Bursa Uludağ'da gerçekleştirilmiştir. 1968 yılında Balkan Şampiyonaları ile kızak Türkiye'de gelişimi devam ettirmiştir. Uluslararası Çocuk Kupası, Kayak Kros Kupası ve Palandöken Kupası olarak yarışmalar yapılmaya devam edilmiştir (Eski, 2004: 28)

Türkiye'de kızak sporunun yapılabilmesi için uygun iklim koşulları gerekmektedir. Uygun iklim koşulları olan illerde kış sporları turizmine katkı sağlamak amacı ile günümüzde aktif konumda olan birçok spor merkezleri bulunmaktadır. Bunlar: Ankara Elmadağ, Bursa Uludağ, Demirtaş, Erzurum Palandöken, Bitlis, Kayseri Erciyes, Bolu Kartalkaya, Niğde Aladağ, Antalya Toroslar, Saklıkent, Kars Sarıkamış, Kastamonu Ilgaz, Ağrı, Bingöl, İzmit Kartepe, Denizli Akdağ, Isparta Davraz dağı Samsun Lâdik, Sivrici, Salda Kayak Merkezi, Saklıkent Türkiye'deki kayak merkezleridir. Turizm Bakanlığına kayıtlı 28 Turizm Bakanlığı belgesi olmayan işletmeler eklenirse 51 adet kayak merkezi bulunmaktadır. Bu sayılan bölgeler kış sporu ve kızak sporu için uygun bölgelerdir (TÜRSAB, 2016). Ülkemizde 2011 yılında Erzurum'da 25. Kış Olimpiyatları 5 kıtadan 58 ülkenin katılımıyla 11 dalda 3500 sporcu yarışmıştır. Türkiye'den 73 bayan 79 erkek olarak toplam 152 sporcu yarışmalara katılmıştır. Yapılan yarışmalarda Türkiye sadece 1 gümüş madalya kazanabilmiştir. Yarışmalarda kızak ile ilgili bir branş açılmamıştır. 2017 yılında 11-18 Şubat tarihleri arasında 34

ülkeden 14-18 yaş arası 700 sporcu 9 branşta mücadele etmiştir. Türkiye’den 24 kız 45 erkek toplam 69 sporcu yarışmıştır. Türkiye yarışmalarda 2 madalya kazanmıştır. Olimpiyatlarda alp disiplini, kar kayağı, biatlon, kayaklı koşu, snowboard, curling, sürat pateni, artistik patinaj ve buz hokeyi branşları açılmıştır olimpiyatlara kızak sporuna branş açılmamıştır. Türkiye’ye 1998-2018 yılında gelen turist sayıları aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 2.

Türkiye’ye 1998-2018 Yılında Gelen Turist Sayıları

Yıllar	Yabancı Ziyaretçi	Yıllık Değişim	Turizm Geliri	Yıllık Değişim
1998	9.752.679	0,7	7,177	2,5
1999	7,487,285	-23,2	5,203	-33,4
2000	10,428,153	39,9	7,636	46,8
2001	11,618,969	11,4	10,450	36,8
2002	13,256,028	14,1	10,450	36,8
2003	13,701,419	3,4	13,854	11,5
2004	17,202,996	25,6	17,076	23,3
2005	20,522,621	19,3	20,322	19
2006	19,275,948	-6,0	18,593	-8,5
2007	23,017,081	19,4	20,942	12,6
2008	26,431,124	14,8	25,415	21,4
2009	27,347,977	3,5	25,064	-1,4
2010	28,510,852	4,3	24,930	-0,5
2011	31,324,528	9,9	28,116	12,7
2012	31,782,832	1,5	29,007	3,2
2013	34,910,098	9,8	32,309	11,4
2014	36,837,900	5,5	34,306	6,2
2015	36,244,632	-1,6	31,465	-8,3
2016	25,352,213	-30,0	22,107	-29,7
2017	32,410,034	27,8	26,284	18,8
2018	39,488,401	21,8	29,513	12,3

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm bakanlığı TÜİK

Şekil 2

Erzurum Palandöken Kayak Merkezi

Kaynak: <https://gezimanya.com/GeziNotlari/palandoken-kayak-merkezi> (URL-27, 2022).

3.3.2 Uludağ Kayak Merkezi

Eski adı Olympos Mysios olan Uludağ, Marmara Bölgesi ile Kuzeybatı Anadolu arasında kalan en bir dağdır. Uludağ 1961 yılında koruma alınmış ve 1963 yılında Türkiye'nin ilk teleferiği buraya kurulmuştur. Şu an günümüzün en büyük ve modern kayak merkezi konumundadır. Kayak merkezinden şehir merkezine teleferik ile gidilebilmektedir. 1338 hektarlık alan içinde milli parkla beraber zirvesi 2435 metredir. Kayak merkezinde 45 adet pist bulunmaktadır. Ayrıca 13 lift, 6 teleski, 7 T bar bulunmaktadır. Saatte toplam 15000 kişi taşıma kapasite bulunmaktadır (Başyigit, 2018: 10).

Şekil 3

Uludağ Kayak Merkezi

Kaynak: <https://www.harikalardiyari.com/uludag-kayak-merkezi/> (URL-28, 2022).

3.3.3 Ilgaz Dağı Kayak Merkezi

Batı Karadeniz bölümünde bulunan Kastamonu ve Çankırı illeri arasında batıdan doğuya uzanan en büyük dağ Ilgaz Dağı'dır (Akkuş, 2018: 1). Ilgaz Dağı, 1976 yılında milli park ilan edilmiştir. 1996 yılında kış sporları için turizme açılmıştır. Ilgaz Dağı 2587 metre yüksekliktedir. 3700 metre olmak üzere 4 adet pisti bulunmaktadır. Ilgaz Kayak Merkezinde 1 adet telesiyej ve 2 adet teleski bulunmaktadır. Saatte 5639 kişiyi taşıma kapasitesi bulunmaktadır.

Şekil 4

İlgaz Kayak Merkezi

Kaynak: <https://gezilmesigerekenyerler.com/kastamonu/ilgaz-kayak-merkezi-nerede-konaklama-ve-otel-imkanlari-kastamonu.html> (URL-29, 2022).

3.4 Dünya Turizminde En Popüler Örnekler

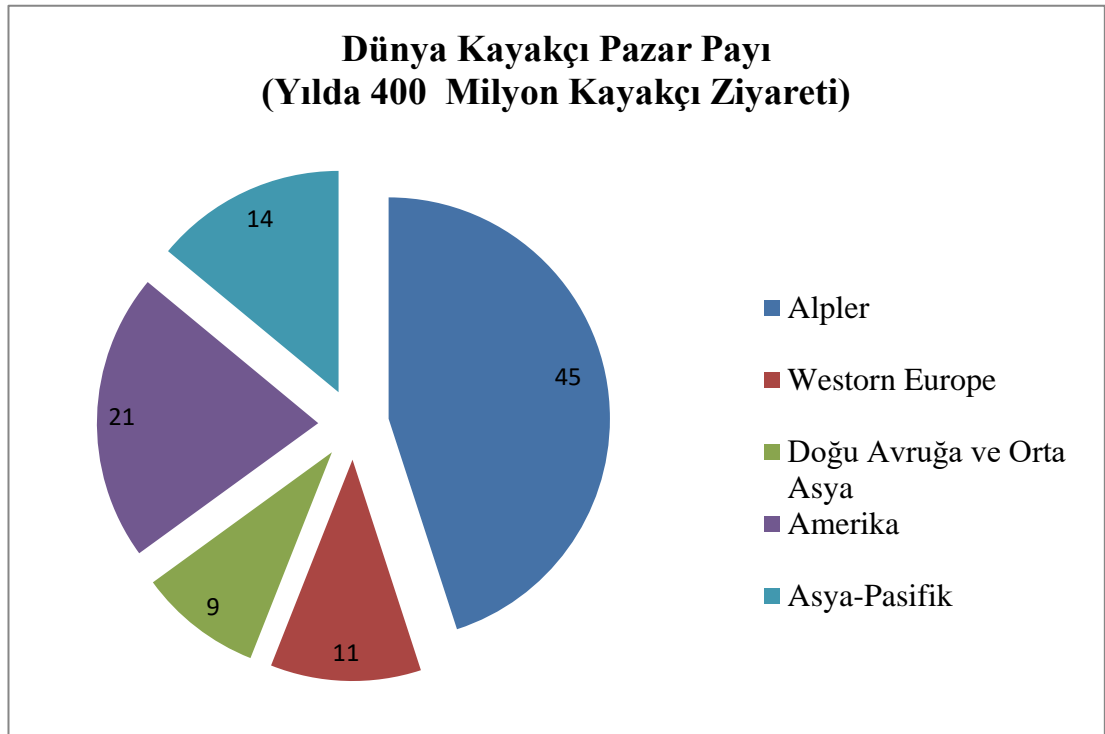
Günümüzde turizm sadece yazın yapılan bir sektör halinde ortaya çıkmıştır. Olanaklar çerçevesinde kültürel, inanç, yaz ve kış turizmi olarak sınıflandırılmıştır. Turistlerin her zaman ilgisini çekebilecek bir sektör haline gelmiştir. İnsanların sadece belirli bir aralığa bağlamak yerine yılın bütün aylarında farklı alanlarda ilgisini çekmeyi başarmıştır. Kış turizmi tatilin sadece yazın değil kışın da yapılabileceğini kanıtlamıştır. Ülkemizde 28'in üzerinde kış sporları ile ilgili kayak merkezi bulunmaktadır. Dünyada ve diğer ülkelerde de sürdürülebilir turizm akını başlamıştır. Talebi gören gelişmiş ülkeler talebi karşılayabilmek için kış turizminin yoğunlaştığı bölgelerde başarılı çalışmalar yapmışlardır. Alp Dağlarının oluşturduğu olanakları kullanan İsviçre ve Avusturya kış sporları konusunda gelişmişlerdir (Mursalov,2009:

32). Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avusturya, İsviçre, Almanya, İspanya, Fransa, İtalya gibi Avrupa ülkeleri ve Balkan ülkeleri kış turizmi konusunda büyük aşamalar kaydetmişlerdir. Kış sporları faaliyetlerinin %36'sını Alp Dağlarının eteklerinde bulunan İsviçre, Fransa ve Avusturya oluşturmaktadır. Kayak sporu ile ilgilenen sporcuların %45'i burayı tercih etmişlerdir.

Dünyada 10'u kapalı 80 ülkede kayak merkezi bulunmaktadır. Dünyada kayak merkezlerinin %36'sını Alpler, %22'sini Amerika, %12 Batı Avrupa, %12 Doğu Avrupa-Orta Asya bölgesi oluşturmaktadır. Dünyada 2 kayakçıdan 1 tanesi Alpleri tercih etmektedir. Ardından Amerika, Asya pasifik, Batı Avrupa ve Doğu Avrupa-Orta Asya bölgeleri takip ediyor (TÜRSAB, 2016).

Şekil 5

Dünya Kayakçı Pazar Payı

Kaynak: 2015 International report on mountaintourism -Overview of thekeyindustryfiguresfor ski resorts, April 2015, www. vanat. ch.

Tablo 3.

Dünyada Kayakçı Turistlerin Tercih Ettiği Bölgeler

Bölge	Kayakçı turistlerden alınan pay (%)
Alpler	45
Amerika	21
Asya Pasifik	14
Batı Avrupa	11
Doğu Avrupa-Orta Asya	9

Kaynak:http://www.tursab.org.tr/dosya/12196/tursab-kis-turizmi-raporu119314251845-1_12196_3978793.pdf(URL-7, 2011).

Dünyada toplam 2 bin kadarında kayak merkezi bulunmaktadır. Telesiyej miktarı ise 26 bin 934 adettir. Aşağıdaki tabloda kayak merkezlerinin ve telesiyej merkezlerinin dünya üzerinde dağılımını gösterilmiştir.

Tablo 4.

Dünyada Kayak ve Telesiyej Merkezlerinin Dağılımı

Bölgeler	Kayak merkezi dağılımı	Telesiyej dağılımı
Alpler	36	40
Batı Avrupa	12	16
Doğu Avrupa ve Orta Asya	12	15
Amerika	22	15
Asya Pasifik	18	14

Kaynak:http://www.tursab.org.tr/dosya/12196/tursab-kis-turizmi-raporu119314251845-1_12196_3978793.pdf.

Dünyanın kış turizmi potansiyeline %36'sına Alpler (Avusturya, İsviçre) ve %22 turizm payına Amerika büyük yatırımlar yapmışlardır. Bu yapılan yatırımlar aşağıda şehir şehir incelenmiştir.

3.4.1 İsviçre

İsviçre denize kıyısı olmayan Alpler, İsviçre Platosu ve Jura Dağları arasında bölünen 41.285 km² yüz ölçümüne sahip bir ülkedir. Alpler topraklarının büyük bölümünü işgal eder; bu yüzden iklim koşulları gereği kış sporlarına yakın bir coğrafi bölgede bulunmaktadır. İsviçre gelen turizm ve kış turizmi en ileri seviyede yapıldığı bilinen bir gerçektir. 1900 yıllarda başlayan keşif amaçlı hareketler kış aylarında da devam ettirilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Alp Dağlarında oteller kurulmuştur. Savaş sonrasında ise kayak sporunun gelişmesinin ardından Alpler en popüler kayak merkezi olmuştur. Mürren, Saas Fe, Gstaad gibi merkezler kurulmuştur. Talepler arttıkça yeni merkezler yeni mekanik ve teknolojik tesisler kayak merkezleri kurulmuştur. Ülkede uluslararası nitelikte 53 dağ turizmi ve kış sporları merkezi bulunmaktadır (Mursalov, 2009: 35).

İsviçre 19. yüzyılın ortalarında Alp Dağlarının eteklerinde bulunan manzara, buzla kaplı vadiler, temiz hava ve kış sporlarını merkezleri sayesinde zengin turistleri çekerek gelişmesini hızlandırmıştır.

İsviçre, Uluslararası Kış Olimpiyatlarına iki sefer ev sahipliği yapmıştır. Bu yapılan olimpiyatlar ülkenin turizm açısından tanıtımını arttırmıştır. İsviçre'de turizm hareketlerinin %60 dan fazlası Alpinen bölgesinde yoğunlaşmıştır ve dağlık bölgelerde turizm yoluyla istihdam oluşturma imkânı sağlanmıştır. Bu bölgelerde turizm sayesinde göç sayısı düşmüştür (Vanat: 2016).

1993 yılında İsviçre'de yapılan bir araştırmada bölgenin iş gücünün %51'lik kısmını turizm oluşturmaktadır. Ayrıca dolaylı yoldan iktisadi etkilerin analizinde kazanılan gelirin politik ve ekonomik açıdan hesaplanması istihdam alanları ve ekonomik faaliyetler ile %51 de kalmadığı %71'lik bir orana çıktığı belirtilmiştir. Ayrıca yapılan araştırmalarda turistlerin %40'ı gecelemeye %25'i yiyecek ve içeceğe %20'sini perakende alışverişlerde %14 dağ istasyonu ve pistlere %4 ü ekstradan harcamalar olarak görülmüştür (Mursalov,2009: 39).

3.4.2 Avusturya

Avusturya karlarla kaplı bembeyaz bir ülkedir. Ülkenin coğrafi koşulları ve iklim özellikleri nedeniyle kış turizmi için uygun ve elverişli bir bölgedir. Bu sayede dünyanın birçok yerinden gelen turistlere ev sahipliği yapmaktadır. Ormanlarla kaplı dağları ve bu dağlarda şirin köyleri ile meşhurdur. Kayak merkezleri sayesinde birçok kış sporlarına imkân sağlamaktadır. Kayak sporu haricinde dağ bisikleti, atlı kızaklar ile tur, kar motosikleti, tırmanış ve kar üzerinde atlı gibi birçok aktiviteyi de elinde bulundurmaktadır (Mursalov,2009: 3).

Avusturya, Uluslararası Kış Olimpiyatlarına 2 defa ev sahipliği yapmıştır. Avusturya'nın ve İsviçre'nin en büyük pazarı Almanya'dır. Ülkeye gelen turistlerin %65'ini Alman turistler oluşturmaktadır. Alman turistlerin tercih etmelerindeki en büyük etken yakınlıktır. Ayrıca Avusturya'ya gelen turistlerin kaldıkları kayak merkezinde iklim koşulları gereği kar ile ilgili bir sorun yaşandığı taktirde Avusturya hükümeti turistleri ücretsiz olarak kar bulunan yerlere taşımaktadır. Ayrıca Salzburg turistleri "Slazburg'un kayak vatandaşı belgesi" vererek ülke çapında kayak yapma imkânı sağlamaktadır. Avusturya kış sporları ve turizmi merkezlerinde 3300 civarında teleski, 450 civarında telesiyej, 140 civarında telekabin ve telefirik, 4 adet dağ treni kurulmuştur. Yukarıdaki bilgiler 82 merkezde yer alan toplam mekanik tesis ise 2083'tür. Avusturya'nın ünlü kayak merkezlerinden bazıları: Kitsbuhel, ZellAmSee, St. Anton, Zurs ve Mayrhofen'dır Almanların genellikle tercih etti kayak merkezi Zurs Kayak Merkezidir. Bununla birlikte orta gelirli insanların tercih ettiği kayak merkezi ise mayrhofen'dir. 1990'lı yıllarda yapılan bir araştırmada sektörde 174.000 kişinin istihdam ettiğini ve ihracat gelirinin %50 den fazlasını oluşturduğunu belirlenmiştir (Vanat, 2016).

3.4.3 Fransa

Alplerin batı kısmında bulunan Fransa Alplerin kış sporları turizmindeki etkilerinden yararlanarak gelişmiştir. Alplerde bulunan İsviçre ve Avusturya'dan kayak merkez sayısı az olmasına rağmen otel ve yatak sayısı kapasitesi diğer ülkelerinkinden yüksektir. Bu durum gelen turistlerin diğer ülkeler arasındaki kayak merkezi farkını

azaltmıştır. Fransa’da uluslararası nitelikte 20 kış sporları merkezinde toplam 3 ana istasyon bulunmaktadır (Vanat, 2021).

Ülkeye bir yılda toplam 5 milyon kişinin ziyaret ettiği bunların 1 milyon yabancı geri kalan sayının yerli turist olduğunu belirtilmiştir. Verilen sayılara bakıldığında Fransa yabancı turist sayısından fazla yerli turisti ağırlamaktadır. 1996 yılında belirli kriterler belirterek 45 Fransız köyü yapmıştır. Doğal pistler ve otantik ortam arayanlardan oluşmuştur. Köyün en yüksek noktaları kilisenin çan noktaları olarak kullanılmaktadır. O bölgedeki evler genel olarak Fransa’nın geleneksel çizgilerini taşımaktadır. Çevrelerinde alp disiplinli kayak, hedikli yürüyüş ve kızak gezileri yaparlar. Fakat böyle bölgelerde eğlence bulunmaz onların da kendilerine özgü renkleri vardır. Geleneksel olarak yaptıkları köy eğlenceleri yerel köy pazarları akşamları kafelerde buluşmalar dinlenen efsaneler ve masallar ve çiftlik gezileri vardır. Fransa uluslararası düzeyde olimpiyatlara 3 kere ev sahipliği yapmıştır (URL-8, 2021).

3.4.4 Kuzey Amerika

Amerika Birleşik Devletleri doğu ve batısında bulunan sıra dağlar sayesinde kış turizmine elverişlidir. Kış turizmi pazar payının %22’sini oluşturmaktadır. Kuzey Amerika ülkeleri geniş yatak kapasitesi ve birçok pistiyle kış turizminde önemli bir konumdadır. Kanada’nın bazı eyaletlerinde nüfusun %30’luk kısmı kayakla uğraşmaktadır. Ülkede iyi düzeyde uluslararası organizasyonlar yapılmaktadır. Kayak sporun teşvik etmek amaçlanmıştır (Ağger, 2011: 16-17). Kanada doğası gereği kış mevsimi ile bir bütünleşmektedir. Her tarafı bembeyaz olmaktadır. Kayak pistleri merkezlerin çevrelerine kadar inmektedir. Kış sporları hayatlarının bir parçası olmuştur. Buz pateni, kar motoru, kızak turları, hedikli kar yürüyüşler ve kış karnavalları gibi birçok faaliyetleri bulunmaktadır (Mursalov, 2009: 46). Amerika bölgesi uluslararası faaliyetlerde tarihi boyunca 4 kere bulunmuştur. En ünlü bölgesi Kanada bölgesidir. Amerika da 4 ünlü kayak merkezi bulunmaktadır. Apsen Kayak Merkezi 4 tarafı tepelerle çevrili yüksek bir yerdedir. Yüksek yerde olmasına rağmen ulaşım rahatlıkla sağlanmaktadır. Kasım ayından nisan ayına kadar kar olmasından dolayı kış turizmi aralıksız devam etmektedir. Kayak merkezinde 20 adet lift bulunmaktadır. Amerika’nın 2.büyük tesislerinden diğeri Vail’dir. Merkezde 193 pist

vardır ve uzunlukları 3.527 ile 2475 metre arasındadır. 33 ulaşan merkezi kapasitesi vardır saatte 51.781 kişi taşıyabilecek kapasitededir. Kayak merkezi için kayak okulları oteller restoran ve alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Bir diğer kayak merkezi Kanada Whistler'dır. 2010 yılında uluslararası kış olimpiyatlarına ev sahipliği yapmıştır. Kayak merkezi Whistler Dağında 1.530 metre yüksekliğindedir. Merkezde toplam 16 lift bulunmaktadır. 100'den fazla pisti bulunmaktadır en uzun 11 km'dir çok sayıda eğlence merkezi otel restoran ve kayak okulu vardır (Emil, 2004). Breckenridge Colorado bölgesinde bulunan bir diğer kayak merkezidir. Yüksekliği 2927 metredir 2927 metreden en yüksek 3962 metreye çıkılabilir. Buna Amerika'da 4 kere ev sahipliği yapmıştır.

4. GELENEKSEL KIZAK SPORUNUN MEVCUT DURUMUNUN İNCELENMESİ

4.1 Araştırmanın Problemi

Her geçen gün dünyada teknolojinin gelişmesi ile uzaklar yakın hale gelmektedir. Daha önceleri turizm dendiği zaman tamamen deniz-kum-güneş üçlüsü düşünülürken şu an ise turizm tüm bir seneye yayılmaktadır.

Turizm sektörü yaz mevsiminden çıkarak farklı dallara bölünerek senenin her zamanında yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde birçok dalda alternatif turizm çeşitleri vardır. Kış sporları turizmi de buna örnektir. Ülkemizde 4 mevsimin yaşanması turizm çeşitliliğinin en büyük örneğidir. Kış aylarında spor yapılabilmesi için ülkemizde 28'i Turizm Bakanlığı onaylı 52 tane kayak merkezi bulunmaktadır. Yerli ve yabancı gelen turistleri heyecanlı bekleyişler içine sokarak onların istekleri doğrultusunda ilgi alanlarını daha fazla kış sporlarına yöneltmek için alternatif bir spor olması beklenmektedir. Bu sporun geçmişten günümüze yazılı olmayan kaynaklara göre geçmişi 600 yıla dayanmaktadır. Günümüze değin gelerek kızak sporu branşlar arasında yer almaktadır. Yapılması gereken şey ise gelecek nesillere en iyi şekilde kültür olarak aktarılmasına yardımcı olmaktır. Araştırma, günümüzde bu sporu yöneten ve bu spor branşıyla profesyonel olarak ilgilenen sporcularla mülakat halinde araştırma yapılarak incelenmiştir.

4.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı geleneksel kızak sporunun bir kültür olarak irdelenmesi, mevcut durumunun ortaya konulması ve geleneksel kızak sporunun turizm açısından değerlendirilmesidir.

Bu çalışmada ulaşılmaması hedeflenen amaçlar bağlamında iki araştırma sorusuna yanıt aranmıştır:

1. Geleneksel kızak sporunun günümüzdeki görünümü hakkında spor yöneticileri ile sporcuların görüşü nedir?

2. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması konusunda spor yöneticileri ile sporcuların görüşü nedir?

4.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile geçmişten günümüze zaman süzgecinden geçerek ulaşan ata sporlarımızdan sadece biri olan geleneksel kızak sporunun bir kültür ögesi olarak irdelenmesi ve turizm açısından değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Son yıllarda tüm ülkeler spora eskisinden fazla değer vererek uluslararası organizasyonlarda bulunmak ve derece elde etmek için çalışmaktadır. Uluslararası spor organizasyonlarına katılmak bir ülkenin ve onun sporcularının dünya ülkeleri bazında saygınlığının artığının göstergesi olarak kabul edilmektedir. Sürekli kazanan ülkelerde spor bir yaşam biçimi olarak görülmektedir (Öztürk, 1998: 7; Eksi, 2004: 5).

Türkiye, dünyada kızıağı ilk icat eden toplum olmasına rağmen bu konudaki bilinirliği uluslararası düzeye ulaşamamıştır. Kış sporları ile ilgili yapılan uygulamalar yeterli seviyede olmadığı için uluslararası düzeye ulaşamadığı görülmektedir. Dünyada uluslararası alanda yapılan Luge (Yarış Kızıağı), Skeleton ve Bob kızıağı kış sporları, materyal ve kullanım tarzları ile geleneksel kızaktan farkı bulunmamaktadır. Ayrıca Kastamonu ilinin bazı bölgelerinde geleneksel kızak tarihçesinin 400 yıllık bir geçmişi olduğu belirtilmektedir. Kastamonu'da geçmişten beri böyle bir kültürün olması spor tarihimizin ne kadar köklü olduğunu göstermektedir. Son yıllarda Küre ve Ağlı ilçelerinde Geleneksel Spor Dalları Federasyonu ve halk tarafından geleneksel kızak adı altında etkinlikler ve yarışmalar düzenlenmektedir. Kızak sporu Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından kabul edilerek Resmî Gazetede Yayınlanmıştır (Resmî Gazete, 2002: 143; Eksi 2004: 6). Geleneksel Spor Dalları Federasyonu geleneksel kızıağı geleneksel spor dalları arasına kabul ettikten sonra kızak yarışları resmîyet kazanmıştır. Ancak hala günümüzde kış sporları dalında fazla talep olmamıştır. Bu nedenlerle, çalışmada ulaşılmaması hedeflenen amaçlar bu çalışmayı ilgili alan yazın taraması için önemli kılmaktadır. Geleneksel sporlar ile ilgili kaynaklar ve daha önceki araştırmalardan bulunan öneriler aşağıda verilmiştir.

Kızak yarışlarının uluslararası alanda tanıtımı yapılarak geniş çaplı organizasyonlar düzenlenebilir (Eski, 2004: 74).

Geleneksel olarak yapılan karakucak güreşlerinin ve karakucak Türkiye şampiyonalarının TRT tarafından canlı olarak yayımlanması devlet tarafından zorunlu hale getirilmesi spora olan merakı ve izlemeyi arttıracakı düşünülmektedir (Şahin, 2004: 97).

Geleneksel Türk sporlarına ait geleneksel unsurların kısmen değişerek de olsa günümüze taşınması ve korunması, bu sporların dünyaya yayılması isteğine karşın bunun gerçekleşmemiş olması ile açıklanabilir. Dünyada yaygınlık ve evrensel boyut kazanan sporlar dikkate alındığında, pek çoğunun geleneksel unsurlarının değiştiği görülmektedir (Karahüseyinoğlu, 2007; 166).

Devlet desteği, uzman sayısı, federasyon desteği gibi maddeler kesinlikle katılıyorum denilerek desteklenmiş, bunların şu anki desteklerinin çok daha fazla olması gerektiği dile getirilmiştir. Önemli kuruluşların desteği geleneksel güreşleri ayakta tutacak ve katılımı artıracaktır. Bu destek günümüz güreşlerine verilen destekten az olmamalıdır (Akkurt, 2008; 55).

Kış turizminin geliştirilmesinde en birincil öneri, bu sektörde ileri düzeyde gelişmiş ülkelerin deneyimlerinden ve yardımlarından yararlanmaktır. Diğer taraftan ülke içinde yerli kadroların hazırlanmasına da çok önem verilmelidir. Bu sektörde faaliyete başlamak isteyen sahipkarlara devlet tarafından bazı özel özendirme önlemleri yapılmalı ve teşvikler edilmelidir (Mursalov, 2009; 175).

Türkiye bu güreşin benzerinin yapıldığı diğer Türk toplumları ile ortak bir tasarı hazırlamalı ve senede en az bir kez kendi aralarında bir turnuva düzenlemelidirler (Doğan, 2010: 42).

Günümüzde organizasyonlar, bazen federasyonlara bağlı olarak, çoğu kez de halkın kendi arasında ve özellikle yerel yönetimlerin destekleri ile gönüllü olarak oluşturulan birliktelikler sayesinde yapılmaktadır. Geleneksel spor uygulamalarında birlikteliği sağlamak amacıyla federasyonlara bağlı örgütlenme, aslında farklılaşan iki uygulamayı da beraberinde getirmiştir (Özen, 2012: 59).

Kısa Şalvar Güreş'inin gelecek nesillere aktarılması için Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'nun yanı sıra yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin ve Türk iş adamlarının da katkı sunmaları gerekmektedir (Bay, 2019: 31).

Akademik araştırmaların öneriler kısmında belirtilen (Geleneksel sporların geliştirilmesi, devletin ve yerel yönetimlerin destek vermesi gerektiği) ifadeleri bu tezin temel amacını ve önemini teşkil etmektedir.

Geleneksel sporlar geçmişe meydan okuyarak günümüze kadar gelmişlerdir. Geleneksel sporların zaman süzgecinden geçerek kültürel yozlaşma yaşadığı belirtilmiştir. Günümüzde bulunan geleneksel sporların geçmişlerinin köklü olduğu belirtilmiştir. Uluslararası düzeyde birçok örnekleri bulunmaktadır.

4.4 Literatüre ve uygulamaya katkılar

Geleneksel sporlar ve Kastamonu'da kış sporları kapsamında konu ile doğrudan alakalı araştırmalar tespit edilmiştir. Bu araştırmaların 1'i doktora, 7 tanesi yüksek lisans tezi ve 1 tanesi de bildiridir. Araştırmaların birincisi 2004, sonuncusu ise 2019 yılında kabul edilmiştir (Eski, 2004; Şahin, 2004; Karahüseyinoğlu, 2007; Akkurt, 2008; Mursalov, 2009; Doğan, 2010; Özen, 2012; Alban, 2019; Bay, 2019). Bu araştırmanın literatüre katkısı ve sonucu aşağıda belirtilmiştir.

Eski (2004) "Kastamonu Yöresi Geleneksel Kayık (Kızak) Sporunun Materyal-Teknik ve Uygulama Bakımından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı geleneksel kızak sporunun Türk spor tarihindeki yerini, kültürel değerlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın önemi uluslararası düzeyde bulunan Luge, Skeleton ve bob kızakları ile aynı özellikleri taşıyan geleneksel kızığın uluslararası seviyeye çıkarılmak istenmesidir. Yöntem olarak mülakat ve gözlem kullanılmıştır. Bulgulara bakıldığında geleneksel kızak sporunun uluslararası seviyede kızaklar ile arasında fark bulunmadığı ve kızığın uluslararası düzeye taşınabileceği ve turizme kazandırılabilceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Şahin (2004) "Geleneksel Karakucak Güreşlerinin Tarihsel Kökenleri, yayılma Alanları ile Organizasyon Biçimlerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı Geleneksel karakucak güreşinin organizasyon

biçimi, karakucak güreşinde geleneksel olarak yapılan oyunlar ve yapıldığı yerler ile ilgili bilgi edinmektir. Araştırmada kaynak taraması ve kişiler ile mülakatlar yapılmıştır. Bunların sonucunda çıkan bulgularda karakucak güreşinin Türk tarihinde çok eskiye dayalı bir spor olduğu ve kültür yozlaşmasından dolayı unutulmaya yüz tuttuğu belirtilmiştir.

Karahüseyinoğlu (2007) “Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları” başlıklı doktora tezi hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı küreselleşme esnasında Türk sporlarındaki değişimi görmektir. Yöntem olarak nicel araştırma yöntemi olan anket çalışması yapılmıştır. Araştırmanın bulguları Türkiye’de yapılan geleneksel sporların modern sporun dinamiklerinden etkilenerek ona benzemeye başladığı belirlenmiştir. Bu sporların ritüellerinde aşınmalar olduğu, her ne kadar aslına uygun bir biçimde yapılıyor görünse de değişime uğramış, modern işlevler yüklenmiş, geleneği kısmen yaşatabilen sporlar olduğu görülmektedir. Geleneksel Türk sporlarındaki modern spor eğilimlerini ikiye ayırmak mümkündür. Birincisi bu sporlara geleneksellik sağlayan özelliklerinin aşınması/değişimi, ikincisi ise bu sporların otantik yapısında bulunmayan yeni yapısal dönüşümlerin oluşmasıdır.

Akkurt (2008) “Kahramanmaraş’ta Yapılan Geleneksel Güreşlerin Tarihsel Gelişimi ve Toplum Tarafından Algılanış Biçimleri” başlıklı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı Geleneksel Sporların zaman içerisinde değişikliklere uğradıkları geçmişe göre nelerin farklılık gösterdiği ve toplumun bu konudaki düşünceleri öğrenmektir. Araştırmada anket tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları geleneksel sporlara başlama sebebinin aile büyükleri olduğu belirtilmiştir. Zaman geçtikçe sporun değişime uğradığı belirtilmiş. Federasyonun konu hakkında destek vermesi istenmiştir.

Mursalov (2009) “Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan’ın Guba -Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli” başlıklı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı kış aylarında turizm yapılabileceği ve bulunulan bölgenin kış sporları potansiyeli vurgulamak olmuştur. Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma olan görüşme tekniği ve gözlem uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları şunlardır: kış sporları için uygunluğu, şehir merkezine yakın olması, bölgenin çok eskilere dayanan bir kültürel mirasının olmasıdır (Url

Doğan (2010) “Kahramanmaraş şalvar Güreşi ve Dünyadaki Benzerleri ile Kıyaslanması” başlıklı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı Türk spor tarihi içerisinde milli olma özelliği taşıyan şalvar güreşlerinin tasvirini yapmak ve tarihi süreç içerisindeki değişimi ve günümüzdeki halini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi olan görüşme formu ve tamsayım araştırma metodu kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları dünyada 200 civarı geleneksel güreş bulunmaktadır. Ülkemizde ise 4 tür geleneksel güreş bulunmaktadır. Bunların içerisinden incelemekte olunan şalvar güreşi, şu anda unutulmaya yüz tutmak üzere olduğu belirtilmiştir.

zen (2012) “Türk Kültür Tarihinde Spor ve Türklerin Spora Katkıları” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı Türk sporunun dünya sporu içindeki yeri tespit etmektir. Araştırmanın yöntemi daha önce konu ile alakalı yazılan bütün geleneksel spor dokümanlarını analizi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığı zaman günümüzde organizasyonlar, bazen federasyonlara bağlı olarak çoğu kez de halkın kendi arasında ve özellikle yerel yönetimlerin destekleri ile gönüllü olarak oluşturulan birliktelikler sayesinde yapılmaktadır. Geleneksel spor uygulamalarında birlikteliği sağlamak amacıyla federasyonlara bağlı örgütlenme, aslında farklılaşan iki uygulamayı da beraberinde getirmiştir.

Alban (2019) “Turizmde Yeni rn Geliştirme Stratejileri: Kastamonu rneği” isimli yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu araştırmanın amacı; turizm geliştikçe rekabetin arttığı ve işletmelerin ürün satma konusunda stratejisini öğrenilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi olan görüşme formu tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları Kastamonu ilinin pek çok turizm çeşitliliğine sahip olması ve bir destinasyon noktası olmayı hak eden bir il olması, araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. şeklinde bir cümle daha uygun olacaktır. İbret ve arkadaşları (2015) Kastamonu iline günü birlik gelen ziyaretçilerin genel olarak yalnızca il merkezinde yer alan tarihi ve turistik yerleri ziyaret ettiklerini ne sürmekte ve diğer alternatif turizm olanaklarından pek yararlanmadıklarının altını çizmektedirler. Bu bağlamda turistlerin bu olanaklardan gerektiği düzeyde haberlerinin olmaması da etkilidir. Bu bakımdan Kastamonu'nun yurtiçi ve yurtdışı tanıtımları için sosyal mecraların uygun bir şekilde kullanılarak ilin tanıtımına ağırlık verilmesi gereklidir. Bilhassa Kastamonu

mutfağının, tarihi ve kültürel alanlarının ve turistik yerlerinin tanıtımında sosyal mecraların oldukça yararlı olacağını söylemek mümkündür.

Bay (2019) “Geleneksel Türk Sporlarından Kısa Şalvar Güreşinin Uygulamaları ve Kültürel Boyutunun İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı unutulmaya yüz tutmuş bir geleneksel spor olan kısa şalvar güreşinin potansiyelini ortaya çıkarmak ve gelecek nesillere taşımaktır. Araştırmada görüşme formu ve literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın bulguları; Kısa Şalvar Güreşi'nin gelecek nesillere aktarılması için Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'nun yanı sıra yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin ve Türk iş adamlarının da katkı sunmaları gerekmekte olduğu belirtilmiştir.

Tezler incelendiğinde Geleneksel sporlar temel alınarak araştırma yapılmıştır. Fakat tezlerin amaçlarının ve yöntemlerinin geleneksel sporların turizme kazandırılması ile bağlantısı bulunmamaktadır. Geleneksel sporların zaman geçtikte unutulmasını engellemek için geleneksel spor dalları federasyonu bünyesine dâhil olmuştur. Federasyon bünyesinde değişikliklere maruz kaldığı belirtilmiştir. Bu değişiklikler ise geleneksel sporları özünden uzaklaştırdığından bahsedilmiştir. Özetle geleneksel sporların günümüzdeki uluslararası sporlarla bağlantısının bulunduğunu fakat federasyon ile sporların geliştirilme çabasında özünden ödün vermeden geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca geliştirilme esnasında sadece sporculara ve federasyona değil yerel halk ve devlete de büyük rol düştüğü belirtilmiştir.

Bu araştırmada ise geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için ne gerektiği, ilgili kişilerin bu sporla ne kadar içli dışlı oldukları ve turizme kazandırıldığı takdirde maddi ve manevi sonuçları irdelenmiştir. Geleneksel kızak sporunu turizme kazandırmak için nasıl bir strateji ve nasıl bir rol model kullanılacağı sorulmuş. Verilen cevapların olumlu ve olumsuz etkilerini öğrenmek hedeflenmiştir. Turizme kazandırıldığı takdirde devamı sağlanabilmesi için planlarının ne olduğu ve kazandırıldıktan sonraki planlarının ne olduğunu öğrenmek hedeflenmiştir.

Geleneksel kızak sporunun yurt dışında örnekleri olup olmadığı, varsa eğer günümüzde hangi konumda oldukları öğrenmek amaçlanmıştır. Örneklerin hangi konumda olduğunu, kızak sporunun o örneklerin yanında yer alabilmesi için nelerin yapılması gerektiği öğrenilmek istenmiştir.

4.5 Sınırlılıklar ve Sayıtlar

Çalışmada, yöresel bir spor olan geleneksel kızak sporu konusuna odaklanması nedeniyle bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu çalışma;

- Kastamonu ili sınırları içindeki geleneksel kızakla ilgilenen yönetici ve sporcularla sınırlı tutulmuştur.
- Araştırmacı tarafından geliştirilen mülakat formu kullanılarak toplanan verilerin çözümlenmesinden elde edilen bulgularla sınırlıdır.
- Geleneksel kızak sporu yöneticileri ve sporcularının görüşleriyle sınırlıdır.

Bu çalışmanın yürütülmesinde aşağıdaki sayıtlardan hareket edilmiştir:

- Araştırmacı tarafından geliştirilen mülakat formu katılımcılarının konuyla ilgili görüşlerini toplama niteliğine sahip yeterli bir araçtır.
- Araştırmada yöneltilen sorular katılımcılar tarafından doğru ve tarafsız bir biçimde yanıtlanmıştır.

4.6 Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, betimsel araştırma bağlamında tarama modeli kullanılmıştır. Kastamonu ilindeki geleneksel kızak yönetici ve sporcularının geleneksel kızığın halihazırdaki durumu ve turizme kazandırılması konularındaki görüşleri nitel araştırmanın fenomenolojik yaklaşımına dayalı olarak incelenmiştir.

Araştırmanın amacı gözlem, yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış görüşme, odak grup görüşmesi, söylev ve metin analizi konusunda hazırlanan sorular güvenilirlik ve daha doğru cevaplar alınabilmesi için nitel veri toplama yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel veri toplama yöntemi; görüşme, doküman analizi ve gözlem gibi dökümanların ve insanların duygularının düşüncelerinin ve deneyimlerinin ortaya koymasını ön planda tutan bir araştırma yöntemidir. Nitel araştırmada en çok kullanılan teknik görüşme formu tekniğidir. Bunun sebebi soru sorulan kişiler ile yüz yüze görüşülmesi, soruların direkt sorulması, cevapları düşüncelerine ve görüşlerine göre yazma olasılığı bulunması, yorum yaparak sorulara daha derin cevaplar verme imkânı sağlamasıdır. Ayrıca soru sorulan kişilerin anlık olarak hareketlerinin kaydedilmesi ve verilen cevapların araştırmacının kontrolünde ilerlemesi net bilgiye ulaşılmasında yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Tarama modeli betimsel nitelikli bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005: 46). İlimsel araştırma, kişinin dünyaya bakış açısı ve algılama tarzı yansıtır. Kişiye kendini nasıl hissettiren, ilgisini çeken, (bireye özgü) merak uyandıran, onun için sorun gibi görülen durum olgusal (fenomenolojik) bir durumdur.

4.7 Çalışma Grubu

Evren, araştırmanın probleminin çözülmesi ile ilgili insanların oluşturduğu gruptur. Çalışma evreni, evrenin araştırma konusu kapsamına giren herkesi kapsamaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2016).

Geleneksel kızak sporunun Kastamonu'ya özgü bir spor olması, yöneticilerin ve sporcuların Kastamonu'da ikamet etmeleri ve bu spor ile geçmişten beri ili dışlı olmaları nedeniyle, bu çalışmanın uygulama alanı Kastamonu ili olarak belirlenmiştir. Tamsayım yöntemi örneklemdaki kişilerin hepsine ulaşılarak yapılan nitel araştırma yöntemidir. Kastamonu bölgesinde lisanslı sporcular ise rneklemi oluşurmaktadır. Araştırmada tamsayım yöntemi kullanılmıştır. Toplamda 45 lisanslı sporcudan 8 tanesinin kategorisi uymamaktadır ve 7 tanesine ise il dışında olmaları ve covid-19 pandemi koşulları nedeniyle ulaşılamamıştır. Araştırmanın örneklemini 30 kişi oluşturmuştur.

Bu araştırma dâhilinde 5 tane yönetici ile görüşülerek geleneksel kızak sporu hakkındaki düşünceleri not edilmiştir. Buradan ıkarılan cevaplar ile tekrardan yeni bir görüşme formu hazırlanarak bu sporu yapan evrendeki lisanslı sporculara sorular sorulmuştur.

4.8 Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle ilgili alan yazın taraması yapılarak görüşme formu taslağı oluşturulmuştur. İkinci aşamada hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonum İl Müdürlüğü ve Kastamonu Geleneksel Spor Dalları Federasyonu Yönetim Kurulu Üyelerine uygulanmıştır. Elde edilen veriler ışığında içerik analizi yapılmış ve bulgular yorumlanmıştır. Yorumlanan bulgular eşliğinde ikinci görüşme formu hazırlanarak sporculara uygulanmış ve araştırmanın ikinci bulguları elde edilmiştir. Çalışmada geliştirilen yönetici ve sporcu görüşme formları aşağıda verilmiştir:

Yönetici Görüşme Formu

Yöneticiler ile görüşme formuna araştırmada öncelikle ilgili alan yazın taraması yapılarak görüşme taslağı oluşturulmuştur. Alanında uzman öğretim üyelerine değerlendirmeye sunulmuştur. Benzerliği olan ifadeler kontrol edilerek ikinci kez elenmiş ve görüşme formu oluşturulmuştur.

Yöneticilere 5 soru yöneltilerek geleneksel kızak hakkında görüşleri alınmıştır. Yöneticilere sorulan sorular aşağıda yer almaktadır.

1. Kış sporları ve geleneksel kızak sporuna bakış açınız ve yakınlığınız nedir?
2. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması ile ilgili düşünceleriniz nelerdir (geleneksel kızak, turizme kazandırılmalı mı?)
3. Geleneksel kızak sporunun tanıtılması ve turizme kazandırılması için nasıl bir strateji planı oluşturulmalıdır?
4. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırıldığını varsayarsak bu turizm alanının sürdürülebilirliği sağlanabilir mi? Nasıl sağlanabilir?
5. Yurtiçinde veya yurt dışında geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için rol model olarak alınabilecek bir örnek var mıdır? Varsa bu örnekler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Yöneticiler ile yapılan görüşmeler sonunda çıkan cevaplar doğrultusunda sporcular için tekrardan görüşme formu hazırlanmıştır. Sorular sporcuların anlayacağı şekilde değiştirilerek ve çoğaltılarak sporculara sorulmuştur.

Sporcu Görüşme Formu

Sporculara 6'sı demografik bilgiler olmak üzere toplamda 14 tane soru sorulmuştur. Araştırma konusuyla ilgili sorular şu şekildedir.

1. Geleneksel kızak sporuna ilginiz nasıl başladı?
2. Sizce geleneksel kızak sporu turizme kazandırılmalı mı? Nasıl?
3. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması yöreye ne gibi katkılar sağlar?
4. Sizce geleneksel kızak sporu neden yapılmalıdır?
5. Geleneksel kızak sporcuları, yörenin geleneksel kıyafetlerini kullanırsa turizme ne gibi katkısı olur?
6. Geleneksel kızak sporu turizme kazandırıldığında devamlılığı sağlanabilir mi? Nasıl?
7. Geleneksel kızak sporu yarışçıları, yarış öncesi antrenman yapabilecekleri bir pistin faydalı olması için pist hangi özelliklere sahip olmalıdır?
8. Türkiye'de Geleneksel kızak sporunun eksik yönleri nelerdir? Geliştirilebilir mi?

4.9 Verilerin Analizi

Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılara görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış, yüz yüze görüşmeler yürütülerek, çalışma konusuyla ilgili derinlemesine bilgiler edinilmiştir. Görüşmelerde katılımcıların rızası gözetilerek ses kayıtları alınmıştır.

Çalışmada veri toplamak üzere yapılan görüşmeler gönüllülük esasına dayalı şekilde gerçekleştirilmiştir. Veriler rapor haline getirildikten sonra bilgisayar ortamına aktarılmış, tekrar her bir katılımcının onayı alınarak bu yolla araştırmanın “güvenirliliği” sağlanmıştır. Aktarılan bilgilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için her bir çevrimiçi görüşme öncesinde araştırma süreci hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir.

Nitel araştırmada veri analizi çeşitlilik ve esneklik anlamına gelmektedir. Bütün nitel araştırmalar farklı özellik taşımaktadır. Her araştırmada veri analizi birkaç yeni analiz gerektirmektedir. Bakıldığında betimsel ve içerik olmak üzere iki tane temel analiz modeli bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada görüşme tekniği kullanılarak veriler elde edilmiştir. İçerik analizinde ise betimsel analiz yöntemlerinden NVIVO kullanılmıştır.

Betimsel analiz daha yüzeysel bir yöntem olarak da görölmektedir. Çünkü veriler görüşmeden elde edildiği şekilde değiştirilmeden tarafsız bir şekilde aktarılmaktadır. Nitel araştırmada önerilen 3 çeşit betimsel araştırma tekniği bulunmaktadır. Bunlar betimsel analiz, betimsel ve sistematik analiz ve betimsel sistematik veri analizi teknikleridir. Betimsel analizde birçok farklı kişiye aynı sorular sorularak farklı cevaplar elde edilmektedir. Betimsel sistematik analizde daha sistematik bir şekilde konuşma metinleri yazıya dökülmesi ve cevapların sınıflandırılması gibi birçok özellik bulunmaktadır. Betimsel sistematik ve veri analizinde ise bu iki analiz yöntemi veri analizi yöntemi ile birleştirilmektedir. Elde edilen veriler kodlama yöntemi ile sayısal veriler elde edilir ve analiz yapılır. Betimsel araştırma bu dört aşamadan oluşmaktadır (Altunışık ve diğerleri, 2010:322):

1. Betimsel analiz için çerçeve oluşturulması
2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi
3. Bulguların tanımlanması
4. Bulguların yorumlanması

Betimsel analizde daha önceden elde edilen bilgiler sistematik ve belirlenmiş kriterler altında incelenerek yazılmakta ve yorumlanmaktadır. Yorumlar neden sonuç ilişkisi ile incelenmektedir.

Araştırmada elde edilen veriler üzerinde çözümleme işlemleri yapılırken sayısallaştırma miktarı minimum düzeyde tutularak görüşme dökümleri gruplanmış, yazılı metinler üzerinde çalışılarak önce kodlamalar yapılmış, kodlar benzer özelliklerine göre belirlenmiş temalar altında gruplanmıştır. Temalar da katılımcı görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kategorilerle ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Katılımcı yarışmacılarla yapılan görüşmelerden elde edilen ses kayıtları önce yazılı metinler haline getirilmiş, toplanan veriler elektronik ortamda NVIVO (v1.51) programı aracılığıyla çözümlenerek dökümleri alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen dökümler bir başka kişiye inceletilerek tutarlılığı test edilmiştir. Görüşme dökümleri üzerinde yazım hataları dışında herhangi bir kısaltma ya da düzeltme işlemi yapılmamış, görüşme dökümleri elektronik ortamda kayıt altına alınmıştır.”

5. BULGULAR

Bu çalışmada görüşme verisinin işlendiği nitel araştırma süreci yürütülmüştür. Sözel verinin çözümlenmesiyle ulaşılan bulgular çalışmanın iki araştırma sorusuyla ilişkilendirilmiş; tablolar, grafikler ve görüşme dökümlerinden doğrudan alınan ifade örnekleriyle yorumlanmıştır. Ulaşılan bulgular iki alt başlıkta sunulmuştur: Birinci araştırma sorusuna yönelik bulgular (1), İkinci araştırma sorusuna yönelik bulgular (2). Çalışmaya katılan spor yöneticilerine ait demografik bilgiler Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5.

Yöneticilere İlişkin Demografik Bulgular

Kod	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Göreviniz
Y1	Erkek	49	Lise	Kastamonu il temsilcisi
Y2	Erkek	45	Lise	İl delegesi
Y3	Erkek	40	Lisans	Başkan yardımcısı
Y4	Erkek	68	Lise	Başkan
Y5	Kadın	45	Lise	Kafile başkanı

Tabloda verilen bilgilere göre 5 yöneticiden 4 tanesi erkek bir tanesi kadındır. Yöneticilerin yaşları 45-68 arasındadır. Yaş ortalaması 49,5'tur. Eğitim durumları incelendiğinde birinin lisans, dördünün lise mezunu olduğu görülmektedir. Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'nun lisanslı sporcuları araştırmamızın ikinci çalışma grubunu oluşturmaktadır. Fakat Geleneksel Spor Dalları Federasyonun'da toplamda 9 branş vardır. Geleneksel Spor Dalları Federasyonu branşları içinde örneklem, geleneksel kızak sporu yapan sporcular olarak belirlenmiştir. Geleneksel kızak sporu yapan toplamda 45 lisanslı sporcu bulunmaktadır. 45 sporcu içinden 7 tanesi kategorisi uymadığı için örneklem dışında bırakılmıştır. 38 lisanslı sporcudan 8'i ile pandemi şartlarından dolayı uzaktan iletişime geçilmiş fakat cevap alınamamıştır. Böylelikle 30 sporcu ile görüşme yapılmıştır.

Geleneksel Spor Dalları Federasyonunda kayıtlı 45 lisanslı sporcudan 7 tanesinin kategorisi uymadığı için görüşmeye dahil edilmemiştir. 38 lisanslı sporcudan 8'i ile

pandemi şartlarından dolayı uzaktan iletişime geçilmiş fakat cevap alınamamıştır. Böylelikle 30 sporcu ile görüşme yapılmıştır. Çalışmaya dahil olan sporculara ait demografik bilgiler Tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6.

Sporculara İlişkin Demografik Bulgular

Kod	Cinsiyet	Eğitim	Medeni Durum	Meslek	Yarışılan kategori
S1	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyükler
S2	Erkek	Lisans	Bekar	Öğrenci	Büyükler
S3	Erkek	Lisans	Bekar	Öğrenci	Büyükler
S4	Kadın	Lisans	Bekar	Öğrenci	Büyükler
S5	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Genç
S6	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Genç
S7	Kadın	Lise	Bekar	Öğrenci	Genç
S8	Kadın	Lise	Bekar	Öğrenci	Genç
S9	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Genç
S10	Erkek	Lise	Evli	Memur	Veteran
S11	Erkek	Ortaokul	Evli	Diğer	Veteran
S12	Erkek	Ortaokul	Bekar	Diğer	Veteran
S13	Erkek	Lise	Bekar	İşçi	Büyük
S14	Erkek	Lise	Bekar	İşçi	Büyük
S15	Erkek	Lise	Bekar	Serbest	Büyük
S16	Erkek	Lise	Evli	İşçi	Veteran
S17	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyük
S18	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyük
S19	Kadın	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyük
S20	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyük
S21	Kadın	Lisans	Bekar	Öğrenci	Büyük
S22	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyük
S23	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Büyük
S24	Erkek	Lisansüstü	Bekar	Diğer	Veteran
S25	Erkek	Lise	Bekar	Serbest	Veteran
S26	Kadın	Lise	Evli	Serbest	Veteran
S27	Erkek	Lise	Bekar	Diğer	Veteran
S28	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Yıldızlar
S29	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Yıldızlar
S30	Erkek	Lise	Bekar	Öğrenci	Yıldızlar

Görüşme yapılan lisanslı sporcular 6'sı kadın ve 24'ü erkektir. Yarışmacıların 7'si 18-25 yaş arası, 9'u 26-33 yaş arası, 11'i 34-41 yaş arası, 3'ü ise 42 ve üzeri yaşlardadır. Sporcular genel olarak 18-50 yaş aralığındadır. ve yaş ortalaması 32'dir. Sporcuların 4'ü evli iken, 26'sı bekadır.

Araştırmaya katılan sporcuların eğitim durumuna bakıldığında 23 sporcu lise mezunu, 4 önlisans mezunu, 1 lisansüstü ve 2 lisans mezunu olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan sporcuların 19'u öğrenci, 3'ü işçi, 5'i diğer ve 3'ü serbest alanı belirtmiştir. Görüşme formumuza 14 büyük, 3 yıldız, 5 genç ve 8 veteran sporcu lisanslı yarışmacı katılmıştır.

5.1 Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Birinci araştırma sorusu: *Geleneksel kızak sporunun günümüzdeki görünümü hakkında spor yöneticileri ile sporcuların görüşü nedir?*

Çalışmada birinci araştırma sorusu bağlamında katılımcı sporcular ve spor yöneticileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme dökümlerinin çözümlenmesinden elde edilen bulgular yöneticiler ve sporcular alt başlıklarında verilmiştir.

5.1.1 Yöneticiler ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Geleneksel kızak sporunun günümüzdeki görünümüyle ilgili olarak spor yöneticilerine birinci görüşme sorusu yöneltilmiştir: Kış sporları ve geleneksel kızak sporuna bakış açınız ve yakınlığınız nedir?

Birinci görüşme sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen bulgular betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş ve ulaşılan bulgulara dayalı olarak Tablo 7 oluşturulmuştur:

Tablo 7.

Kış Sporları Bağlamında Geleneksel Kızak Sporunu Konusunda Yöneticilerin Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar

Alt Tema	Kod
Kış Sporları	• Eğlenceli
Bağlamında Geleneksel	• Adrenali yüksek bir spor
Kızak Sporunu	• Kültür mirası
	• Kızak sporu federasyon bünyesinde

Tablo 7'ye göre, yöneticilerin geleneksel kızak sporuna ilişkin görüşleri incelendiğinde bu sporun eğlenceli ve adrenalin dolu bir spor olduğu yönündedir. Kültür mirası ve federasyon bünyesinde alt başlıklarına verilen cevaplar için kodları oluşturulmuştur. Y1 kodlu (il temsilcisi) yönetici konuyla ilgili olarak “Geleneksel kızak eğlenceli adrenali yüksek bir spordur” derken, Y2 kodlu (il delegesi) katılımcı ile Y3 kodlu (Başkan yardımcısı) katılımcılar da bu sporun kültür mirası kapsamında değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir “*Atalarımızdan aldığımız mirası gelecek nesillere iletmek istiyoruz (Y2)*”, “*Küre ve Ağlı ilçelerinin 600 yıllık bir geleneğidir. Bunu korumalıyız (Y3)*”.

Diğer iki yönetici ise geleneksel kızak sporunun 2002 yılından itibaren federasyon bünyesinde resmi bir spor organizasyonu olarak faaliyet gösterdiğini ifade etmiştir. Konuyla ilgili Y4 kodlu (Başkan) yönetici “*2002 yılında federasyon bünyesine girmiştir*” derken, Y5 kodlu (kafile başkanı) yönetici de “*2002 yılında federasyon bünyesine dâhil olarak bir adım atılmıştır. Uluslararası düzeyde dünyaya tanıtmak istiyoruz*” şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

Katılımcı yöneticilerin ilk soruya verdikleri yanıtlar bütün olarak incelendiğinde geleneksel kızak geçmiş köklü bir spordur ve kaynaklara göre 600 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. 2002 yılında federasyon bünyesine girerek kendini kanıtlamıştır. Görüşme yapılan kişilerin verdiği cevaplarda atalarından devraldığı bu geleneği yöresel düzeyin üstüne çıkartarak öncelikle ulusal, sonrasında da uluslararası düzeye taşımak istediklerini ifade etmektedirler. Ve bunun için federasyon bünyesinde çalışmaktadırlar.

5.1.2 Sporcular ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Birinci araştırma sorusuna yanıt bulmak amacıyla çalışmaya katılan ve *hali hazırda Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Geleneksel Spor Dalları Federasyonu lisanslı sporculara* görüşme formundaki birinci, dördüncü, yedinci ve sekizinci sorular yöneltilmiştir. Sorular katılımcı sporcuların geleneksel kızak sporuna ilgilerinin nasıl başladığını, geleneksel kızak sporunun neden yapılması gerektiği konusundaki düşüncelerini, geleneksel kızak sporu yarışlarının yarış öncesi antrenman yapabilecekleri bir pistin hangi özelliklere sahip olması gerektiği konusundaki görüşlerini ve Türkiye’de geleneksel sporun eksik yönlerinin neler olduğu ve nasıl geliştirilebileceğine ilişkin görüşlerini belirlemeye dönüktür.

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporuna ilgilerinin nasıl başladığına ilişkin görüşleri incelenerek Tablo 8’deki kodlar oluşturulmuştur:

Tablo 8.

Geleneksel Kızak Sporuna Yönelik İlginin Nasıl Başladığına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel	<ul style="list-style-type: none"> • Küçük yaşlardan itibaren izleme
Kızak Sporuna	<ul style="list-style-type: none"> • Aile büyüklerinden görüp özenme
İlginin	<ul style="list-style-type: none"> • Spor kültürü mirası olarak görüp başlama
Başlaması	<ul style="list-style-type: none"> • Resmi müsabakalara dönüşmesinin verdiği motivasyonla • Bölgesel spor kültürünün bir parçası olması nedeniyle • Kışın yapılabilecek en iyi aktivite olması nedeniyle • Yükseköğrenim sırasında çevrenin etkisiyle • Yeni yerler görme motivasyonu

Tablo 8 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştirildikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 13 kod etrafında kümелendiği görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 6’daki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 6.

Geleneksel Kızak Sporuna Başlama Nedenleri Konusunda Oluşturulan Kodlara ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların verdikleri yanıtlar incelendiğinde S (1-2-8-12-13-15-16-18-19-20-21-23) kodlu sporcuların küçüklüğünden beri bu spora eğilimli olduğu ve düzenli olarak bu sporu yaptığı görülmüştür. Kimi sporcular dağda tepelerde kimileri arkadaşları ile kimileri ise çocukluk hevesi olarak ilgilerinin başladığından bahsetmiştir: (S1) kodlu sporcu “*Kızak yarışlarını küçüklükten beri özenerek izliyorum*”; (S2) kodlu sporcu “*Çocukken izlediklerime heveslenmemle başladı*”; (S8) kodlu sporcu “*Çocukluğumdan beri özendiğim bir spor ve branştır*”; (S12) kodlu sporcu “*Çocukluktan beri binerdik setler yapar üzerlerinden atlardık*”; (S13) kodlu sporcu “*Arkadaşlarla küçükken bir özenti olarak başladık*”; (S15) kodlu sporcu “*Büyüklerim, ağabeylerim sayesinde geleneksel kızak sporuna ilğim başladı*”; (S16) kodlu sporcu “*Büyüklerimizden kalma bir spor olduğu için başladım*”; (S18) kodlu sporcu “*Küçükken zaten daha amatör kızaklar ile kayıyorduk çok eğlenceliydi fakat geleneksel kızak şuan daha profesyonel hem de daha zevkli olduğu için*”; (S19) kodlu sporcu “*Küçükken sevdiğim için*”; (S20) kodlu sporcu “*Küçükken arkadaşlarla kızakları elimize alarak daha çıkararak kayıyorduk çok eğlenceli oluyordu oradan bir hastalık kaldı bende.*”; (S21) kodlu sporcu “*Küçükken başladım ve kendimi geliştirerek devam ettim federasyon ile farklı illere giderek dereceler elde ettim*”; (S23) kodlu sporcu “*Çocukken zaten arkadaşlarla kar yağdığında mahalle aralarında kayıyorduk federasyon ile birlikte daha güzel oldu ve artık ödül var*”.

Aile büyüklerinin, özellikle dedelerinden etkilenen S (3-4-6-24-30) kodlu sporcular dedelerinin de kızak yarışları yaptıklarını, onlardan bu sporu gördüklerini ve onlar sayesinde bu spora başladıklarını dile getirmişlerdir: (S3) kodlu sporcu “*Dedelerimden gördüm onları izledim ve onlardan sonra heveslendim ve ben de yarışlara başladım*”; (S4) kodlu sporcu “*İlk 2016 yılında yarışım bununla ilgili bizde merak zaten vardı ufakken dedelerimizin kızakları ile hep kayardık*”; (S6) kodlu sporcu “*8-10 yaşlarında iken Sinan mahallesinde dedemler babamlar kış aylarında yarışlar yapardı ve ben hep onlara özenerek bakardım*”; (S24) kodlu sporcu “*Dedemin gözünden sakındığı bir kızığı vardı onu o kadar çok saklardı ve korurdu ki o çok meraklandırır beni*”; (S30) kodlu sporcu “*Dedem ben ufakken bile kızakla beni gezdirirdi ve bu benim hoşuma giderdi ki şu an profesyonel bir sporcuyum ve derecelerim bulunmakta, keşke dedem de bu günleri görebilseydi.*”

(S5) kodlu sporcu *“Atalarımızdan aldığımız bir miras bu devam ettirmek gerekiyor”*; S(7-25-29) kodlu sporcular federasyon bünyesinde yarışlar yapılmaya başladıktan sonra geleneksel kızak sporunun kendilerine daha düzenli daha güzel ve daha eğlenceli geldiğini ifade etmişlerdir: (S7) kodlu sporcu *“Yarışlar federasyon bünyesine geçtiği zaman direkt federasyona kayıt oldum çünkü artık daha profesyonel ve kaliteli yapılacaktı”*; (S25) kodlu sporcu *“Federasyona dahil olunca yarışlar yapıldığını duydum ilgim öyle başladı”*; (S29) kodlu sporcu *“Kızak yarışlarına 15 yaşında iken Sinan mahallesinde gittim çok eğlenceliydi federasyon ile Bursa’ya yarışlara gittim ve derece aldım geldim”*.

S(9-28) kodlu sporcular geleneklere bağlı kalınması ve adının geleneksel olduğu için saygı duyulması gerektiğini belirtirken: (S9) kodlu sporcu *“Bölgemizde çok eskiye dayanan bir spor ve gelenek olduğu için 2017 yılında başladım”*; (S28) kodlu sporcu *“Geleneksel adı üzerinde atalarımızdan bize kalan bir miras ilk başlarda bunun için yapmaya başladım”*; S10 kodlu sporcu kış aylarının uzun geçtiğini ve o yüzden geleneksel kızığın spor olarak yapıldığını şöyle ifade etmiştir.

S(11-17-22) kodlu sporcular üniversiteye geldikten sonra bu sporla tanıştıklarını söylerken: (S11) kodlu sporcu *“Üniversiteye geldiğimde ilgimi çeki başladı”*; (S17) kodlu sporcu *“Üniversiteye geldiğim zaman yapılıyordu merak ederek başladım”*; (S22) kodlu sporcu *“Üniversiteye geldiğimde arkadaşımın tavsiyesi ile başladım”*; S(14-26-27) kodlu sporcular da bu sporu öncelikle gezmek için yaptıklarını daha sonra sevdiklerinden ve devam ettirdiklerinden bahsetmişlerdir: (S14) kodlu sporcu *“Farklı yerler görebilmek için hem de ilçelerimizin adını duyurmak için hem de gezmek için”*; (S26) kodlu sporcu *“Arkadaşımın yarışlara gittiğini gördükten sonra bende gitmeye karar verdim”*; (S27) kodlu sporcu *“İlk başta pek önemsemedim ama daha sonraları derecelere girdikten sonra hoşuma gitti”*.

Bulgulara dayalı olarak, geleneksel kızak sporunun, katılımcı sporcular arasında genel olarak küçüklüğünden beri yapılan bir etkinlik olduğunu, dedelerinden atalarından gelen bir gelenek olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun neden yapılması gerektiğine ilişkin görüşleri incelenerek Tablo 9'daki kodlar oluşturulmuştur:

Tablo 9.

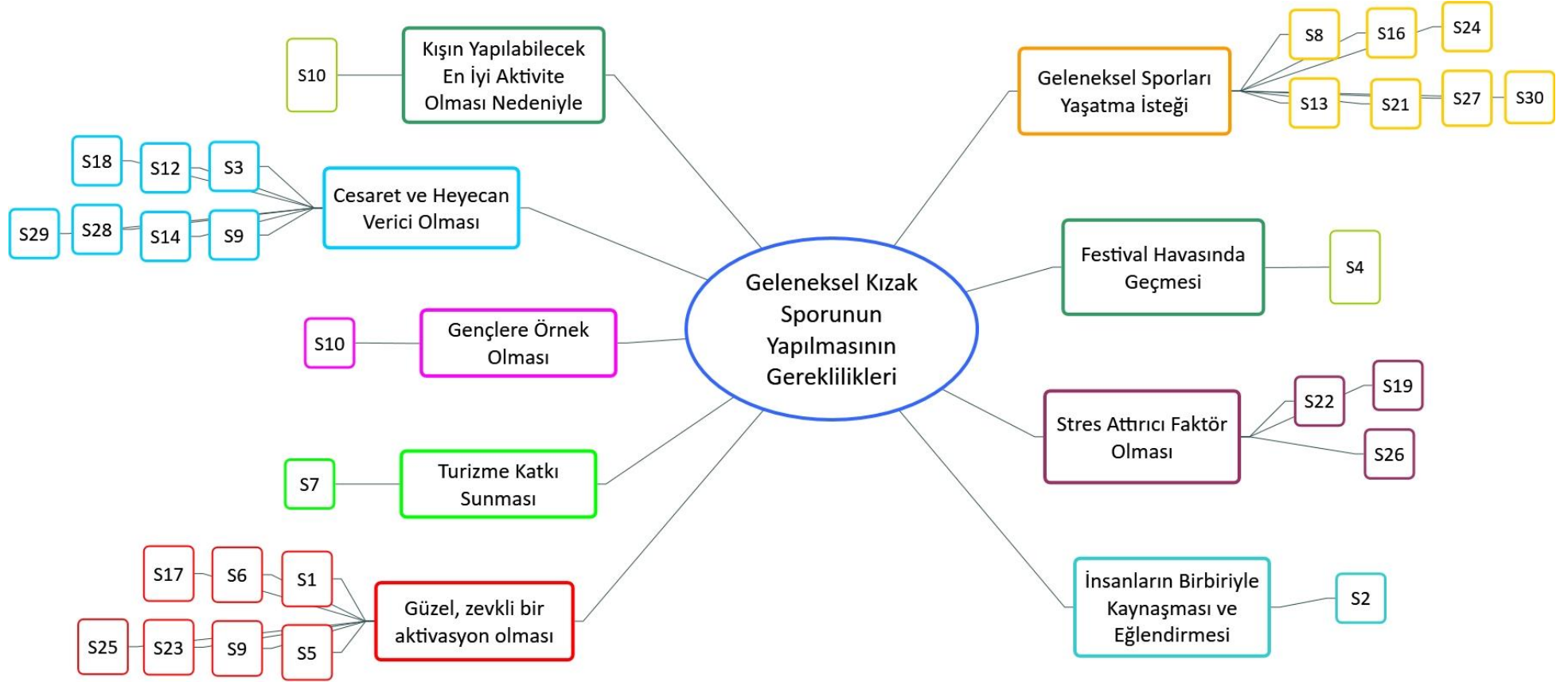
Geleneksel Kızak Sporunun Yönelik İlginin Nasıl Başladığına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun Yapılması Gereklilikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Güzel, zevkli bir aktivasyon olması • İnsanların birbiriyle kaynaşması • Eğlendirmesi • Cesaret ve Heyecan verici olması • Festival havasında geçmesi • Turizme katkı sunması • Geleneksel sporları yaşatma isteği • Gençlere örnek olması • Sağlık ve denge sağlaması • Cesaret verici olması • Stres artırıcı adrenalini yüksel

Tablo 9 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 11 kod etrafında kümелendiği görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 7'deki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 7.

Geleneksel Kızak Sporunun Yapılmasının Gereklikleri Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların verdikleri yanıtlar incelendiğinde çeşitli nedenlerle geleneksel kızak sporunun yapılması gerektiğini düşündükleri görülmüştür. Güzel, zevkli bir aktivasyon olması nedeniyle bu sporu yaptıklarını belirten sporcuların görüşme dökümlerinden alınan örnek ifadeler şöyledir: (S1) kodlu sporcu “*Güzel bir aktivite spor için dağda kalıyoruz ve en güzeli dağlardan kayarken ki o manzara*”, (S5) kodlu sporcu “*Zevkli bir spor dalı olduğu için yapmaktayım*”, (S6) kodlu sporcu “*Güzel ve zevkli vakit geçirmek için yapıyorum*”, (S9) kodlu sporcu “*Bölgemizde kış ayları çok olduğu için güzel bir aktivite ve heyecan oluyor*, (S17) kodlu sporcu “*Çocukken giderdik zaten severek yaptığımız bir aktiviteydi şuan o yüzden devam etmekteyim*”, (S23) kodlu sporcu “*Bölgemizde 8 ay kış olduğu için bölgemizdeki insanlar için gayet de güzel eğlenceli bir aktivite*”, (S25) kodlu sporcu “*Kızak sporu eğlenceli kış ayları kısıtlı yollarda bizi özgürlüğe kavuşturan bir spordur*”.

Kimi sporcular kızağın insanların birbiriyle kaynaşmasına vesile olduğunu, onları eğlendirdiğini ifade ederken: (S2) kodlu sporcu “*İnsanların kaynaşması eğlenmesi ve geleneklerin sürdürülebilmesi için yapılmalıdır*”, kimi sporcular da kızağın cesaret ve heyecan verici olmasını örnek göstermişlerdir: (S3) kodlu sporcu “*Geleneksel kızak sporu adrenalini dolu heyecanlı bir spordur*”, (S12) kodlu sporcu “*Kızak işi cesaret işi gerçekten onun üzerine bindiğiniz zaman içinizde farklı bir duygu oluyor o duyguyu seviyorum*”, (S14) kodlu sporcu “*Heyecanı yüksek adrenalini yüksek bir spor*”, (S18) kodlu sporcu “*Eski heyecanları atraksiyonları ve adrenalini tekrardan yaşayabilmek için*”, (S28) kodlu sporcu “*Kızak sporu genel olarak adrenalini yüksek ve hırs dolu bir spordur*”, (S29) kodlu sporcu “*Kızak sporu yapabilmek cesaret ve dinamizm istemektedir. Çünkü tırmanıyorsun aşağı kayıyorsun düşme ihtimalin var*”.

Sporcular arasında geleneksel kızak yarışlarının festival havasında geçmesini örnek gösterenler (S4) kodlu sporcu “*Kızak yarışları bir festival havasında geçmektedir*” olduğu gibi, turizme katkı yapmasını önemseyenler de bulunmaktadır: (S7) kodlu sporcu “*Turizme katkı yöreye spor amaçlı yöremizi tanıtmak için yapmaktayım*”.

Çalışmaya katılan sporcular en çok geleneksel sporları yaşatma isteği nedeniyle bu sporu yaptıklarını ifade etmişlerdir: (S8) kodlu sporcu “*Geleneksel sporlarımızı unutmamak için yapılmalı*”, (S13) kodlu sporcu “*Geçmişimizden gelen bu*

gelenegimizi dedelerimizden aldığımız bu mirası yaşatabilmek için”, (S16) kodlu sporcu “Geleneksel kızak bizim gelenegimiz ve bunun devamlılığını sağlamalıyız”,(S20) kodlu sporcu “Şuan kızak gelişmeye açık bir spordur bir ata sporu ve hepimizin bir ucundan tutup onu yükseltmemiz gerekmektedir,(S21) kodlu sporcu “Kızak sporu atalarımızdan bize gelen bir mirastır surf o yüzden bile yapılabilir”, (S24) kodlu sporcu “Kızak sporu 600 yıllık bir spordur ve biz onu sürekli olarak göz önünde bulundurursak eğer bugünlere nasıl geldiyse gelecek yıllara da böyle gelecektir”, (S27) kodlu sporcu “Kızak sporu atalarımızdan bize miras kalan bir spordur ve şuan da federasyon bünyesinde geçmişin ihtişamını geleceğe taşımak bizim elimizdedir”, (S30) kodlu sporcu “Kızak sporu atalarımızdan bize gelmiş bir kültür mirasıdır biz onun için onu yapmalıyız ve geleceğe taşımalıyız”.

Gençlere örnek olmasını öneren sporcular (S10) kodlu sporcu “Gençlere örnek ve teşkil olmak ve gelecek nesillere örnek olabilmek için” olduğu gibi sağlık ve denge sağlaması nedeniyle yaptıklarını ifade edenler de olmuştur: (S11) kodlu sporcu “Sağlık ve denge açısından zinde kalmamız için yapmamız gereken bir spor, (S15) kodlu sporcu “Yarış yapan herkes dinç kalıyor sağlıklı oluyor kolay değil o kızığın üstünde kaymak buda dinçlik ister”.

Kimi katılımcılar geleneksel kızığın stres attırıcı faktör olmasını örnek göstermişlerdir: (S19) kodlu sporcu “Kızığın üstüne bindiğim süre her şeyi unutuyorum ve o anın tadını çıkartıp stres atıyorum ve mutlu oluyorum herkese tavsiye ederim”, (S22) kodlu sporcu “Günümüzün stres ve gerginliğinden kurtulmak doğa ile iç içe kalabilmek için gidiyorum”, (S26) kodlu sporcu “Kızak sporu bir an olsun kendimi serbest bıraktığım mutlu olduğum bir spordur”.

Sporcuların verdiği yanıtlara dayalı olarak geleneksel kızak sporunu aktive olarak yaptıklarını, bu sporu heyecan verici bulduklarını söylemek olanaklıdır. Katılımcılara göre, kızak yarışlarının festival havasında geçtiği, yanı sıra bu sporun bir cesaret işi olduğu yapan kişilerin dinç ve zinde olduğu, ayrıca gençlere örnek teşkil ederek geçmişten dedelerinden aldıkları bu sporu geleceğe taşımak istedikleri söylenebilir.

Çalışmada incelenen bir diğer konu da geleneksel kızak sporu yarışçılarının, yarış öncesi antrenman yapabilecekleri bir pistin faydalı olması için pist hangi özelliklere sahip olması gerektiğine ilişkin görüşleridir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinin genel olarak benzer olduğu görülmüştür. Kimi katılımcılar her sporcunun kendi kayma stilini oluşturmasını *“Her sporda antrenman ne kadar önemli ise kızak sporunda da antrenman önemlidir. Ayrıca sporcu kendine özgü biniş teknikleri geliştirebilir daha hızla kaymanın yollarını bulabilir”* önerirken, kimileri de *“Hava durumu kontrol edilerek duruma göre akşam ve sabaha karşı ıslatarak yolların donması sağlanması gerekmektedir”* diyerek iklim koşullarını dikkate almayı önermişlerdir.

Sporcuların pist ile ilgili gündeme getirdikleri bir diğer konu da pistin eğiminin ayarlanmasıyla ilgilidir. Sporcuların bu konudaki görüşü şöyle özetlenebilir: *“Yarışlardan bir gün önce pist alanına giderek ayaklarımızda çarık kullanarak belirli bir eğime göz ölçümü bakarak en az 150 metre inişli ve bu kızaklar aynı şekilde en az 150 metre yukarı doğru hazırlanmalıdır.”*

Geleneksel kızak sporunda pistin kenarlarının iyice kapatılması sporcular tarafından önerilen bir diğer konudur. Katılımcıların konuyla ilgili görüşleri şöyle özetlenebilir: *“Kızaklar kısa zamanda çok çabuk hızlandıkları için kızak yolları iyice gömülmeli ve kızakların çıkmaması için yollardan etrafları iyice kapatılmalıdır. Yoksa kızaklar dışarı çıkarsa yollardan yaralanabiliriz.”* Katılımcı sporcuların pist ile ilgili kızakların kırılması konusunda şikâyetle buldukları görülmüştür. Bu konudaki görüşler şöyle özetlenebilir: *“... Federasyonun yaptırdığı makine pek güzel olmadığı yarışlar esnasında da zaten bazı kızakların kırıldığı görülmüştür.”*

Sporcuların verdikleri yanıtlar bir bütün olarak incelendiğinde, kızak yarışlarında antrenmanların etkili olması için pistlerin normalde yapıldığından ziyade çarıklarla çığnenerek ve gece ve sabaha karşı daha çok donması için su dökülmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Türkiye’de geleneksel kızak sporunun eksik yönlerinin neler olduğu, nasıl geliştirilebileceği konusundaki soruya katılımcı sporcuların verdikleri yanıtlar incelenerek Tablo 10’daki kodlar oluşturulmuştur:

Tablo 10.

Geleneksel Kızak Sporunun Geliştirilmesine Yönelik Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel	<ul style="list-style-type: none"> • Sporculara değer verilmesi
Kızak Sporunun	<ul style="list-style-type: none"> • Federasyonun kendini geliştirmesi
Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> • Yarışmalarda profesyonelliğe önem verilmesi
İçin	<ul style="list-style-type: none"> • Yarış koşullarının hava durumuna göre düzenlenmesi
Yapılabilecekler	<ul style="list-style-type: none"> • Yerel destek sağlanması • Olduğu gibi bırakılması • Sporcuların ve ilgili kişilerin teşvik edilmesi

Tablo 10 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştirildikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 7 madde etrafında kümелendiği görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 8'deki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 8.

Geleneksel Kızak Sporunun Geliştirilmesi İçin Yapılabilecekler Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların konuyla ilgili verdikleri yanıtlar incelendiğinde geleneksel kızak sporunun geliştirilmesi için nitelikli öneriler geliştirdikleri söylenebilir. Katılımcılar öncelikle sporculara değer verilmesini, onların motive edilmesini önermişlerdir. Sporcuların bu konuyla ilgili görüşme dökümlerinden doğrudan alınan ifadeler şöyledir: (S1) kodlu sporcu “*Federasyon tarafından piste daha çok önem gösterilmelidir. Şu an sporculara pek önem verilmemektedir.*”, (S7) kodlu sporcu “*Yapılan yarışların daha düzenli daha disiplinli olması gerekiyor*”, (S27) kodlu sporcu “*Sporculara federasyonun daha çok önem göstermesi gerekmektedir.*”

Geleneksel spor dalları federasyonunun kendini geliştirmesini öneren katılımcıların ifadeleri şu şekildedir: (S3) kodlu sporcu “*Federasyonun hataları var onları düzeltmesi gerekiyor. Yarışmalar esnasında hatalar onların bir an önce geliştirilmesi gerekiyor*”, (S5) kodlu sporcu “*Federasyonun üstüne düşeni yaptığını düşünmüyorum.*”, (S6) kodlu sporcu “*Federasyon bütçe konusunda çektiği sıkıntıları olduğunu belirtiyor ve bunu sporculara yansıtıyor fakat sporcular federasyona destek olmak istiyor fakat çifte standardı görünce sporcular küsüyor ve istekleri olmuyor.*”, (S10) kodlu sporcu “*Geleneksel kızak federasyon bünyesine 2002 yılında dahil olmasına rağmen şurada daha yeni yeni yarışları yapılmaya başlanmıştır o yüzden federasyonun biraz daha üzerine düşmesi ve daha çok profesyonel olması gerekmektedir.*”, (S12) kodlu sporcu “*İl dışında yapılan yarışlarda sporcular konaklama konusunda çok sıkıntılar yaşamaktalar. Bunların daha özverili çalışması gerekmektedir.*”, (S14) kodlu sporcu “*Geliştirilebilir. Daha çok reklam yapılarak daha fazla kitleye hitap edebilir*”, (S17) kodlu sporcu “*Gelişmeye açık bir spor hem de daha yeniden küllerinden doğuyor doğru bir şekilde tanıtımı yapılırsa her şeyin daha güzel olacağına inanıyorum*”, (S24) kodlu sporcu “*Federasyonun kızak için ayırdığı bütçenin yetersiz olması*”.

Sporcular yarışların tam olarak profesyonel yapılmadığını daha profesyonel yapılırsa isteklerin artacağını belirtmişlerdir: (S4) kodlu sporcu “*Geliştirilmesi gerekiyor daha profesyonel yapılması gerekiyor*”, (S28) kodlu sporcu “*Yarışların daha ciddi ve profesyonel ortamlarda olması gerekmektedir.*”, (S29) kodlu sporcu “*Geliştirilebilir ve yarışlar daha profesyonel yapılabilir. Yarışlar daha profesyonel aletler ile takip edilebilir*”.

Kimi sporcular yarış şartlarının uyumlu olmadığını yarışların geç saatlere kadar kalması güneşin etkisi ile karların erimesinin yarışçıları ve skorları olumsuz etkilediğini belirtmiştir: (S8) kodlu sporcu “*Yarışlar bazen geç başlatılıyor bu da sonraki yarışçılar için bir dezavantaj çünkü pist yumuşamaya başlıyor ve kızaklar hızlı kaymıyor*”, (S9) kodlu sporcu “*Yarışlarda kronometre yerine lazerli zaman sayaçları kullanılabilir.*”, (S22) kodlu sporcu “*Kar yağışları eskiye göre daha az yağdığı için eskisi kadar spor yapılmamaktadır.*”, (S30) kodlu sporcu “*Yarışlar daha erken saatlerde yapılması gerekmektedir. Sonradan yarışlara katılan yarışçıların karlar erimesi ile birlikte kızakların hızı azalmaktadır.*”

Bazı sporcular yöre halkının destek olmasının gerektiğini, eğer daha çok destek gelirse, daha güzel olacağından şu şekilde bahsetmiştir (S11) kodlu sporcu “*Yapılan yarışlarda yerel yönetimlerin daha fazla destek olması gerekmektedir. Yapılan bireysel hatalar gençleri yarışlara küstürmektedir.*”, (S15) kodlu sporcu “*Gidilen yarışma yerlerinde sporcuların kalma sıkıntısı çekmesi biraz sporcuları spora küstürüyor*”, (S20) kodlu sporcu “*Kızak sporu gelişmesi için hepimizin halk sporcular yöneticiler daha çok sahip çıkması gerekiyor*”, (S21) kodlu sporcu “*Kızak sporunu geliştirmek için biz sporcular olarak federasyona destek olmamız gerekmektedir.*”, (S25) kodlu sporcu “*Kızak sporu geliştirilebilir ancak herkes üstüne düşen görevi yapması gerekiyor*”.

S (23) numaralı sporcu ise geliştirilmemesi gerektiğini ve özünü kaybetmemesi gerektiğinden şöyle bahsetmiştir: (S23) kodlu sporcu “*Geliştirilmemesi gerekmektedir özünü kaybetmesini istemem*”.

Katılımcılar arasındaki kimi sporcular insanların daha çok teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir: (S2) kodlu sporcu “*Federasyon sporculara daha çok önem vermektedir. Çünkü bizler sayesinde bu spor tanıtılacak ve gelişecektir.*”, (S13) kodlu sporcu “*İnsanların daha çok teşvik edilmesi gerekmektedir.*”, (S16) kodlu sporcu “*Yapılan yarışların daha disiplinli yapılması gerekiyor*”, (S18) kodlu sporcu “*Kış ayları için yapılabilecek yöremize uygun en güzel spor geliştirmeliyiz*”, (S19) kodlu sporcu “*Büyüklerimiz bugüne kadar getirmiş bizim de geliştirmemiz gerekiyor elimizden geldiği kadar*”.

Katılımcıların verdikleri yanıtlar geleneksel kızak sporunun gelişebilmesi için öncelikle sporculara önem verilmesine, federasyonda eksiklikler bulunduğu ve bunların geliştirilmesi gerektiğine odaklanmaktadır. Sporcular yarışların profesyonel olmamasına ve insanların kızak sporunu yapmaya teşvik edilmesine ve halkın desteğinin alınmasına önem verilmesiyle bu sporun daha fazla gelişebileceğini düşünmektedirler.

5.2 İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

İkinci araştırma sorusu: *Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması konusunda spor yöneticileri ile sporcuların görüşü nedir?*

Çalışmada ikinci araştırma sorusu bağlamında katılımcı sporcular ve spor yöneticileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme dökümlerinin çözümlenmesinden elde edilen bulgular yöneticiler ve sporcular alt başlıklarında verilmiştir.

5.2.1 Yöneticiler ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması ile ilgili olarak spor yöneticilerine ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci görüşme soruları yöneltilmiştir. Yöneltilen sorular katılımcıların geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için izlenecek stratejileri, geleneksel kızak sporunun turizm bağlamında sürdürülebilirliğini ve bu alanda rol model olabilecek örnekler konusundaki görüşlerini belirlemeye dönüktür. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin görüşme dökümleri incelenerek Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13 ve Tablo 14'teki kodlar ve alt temalar oluşturulmuştur.

Katılımcı yöneticilere yöneltilen ikinci soru geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması konusundaki görüşlerini belirlemeye dönüktür. Ulaşılan bulgular Tablo 11'de verilmiştir:

Tablo 11.

Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılması Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılması	<ul style="list-style-type: none"> • Yerel yönetim desteği alınmalı • Halkın sahip çıkması sağlanmalı • Bölgenin turizm potansiyeli değerlendirilmeli • Uluslararası tanıtım yapılmalı • Bölgenin turizm potansiyeli değerlendirilmeli

Katılımcı spor yöneticilerinin geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması konusunda olumlu görüşler ifade ettikleri görülmektedir. Geleneksel kızak sporunun geliştirilmesi bağlamında yöneticilerin görüşleri incelenerek *yerel yönetim desteği alınmalı, halkın sahip çıkması sağlanmalı, uluslararası tanıtım yapılmalı ve bölgenin turizm potansiyeli değerlendirilmeli* kodları geliştirilmiştir.

Yerel yönetimlerin ve halkın desteğinin alınması konusunda Y1 kodlu (il temsilcisi) yönetici “*Geleneksel kızığa sadece federasyon değil yerel yönetim ve halkın sahip çıkması gerekiyor*” derken, Y2 kodlu (il delegesi) yönetici de “*Belediye başkanlarımızın da projeler ile desteklerine devam etmesi gerekiyor*” şeklinde beklentisini dile getirmiştir.

Y3 ve Y5 kodlu katılımcılar Türkiye’deki geleneksel kızak sporu potansiyelinin değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili olarak Y3 kodlu (Başkan yardımcısı) yönetici “*Kastamonu Küre ve Ağlı ilçeleri için güzel bir turizm potansiyeli sağlanacaktır*” derken, Y5 kodlu (kafile başkanı) yönetici de görüşünü şöyle açıklamıştır: “*Sinan Mahallesi ve Belören Köyü doğal pist konumundadır ve değerlendirilebilir*”.

Y4 kodlu (başkan) yönetici arkadaşlarından bir miktar farklı düşünmüş ve bu sporun uluslararası boyuta taşınması gerektiğini şöyle vurgulamıştır: “*Uluslararası düzeyde tanıtılabilmek için çalışıyoruz*”.

Yöneticilerin verdiği cevaplara bakılarak geleneksel kızak sporu günümüzde federasyon bünyesine dâhil olduktan sonra zaten ilerleme sağlamaktadır. Fakat yerel yönetimlerin ve halkın da destek vermesi gerekmektedir.

Katılımcı spor yöneticilerine yöneltilen üçüncü soru geleneksel kızak sporunun tanıtılması ve turizme kazandırılması için nasıl bir strateji planı oluşturulması gerektiği konusundaki görüşlerini almaya yöneliktir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Tablo 12 oluşturulmuştur.

Tablo 12.

Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılması İçin Takip Edilecek Stratejiler Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun	• Kültür bakanlığına müracaat edilmesi
Turizme Kazandırılması	• Federasyonun daha fazla çaba sarf etmesi
İçin Takip Edilecek	• Mevcut olanakların tesis haline getirilmesi
Stratejiler	

Yöneticilerin konuyla ilgili görüşme dökümleri incelenerek *Kültür bakanlığına müracaat edilmesi, Federasyonun daha fazla çaba sarf etmesi ve mevcut olanakların tesis haline getirilmesi* kodları oluşturulmuştur.

Kültür Bakanlığına müracaat edilerek geleneksel kızak sporunun Dünya Kültür Mirası listesine eklenmesini öneren Y1 kodlu (il temsilcisi) yönetici *“Geleneksel okçuluk sporu dünya miras listesine ekletilmek için Kültür Bakanlığına müracaat ettik, daha sonra geleneksel kızak içinde müracaat edeceğiz”* biçiminde görüşünü dile getirmiştir.

Mevcut olanakların geliştirilerek turizm açısından profesyonel tesis haline getirilmesini öneren Y3 kodlu (başkan yardımcısı) yönetici konuyla ilgili şunları ifade etmiştir: *“Belören Köyünde mevcutta bulunan bungalov ev ve bir restaurant bulunmaktadır. Bunlar geliştirilerek tesis haline getirilebilir.”*

Geleneksel kızak sporunun turizm potansiyelinin daha fazla geliştirilmesi için izlenecek stratejiler bağlamında Geleneksel Spor Dalları Federasyonunun daha fazla

çaba göstermesi gerektiğini ifade eden yöneticilerden Y2, Y3 ve Y5 kodlu katılımcıların görüşme dökümünden doğrudan alınan ifade şöyledir: “*Geleneksel kızak tanıtılmasında federasyon büyük rol oynamaktadır.*”.

Katılımcı spor yöneticilerine yöneltilen dördüncü soru geleneksel kızak sporunun turizme kazandırıldığını varsayılması durumunda bu turizm alanının sürdürülebilirliği sağlanabilmesi için neler yapılabileceğine ilişkin görüşlerini almaya dönüktür. Konuyla ilgili ulaşılan bulgular Tablo 13’te verilmiştir:

Tablo 13.

Geleneksel Kızak Sporun Turizminin Sürdürülebilirliği Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun	• Uluslararası seviyeye getirme
Turizminin	• Ulusal katılımın artırılması
Sürdürülebilirliği	

Katılımcı yöneticilerin konuyla ilgili görüşme dökümleri incelenerek *Uluslararası seviyeye getirme ve ulusal katılımın artırılması* kodları oluşturulmuştur. Geleneksel kızakın uluslararası seviyeye getirilmesini öneren katılımcılardan Y1 kodlu (il temsilcisi) yönetici “*Uluslararası seviyeye geldiği zaman sürekliliği sağlanabilir*” derken, Y2 kodlu (il delegesi) yönetici ile Y5 kodlu (kafile başkanı) yönetici de meslektaşlarını destekleyerek geleneksel kızak sporunun uluslararası müsabakalar yapılmasıyla hem sporcu hareketliliği olacağı hem de ülkenin ve sporun daha iyi tanıtılabileceğini şöyle dile getirmişlerdir: “*Uluslararası düzeye geldiği takdirde diğer ülkelerden sporcular gelecek ve bizim sporumuza katılacaklar, bu sayede hem reklamımız yapılacak hem de sürdürülebilirliği sağlanacak*”.

Y3 kodlu (başkan yardımcısı) yönetici ile Y4 kodlu (başkan yardımcısı) yönetici diğer katılımcılardan farklı olarak geleneksel kızak konusunda ulusal düzeyde yapılan müsabakalara katılan il sayısının artırılmasını daha gerçekçi bulduklarını şöyle ifade etmişlerdir: “*Geleneksel kızak şu an ülkemizde 8 ilin katılımıyla gerçekleşmektedir ve gelecek yıllarda sayısı yükseltilecektir.*”.

Çalışmaya katılan spor yöneticilerine sorulan beşinci ve son soru yurtiçinde veya yurt dışında geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için rol model olarak alınabilecek bir örneğin olup olmadığı, varsa bu örnekler hakkındaki görüşlerini belirlemeye dönüktür. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 14’te verilmiştir:

Tablo 14.

Geleneksel Kızak Sporunda Rol Model Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Alt Temalar

Alt Tema	Kod
Rol Model	<ul style="list-style-type: none"> • Bob Kızağı • Luge Kızağı • Geleneksel kızak bu sporun atasıdır • Geleneksel kızak ulusal bir spordur

Katılımcı yöneticilerin görüşme dökümleri incelenerek *Bob Kızağı*, *Luge Kızağı*, *geleneksel kızak bu sporun atasıdır ve geleneksel kızak ulusal bir spordur* kodları oluşturulmuştur.

Rol model konusuyla ilgili olarak Y1 kodlu (il temsilcisi) yönetici “*Geleneksel kızak yapı ve özellik bakımından bob ve luge kızağı bire bir aynı özelliklere sahiptir ve geçmişine bakıldığı takdirde onların atası konumundadır*” derken, Y2 kodlu (il delegesi) yöneticisi ise geleneksel kızağı bu alandaki tüm sporların atası olarak gördüğünü ve uluslararası unvana kavuşulabileceğini şöyle dile getirmiştir: “*Reddedilmeyiz, belirli bir aşamaya gelmeliyiz geleneksel kızak diğer kızakların atasıdır. Ve güzel bir şekilde tanıtımı yapılırsa hiçbir sorun yaşanmaz.*”.

Diğer katılımcılar geleneksel kızak sporunun mevcut ulusal düzeyde tanınan bir spor olduğunu, çok çaba sarf edilmesi, tanıtım yapılması gibi durumlarda uluslararası düzeyde tanınır olacağını vurgulamışlardır. Konuyla ilgili olarak Y3 kodlu (başkan yardımcısı) yönetici ile Y5 kodlu (kafile başkanı) yönetici “*Uluslararası düzeyde bir düzeye çıkabilmek için Kültür Bakanlığının, Gençlik ve Spor Bakanlığının ve Geleneksel Spor Dalları Federasyonunun bize destek vermesi gerekiyor, onların destekleri olduğu takdirde geleneksel kızağın uluslararası düzeyde bir branşı olacaktır.*” şeklinde görüşlerini dile getirirken, Y4 kodlu (başkan) yönetici de

“*Geleneksel kızak 2002 yılında Geleneksel Spor Dalları Federasyonu’nun bünyesine girerek zaten bir ulusal düzeyde başarı elde etmiştir*” diyerek halihazırda zaten ulusal düzeyde tanınır olmasının önemini vurgulamıştır.

Yöneticilerden elde edilen bulgulara bakıldığında geleneksel kızak sporu 2002 yılında federasyon bünyesine dâhil olarak büyük bir başarı elde etmiştir. Resmi olmayan kaynaklara göre 600 yıllık bir geçmişi bulunan kızak sporu hakkında yöneticiler, atalarımızdan devraldığımız bu kızıağı en üst seviyelere taşımak için çalıştıklarını, yerel yönetimlerin desteğini almanın yanında federasyona dahil olmanın bu spor için önemli bir potansiyel olduğunu ve bu potansiyeli turizme kazandırmak için ellerinden geleni yapacaklarını ifade ettikleri söylenebilir. Yöneticiler, turizmde strateji olarak daha önceden geleneksel okçuluk sporunu dünya miras listesine eklemek için başvurduklarını ondan sonra geleneksel kızak sporu için başvuracaklarını, ayrıca Kültür Bakanlığı’ndan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı’ndan destek beklediklerini ifade etmişlerdir. Yurt dışında uluslararası düzeyde yapılan yarışların Bob ve Luge kızaklarının yapı bakımından geleneksel kızak ile birebir aynı olduğunu ve geleneksel kızıağın bunların atası konumunda olduğunu ifade eden yöneticiler, geleneksel kızıağın da yapılacak olan yerinde çalışmalar ile onların yanında yer alabileceği düşündükleri görülmüştür.

5.2.2 Sporcular ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması konusuyla ilgili olarak ikinci araştırma sorusuna yanıt bulmak amacıyla çalışmaya katılan ve *halihazırda Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Geleneksel Spor Dalları Federasyonu lisanslı sporculara* görüşme formundaki ikinci, üçüncü, beşinci ve altıncı sorular yöneltilmiştir. Sorular katılımcı sporcuların geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmasının gerekli olup olmadığı, bu sporun turizme kazandırılmasının ilgili yöreye sağlayacağı katkıların neler olabileceği, yöresel kıyafetlerin geleneksel kızak sporcuları tarafından kullanılmasının avantajları ile bunun turizme katkıları konularındaki görüşlerini belirlemeye yöneliktir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin görüşme dökümleri incelenerek Tablo 15, Tablo 16, Tablo 17 ve Tablo 18’deki kodlar ve alt temalar oluşturulmuştur.

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmasının gerekliliğine ilişkin görüşleri incelenerek Tablo 15'teki kodlar oluşturulmuştur:

Tablo 15.

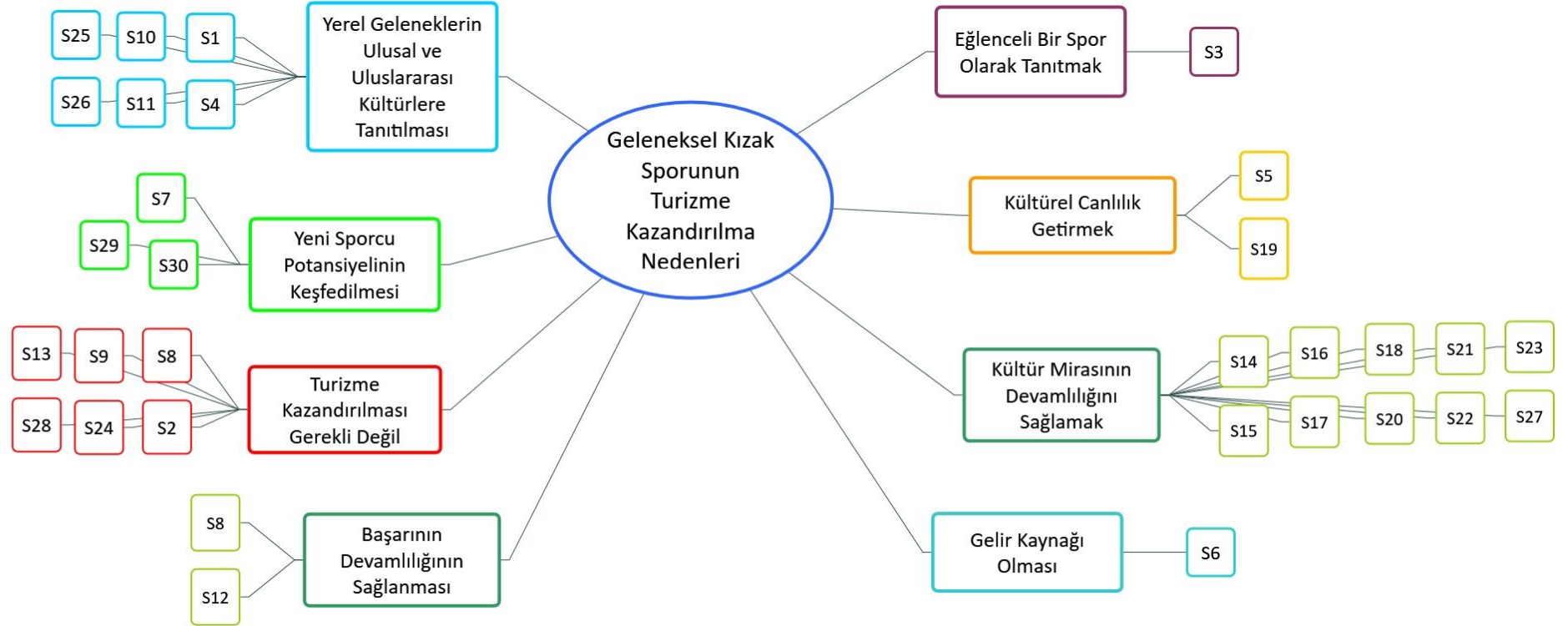
Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Gerekliliği Konusuna İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Gerekliliği	<ul style="list-style-type: none"> • Turizme kazandırılması gerekli değil • Yerel geleneklerin ulusal ve uluslararası kültürlere tanıtılması için • Kültür mirasının devamlılığının sağlamak için • Eğlenceli bir spor olarak tanınmalı • Kültürel canlılık getirmek için • Gelir kaynağı olması için • Yeni sporcu potansiyelinin keşfedilmesi için • Başarının devamlılığının sağlanması için

Tablo 15 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştirildikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 13 madde etrafında kümelenildiği görülmektedir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak *turizme kazandırılması gerekli değil, yerel geleneklerin ulusal ve uluslararası kültürlere tanıtılması için, kültür mirasının devamlılığının sağlamak için, eğlenceli bir spor olarak tanınmalı, kültürel canlılık getirmek için, gelir kaynağı olması için, yeni sporcu potansiyelinin keşfedilmesi için, başarının devamlılığının sağlanması için* kodları geliştirilmiştir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 9'daki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 9.

Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılma Nedenleri Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında 30 sporcudan 5 tanesi turizme kazandırılmasının gerekmediğini belirttiği görülmüştür: (S2) kodlu sporcu “*Bence kazandırılmamalı çünkü bize özel kalmalı ve turizme kazandırılma amacı güdülen her şey değişime mahkûmdur*”, (S8) kodlu sporcu “*Kazandırmalıyız sonuçta kültür ve turizm bakanlığı ve gençlik spor bakanlığı onaylı bir spordur çünkü 2002 yılında federasyon bünyesine dahil olarak zaten bir başarı elde etmiştir. Bizde devam etmesi için uğraşmalıyız*”, (S9) kodlu sporcu “*Kazandırılmamalı. Kazandırılrsa, geleneğimizi kaybetmiş olur ve otomasyon devreye girer, daha sonra özelliğini kaybeder.*” (S13) kodlu sporcu “*Kazandırılmamalı kazandırıldığını düşünürsek geleneksel anlamında bir özelliği kalmayacak ve artık tamamen turizm amaçlı maddi bir beklenti haline gelecek.*”, (S24) kodlu sporcu “*Kazandırılmamalı bize özgü kalmalı ve sadece temelinde sadeliği ile kalmalı yine dedelerimizden dinleyelim televizyondan izlemeyelim özelliğini kaybetmesin*”, (S28) kodlu sporcu”.

Sporcular geleneksel kızıak sporunun turizme kazandırılması gerekmediğini kazandırılrsa geleneğin özelliğini, geçmişini kaybedeceğini ve turizme kazandırmaya çalışılan her aktivitenin değişime mahkûm olacağını ifade etmişlerdir. Bu sporcular geleneksel kızıağın turizme kazandırılırsa kızıağın özelliklerini kaybedeceği eskisi gibi özenle değil de bir aktivite olarak yapılacağından bahsetmişlerdir.

Diğer tüm katılımcıların ise; turizme kazandırılması gerektiğini, artık zaman geçtikçe eskisi kadar kar yağmadığı ve eskisi kadar vakit ayıramadıklarını ama federasyon ile turizme kazandırılmış olunursa daha çok potansiyelinin olacağını, genel olarak federasyon ve yerel halkın destek vermesi ve federasyonun farklı illerde yarışlar düzenlemesi gerektiğini, farklı illerdeki yarışlar ile kızıağın hem turizme kazandırılacağını hem de bölgenin reklamının yapılacağını düşündükleri görülmüştür.

Geleneksel kızıağın turizme, yerel geleneklerin ulusal ve uluslararası kültürlere tanıtılmasına olanak sağlayacağını düşünerek olumlu bakan katılımcıların görüşme dökümlerinden alınan örnekler şu şekildedir: (S1) kodlu sporcu “*Kazandırılmalı geleneğimiz sadece bizim ilçemizde kalmamalı dışarıya da çıkarılmalı 600 yıllık süregelen bir spor sonuçta*”, (S4) kodlu sporcu “*Tarihi olarak 600 yıllık bir spor ve turizm bakanlığı onaylı bir spor zaten*”, (S10) kodlu sporcu “*Tabi kazandırılmalı hem*

ilçemiz bazında reklam amaçlı hem eski kültürümüzü ve geleneklerimizi kaybetmeyiz hem de güzel bir spor”, (S11) kodlu sporcu “Tabii kazandırılmalı bizim geleneğimiz bizim sporumuz sadece Kastamonu bölgesinde kalmamalı farklı bölgelerde yapılmalı”, (S25) kodlu sporcu “Kazandırılmalı yarışların farklı illerde sürekli olarak düzenlenmesi büyük bir artı olacaktır ayrıca farklı kişilerinde sporumuzu görme ihtimali olacak”, (S26) kodlu sporcu “Turizme kazandırılırsa kızak tescillenmiş olacak ve ülke hatta dünya genelinde herkesin görüşüne çıkacaktır bu da devamlılıktan gelmektedir.”.

Turizme olumlu bakan diğer sporcuların en fazla gündeme getirdikleri neden kültür mirasının devamlılığının sağlamaktır. Bu konuda katılımcıların görüşleri şöyledir: (S14) kodlu sporcu *“Kazandırılmalı çünkü çocukluğumuzdan beri yapıyoruz ve çocuklarımız da yapmalı hem de daha profesyonel şekilde.”*, (S15) kodlu sporcu *“Kazandırılmalı 7’den 70’şe herkesin bu sporu yapması görmesi bilmesi gerekiyor”*, (S16) kodlu sporcu *“Kazandırmalıyız çünkü bu bizim senelerdir süregelen kültürümüz ve bunu zaten biz sürdürüyoruz ama nereye kadar böyle devam edecek artık profesyonel olarak ele alınması gerekiyor”*, (S17) kodlu sporcu *“Kazandırmak için hepimizin en basitinden destek vermesi gerekiyor sadece sözde değil gerçekten bir ucundan tutmamız gerekiyor”*, (S18) kodlu sporcu *“Kazandırmak için federasyona daha çok iş düşünüyor ve federasyonla beraber yerel yönetimlerinde destek olması gerekmektedir”*, (S20) kodlu sporcu *“Turizme kazandırmak kolay aslında hatta kazandırılmış bir vaziyette şu an federasyon arkasında çünkü ama bunu korumak gerekiyor devamı olması için böyle düşünüyorum”*, (S21) kodlu sporcu *“Kazandırılmalı yarışlar yapılarak farklı farklı illere giderek oralarda sporumuzu tanıtarak sporumuzu başka bölgelerde yaparak turizme daha çok kazandırabiliriz”*, (S22) kodlu sporcu *“Baktığında geleneksel kızak turizme kazandırılmalı çünkü basit bir yapısı yoktur her parçasında bir emek vardır ve günümüzde o kadar eski kızaklar vardır ki emek vardır onlarda ve bu yüzden turizme kazandırılmalı zaten kendi kendine bir turizm potansiyeli”*, (S23) kodlu sporcu *“Geleneksel kızak sporu geçmişi şanlı ve dolu bir spordur bizim bunu turizme kazandırmak zaten boynumuzun borçu olarak düşünüyorum ben çünkü sıfırdan olan bir şey yapmıyoruz yapılması gereken bir şeyi yerine getirmeye çalışıyoruz”*, (S27) kodlu sporcu *“Kazandırılmalı öncelikle yetkilerin desteklerini hiçbir zaman esirgememeleri gerekmektedir. Biz burada ne*

kadar kazandırmak için uğraşsak bile onlar destek olmazsa bir yerden sonra tıkanırız”.

S3 kodlu katılımcı sporcu geleneksel kızıağın eğlenceli bir spor olduğu için turizme kazandırılması gerektiğini düşünmektedir: *“Kazandırılmalı eğlenceli bir spor olarak devam edebilir”.*

Katılımcılar arasında spor dünyasına kültürel canlılık getirilmesini örnek gösterenler olmuştur: (S5) kodlu sporcu *“Kazandırılmalı küre Belören Köyünde 2 bungalov ev ve bir restaurant var bunlar geliştirilirse bir kayak merkezi olarak kullanılabilir her sene festivaller düzenlenebilir”*, (S19) kodlu sporcu *“Bölgemizde eskiden kar yağdığı zaman aylarca kar kalkmazdı hatta 8-9 ay kış ayını yaşadığımız zamanlar oldu bu yüzden bu sporu yapacak vaktimiz olurdu o zaman için bir şey diyemem ama şu an turizme kazandırılmasını düşünüyorum artık kar yağmıyor eskisi gibi bizde bu sporla ilgilenemiyoruz ve böyle giderse turizme kazandırılmazsa bizimle beraber yok olup gidecek”.*

S6 kodlu sporcu turizm faaliyetlerinin gelir kaynağı olduğunu o nedenle geleneksel kızıağın turizme kazandırılması gerektiğini vurgulamıştır: *“Tabii ki ilçemize ilimize artık bir gelir kaynağı olur ilçemiz ve ilimiz için artı ir turizm katkısı olur”.*

Turizm faaliyetleri diğer taraftan yeni sporcu potansiyelinin keşfedilmesi için de önemlidir. Bu konuda görüş belirten katılımcıların ifadeleri şöyledir: (S7) kodlu sporcu *“Daha farklı illere yayılarak devamlılığı sağlanabilir bu da yeni sporcular ve yeni bir potansiyel demek olabilir.”*, (S29) kodlu sporcu *“Kızak turizme tabi kazandırılmalı farklı bir potansiyel olarak sunulabilir”*, (S30) kodlu sporcu *“Kızak turizme kazandırılmalı ve düzenli olarak federasyon tarafından teşvikler yapılmalıdır.”.*

Araştırma kapsamında incelenen bir diğer konu, çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmasının bölgeye ne gibi katkılar sunacağına ilişkin görüşlerinin incelenmesine yöneliktir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16.

Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Yapıldığı Yöreye Olan Katkısına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Yapıldığı Bölgeye Olan Katkıları	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiye canlılık kazandırması, bölgeyi kalkındırması • Bölgenin tanıtımına katkı yapması • Bölgenin sosyal gelişimine katkı sunması • Gençlere yönelik faaliyetlerin artması • Bölgenin potansiyelinin artması

Tablo 16 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştirildikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 5 kod etrafında kümelendiği görülmektedir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak *ekonomiye canlılık kazandırması, bölgeyi kalkındırması, bölgenin tanıtımına katkı yapması, bölgenin sosyal gelişimine katkı sunması, gençlere yönelik faaliyetlerin artması bölgenin potansiyelinin artması* kodları geliştirilmiştir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 10’daki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 10.

Geleneksel Kızak Sporunun Turizme Kazandırılmasının Sporun Yapıldığı Bölgeye Olan Katkıları Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında sporcuların büyük bölümünün kızak sporunun turizme açılmasıyla hem bölgenin tanıtımının yapılacağını hem de ekonomik olarak bölgeyi kalkındıracağıdır.

Geleneksel kızakın turizme açılmasıyla ekonomiye canlılık kazandırması, bölgeyi kalkındırmasını bekleyen katılımcıların görüşme dökümlerinden doğrudan alınan ifade örnekleri şöyledir: (S1) kodlu sporcu *“Yöresel ürünler satılır. Hareketlilik olur. İlçemiz tanınır.”*, (S3) kodlu sporcu *“Gelen sporcuların yöresel ürünlerimizi tanınması ve esnaftan alışveriş yapması katkı esnafımıza katkı sağlar.”*, (S4) kodlu sporcu *“Tanıtım ve ekonomi açısından olumlu yönde katkı sağlanır.”*, (S6) kodlu sporcu *“Bölgenin ekonomik kalkınmasına yardımcı olarak bölge için ek gelir kaynağı olur.”*, (S7) kodlu sporcu *“Bölgede yöresel ürünlere teşvik artar buda yöresel ürün yapan ustalara Can suyu olur.”*, (S8) kodlu sporcu *“Bizim sporcularımız nasıl başka illere gidiyor ise başka illerden de gelecek sporcular sayesinde yöresel ürünlerimiz tanıtımı daha çok sağlanır.”*, (S9) kodlu sporcu *“Yöremizin adı duyulmaya başlar kızak sayesinde diğer yöresel ürünlerimiz hakkında gelen sporcuların bilgisi olur ve daha sonra bunları bilerek gelirler.”*, (S10) kodlu sporcu *“Yöresel ürünlerimiz bir ek gelir kaynağı anlamına gelir ve esnaf ve bu işi yapan kişiler için yeni gelir açılır ve turizmin canlanacağını düşünüyorum.”*, (S12) kodlu sporcu *“Yöresel ürünlerin kızak ile tanınması paralel olarak gelişir sonuçta yöremize gelecek kişiler sadece 2-3 saatlik gelmeyecekler kalacaklar bölgemizi gezecekler görecekler buda yöremize maddi bir katkı sağlayacaktır.”*, (S14) kodlu sporcu *“Kastamonu bölgesindeil zaten kızak yarışları yapılabilen alanlar var bunları geliştirebiliriz ve yöremize hem maddi hem de manevi katkı sağlayacaktır.”*, (S16) kodlu sporcu *“Ülkemize döviz girişi olur bu şekilde esnafımız kazanır yöremiz canlanır.”*, (S18) kodlu sporcu *“Yöresel ürünlerin satışında artışlar gözüküyor.”*, (S19) kodlu sporcu *“Yörede bulunan otelinden berberine kadar bütün esnaf için bir ek gelir olur.”*, (S20) kodlu sporcu *“Belören ve Sinan mahallesinde aktivite yapılabilir buda yöresel kalkınma olarak kabul edilebilir.”*, (S24) kodlu sporcu *“Yöreye gelecek olan turistler sayesinde yörede maddi gelir kaynağı oluşacaktır.”*, (S30) kodlu sporcu *“Yöreye maddi kaynak sağlar.”*

Turizm faaliyetlerinin arttırılmasıyla geleneksel kızak sporunun bölgenin tanıtımına katkı yapacağı konusunu gündeme getiren katılımcıların ifadeleri şu şekildedir: (S2)

kodlu sporcu “Yapılan yarışlar sayesinde bölgemize farklı illerden yarışçılar geliyor.”, (S13) kodlu sporcu “Kızak sporunu seven turistler bunun için yöremize gelecek hem spor yapacaklar hem de yöremiz hakkında bilgi sahibi olacaklar.”, (S17) kodlu sporcu “Yöresel diğer ürünlerin tanıtılmasında payı olacağını düşünmekteyim.”, (S21) kodlu sporcu “Yöreye faydası şehrin diğer ürünleri adına faydası dokunacak.”, (S22) kodlu sporcu “Yöresel diğer ürünlerin tanıtımı yapılacak reklamı yapılacak gelecek kişiler bunları tanıyacaklar satın alacaklar.”, (S23) kodlu sporcu “Yöreye yeni turistler gelecek ve bu turistler sayesinde yöresel ürünlerin tanıtımı yapılacak.”, (S25) kodlu sporcu “Yöre halkı yöresel ürünlerini pazarlama konusunda büyük bir fırsat yakalayacaktır.” (S28) kodlu sporcu “Bölgemize gelen yarışçıların ve turistlerin ilimizdeki diğer yöresel ürünleri ilimizin doğal güzellikleri tanıtmasına yardımcı olur.”

Geleneksel kızak sporu turizme açılınca bölgenin sosyal gelişimine katkı sunacağını ifade eden sporcular şunları söylemiştir: (S5) kodlu sporcu “Yöredeki insanların sosyal açıdan gelişmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum”, (S26) kodlu sporcu “Yöre halkı ve esnaf için hem sosyalleşme hem de maddi anlamda gelişme sağlanacaktır.”.

S11 kodlu sporcu turizm etkinliklerinin gençlere yönelik faaliyetlerin artmasını sağlayacağını ifade etmiştir: “Yöredeki gençlere farklı etkinlik olur yöre de canlanma hareket olur.”.

Diğer taraftan turizm faaliyetleri yoluyla bölgenin potansiyelinin güçleneceğini düşünen katılımcı sporcular bulunmaktadır. Sporcuların görüşleri şöyledir: (S15) kodlu sporcu “İlgaz yöresinde daha önceden kayak merkezi yoktu daha doğrusu bir tane otel vardı sene(1959) sonradan gelişti bizim bölgemizde gelişebilir Kastamonu bölgesinde potansiyel artabilir.”, (S27) kodlu sporcu “İlin ve ilçenin yöresel ürünleri tanıtımı yapılarak turizm potansiyeli oluşabilir.”, (S29) kodlu sporcu “Yörede ve yarışların olduğu bölgede stant tarzı ya da küçük evler şeklinde yöresel ürünlerin satıldığı dükkanlar yapılabilir ve yöre halkı bunlarla ek gelir kaynağı sağlayabilir.”.

Çalışmaya katılan bütün sporcuların tek olarak vurguladıkları konu, turizmin yöre halkına fayda sağlayacağı, yöredeki otelden bakkala herkesin bu yarışlardan maddi ve manevi olarak olumlu etkileneceği ve halka maddi kaynak sağlayacağıdır. Diğer taraftan sporcular yöresel ürünlerin tanıtımının artacağı, yörede bulunan diğer turistik hareketlere bile dolaylı yoldan etki sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Çalışmada incelenen bir diğer konu, çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunu yapan sporcuların yörenin geleneksel giysilerini giymelerinin turizm faaliyetleri üzerindeki etkisini incelemeye dönüktür. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17.

Geleneksel Kızak Sporcularının Yöresel Kıyafetleri Giymesinin Yöre Turizmine Olan Katkısına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporcularının Yöresel Kıyafetler Giymelerinin Yöre Turizmine Katkıları	<ul style="list-style-type: none"> • Yörenin kendine özgü yapısının tanıtılması • Yöresel kıyafetlerin beğeni kazanması • Turistlerin ilgisinin yöreye çekilmesi • Yöre halkının maddi gelirinin artması • Turistik faaliyetlerin şölen havasında geçmesi

Tablo 17 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştirildikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 4 kod etrafında kümелendiği görülmektedir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak *yörenin kendine özgü yapısının tanıtılması, yöresel kıyafetlerin beğeni kazanması, turistlerin ilgisinin yöreye çekilmesi, yöre halkının maddi gelirinin artması, turistik faaliyetlerin şölen havasında geçmesi* kodları geliştirilmiştir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 11’deki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 11.

Geleneksel Kızak Sporcularının Yöresel Kıyafetler Giymelerinin Yöre Turizmine Katkıları Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, bu durumun yörenin kendine özgü özelliklerinin tanıtılmasına katkı sunacağını ifade ettikleri görülmektedir: (S1) kodlu sporcu “*Geleneksel bir spor olduğu için kendine özgü kıyafetler olması onlarla tanıtılması farklılık sağlayacaktır*”, (S12) kodlu sporcu “*Tabii ki geleneksel kızakların geleneksel kıyafetleri olması gerekir kılıcsız şövalye olur mu hiç?*”, (S19) kodlu sporcu “*Geleneksel kızak diyoruz övünüyoruz çivi yok şu kadar yıllık ama kıyafete gelince normal kıyafet kullanıyoruz ya tam olarak yapalım ya da hiç yapmayalım.*”, (S21) kodlu sporcu “*Yaşlı insanlar bildikleri bu sanatı gelecek nesillere aktarır kızak tam anlamıyla geleceğe aktarılmış olur*”, (S22) kodlu sporcu “*Eski yarışlarda ağırlık olması için kurşun kullanılıyordu yarışlarda en basitinden bu kıyafetler eski yani geleneksel dediğimiz kıyafetlerden ama çok ince ayrıntılı düşünülmüş ve yapılmıştır.*”

(S3) kodlu sporcu 2017 yılındaki festivalde Ağlı Belediyesinin yöresel kıyafet diktirdiği ve bu kıyafetlerin çok ses getirdiğinden şöyle bahsetmiştir: “*2017 yılındaki festivalde Ağlı belediyesi sporcularına özel kıyafet diktirmişti ve bu aşırı derece ilgi çektii fakat devamı gelmedi devamı sağlanmadı*”.

Katılımcı sporcuların yöresel kıyafetler konusunda vurguladığı bir diğer konu da ilginin yöreye çekilmesidir. Konuyla ilgili olarak sporcuların gelen yerli ve yabancı turistlerin hatta herkesin ilgisini çekeceğinden şöyle bahsettikleri görülmüştür: (S4) kodlu sporcu “*Yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekeceğini düşünüyorum*”, (S6) kodlu sporcu “*Yöresel kıyafetler ile spora ilginin artacağını ve bir sonraki yarışlara ilginin olacağını düşünmekteyim*”, (S9) kodlu sporcu “*Gelecek misafirler için farklı bir ilgi kaynağı bile olarak kullanılabilir*”, (S11) kodlu sporcu “*Dikkat çeker ilgi çeker yöresel kıyafetler daha gösterişli olur*”, (S17) kodlu sporcu “*Spora renk katacağını düşünüyorum herkesin ilgisini çeker.*”, (S18) kodlu sporcu “*Mesela söyle yapılabilir güvenlik önlemleri atlanmadan tesislerde bile sunulursa herkesin bir anda ilgisini çekebilir.*”, (S20) kodlu sporcu “*Yabancıların ilgisini daha çok çeker.*”, (S24) kodlu sporcu “*Yöresel kıyafetler kullanılması insanları 7 den 70 e herkesin ilgisini çekecektir.*”

Yöresel kıyafetleri giyen kızak sporcularının bölgeye maddi katkı sağlanmasına yardımcı olacağı düşüncesi de vurgulanmıştır. Bu konuda sporcuların yöresel

kıyafetleri giymesi halk ve yöre için gelir kaynağı olacağından bahsettikleri görülmüştür. Örnek olarak dikim atölyeleri kurulacağı ve bu atölyelerden yörenin para kazanacağı belirtilmiştir: (S8) kodlu sporcu *“Belediyelerin kurslar açması yöre halkına eğitim vermesi ve yeni istidamlar oluşturması yöreye ek katkı sağlar”*, (S10) kodlu sporcu *“Bölgemizde geleneksel kıyafetler ve kızaklar için atölyeler olur burada teşhir edilirler küçük süs eşyaları vs. olur ve bu şekilde satışı gerçekleşir”*, (S14) kodlu sporcu *“Bu kıyafetler üretimi yapılarak ilçemiz için ek kazanç elde edilebilir.”* (S16) kodlu sporcu *“Bölgenin kıyafetleri hem farklı kişiler tarafından tanınacak hem de gelecek kişilerin merak etmesi halinde satın alarak yöreye katkı sağlayacak.”*, (S28) kodlu sporcu *“Yerli turistlerin ilgisini çekerken istekleri doğrultuda satın alınabileceği bir yöresel ürünler dükkânı açılabilir”*, (S30) kodlu sporcu *“Kıyafetler yöre tarafından üretilerek yöreye kazanç elde edilebilir”*.

Sporcuların yarışların bir festival havasında şölen gibi geçeceğini düşündükleri de gözlenmiştir. Konuyla ilgili olarak katılımcı olan sporcular şunları söylemişlerdir: (S23) kodlu sporcu *“Yöresel kıyafetlerle yarışçılar kızaklarla bütünleşip görsel bir şölen oluşacaktır.”*, (S27) kodlu sporcu *“Yöresel kıyafet olması durumunda yarışlar daha renkli şölen tadında geçeceğine inanıyorum”*, (S29) kodlu sporcu *“Yöresel kıyafetler kullanılır ve kızak ile özleştirilirse en sonunda beraber ikisi de gelişirler ve farklı bir renk katabilirler”*

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun turizm bağlamında devamlılığının nasıl sağlanacağına ilişkin görüşleri incelenmiş ve bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18.

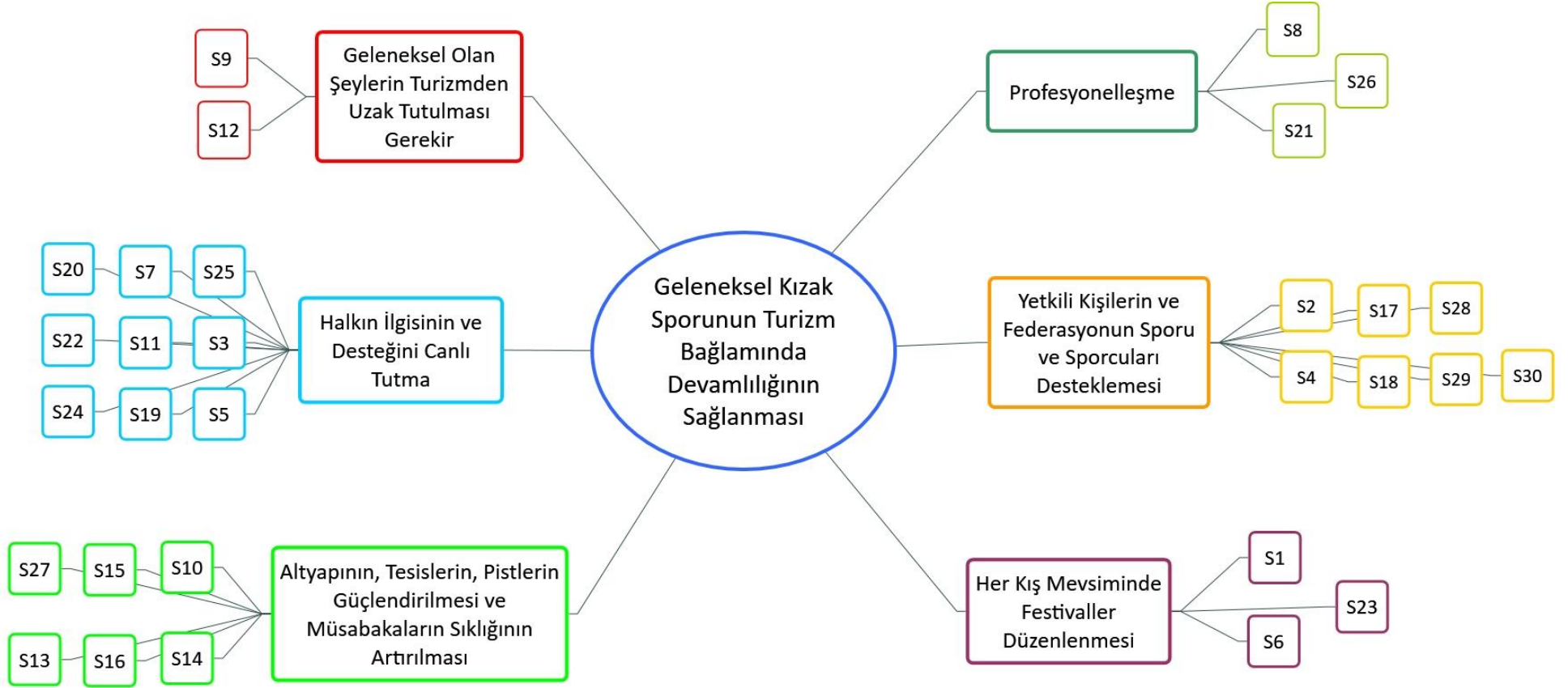
Geleneksel Kızak Sporunun Turizm Bağlamında Devamlılığının Sağlanmasına İlişkin Sporcuların Görüşlerine Dayalı Olarak Oluşturulan Kodlar

Alt Tema	Kod
Geleneksel Kızak Sporunun Turizm Bağlamında Devamlılığının Sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel olan şeylerin turizmden uzak tutulması gerekir • Her kış mevsiminde festivaller düzenlenmesi • Halkın ilgisini ve desteğini canlı tutma • Yetkili kişilerin ve Federasyonun sporu ve sporcuları desteklemesi • Profesyonelleşme • Altyapının, tesislerin, pistlerin güçlendirilmesi • Müsabakaların sıklığının artırılması

Tablo 18 incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodların benzer özelliklerine göre birleştirildikleri ve 30 katılımcının görüşlerinin 8 kod etrafında kümelenildiği görülmektedir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak *geleneksel olan şeylerin turizmden uzak tutulması gerekir, her kış mevsiminde festivaller düzenlenmesi, halkın ilgisini ve desteğini canlı tutma, yetkili kişilerin ve federasyonun sporu ve sporcuları desteklemesi, profesyonelleşme, altyapının, tesislerin, pistlerin güçlendirilmesi, müsabakaların sıklığının artırılması* kodları geliştirilmiştir. Bulgulara dayalı olarak Şekil 12'deki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 12.

Geleneksel Kızak Sporunun Turizm Bağlamında Devamlılığının Sağlanması Konusunda Oluşturulan Kodlar ve Bu Kodlara İlişkin Görüş Belirten Sporcular

Sporcuların verdikleri yanıtlar incelendiğinde, en çok halkın ilgisinin canlı tutulmasını ve desteğinin devam ettirilmesini önerdikleri görülmektedir. Bu konuyla ilgili olarak katılımcılar şunları dile getirmişlerdir: (S3) kodlu sporcu “*Tabii ki sağlanır insanların ilgisini çeken bir spor 7’den 70’e herkesin yapabileceği bir spor çünkü*”, (S5) kodlu sporcu “*Sağlanır çünkü halkın istek ve becerilerine göre turizm gelişir ve sürekliliği sağlanır.*”, (S7) kodlu sporcu “*Devamlılığı sağlanır her sene yapılması gerekiyor öncelikle insanları alıştırmak gerekmekte*”, (S11) kodlu sporcu “*Sağlanması lazım surf kış turizmi olarak düşünmemek lazım yaz aylarında gelen turistler kızak ile alakalı olan hediyelik eşyaları alabilir ya da kızak sporu hakkında bilgi sahibi olur*”, (S19) kodlu sporcu “*Devamlılığı sağlanabilir çünkü herkesin çocukluktan beri en azından bir kere bile olsa kızakla kaymıştır. Bu yüzden yeni alışılacak ya da farklı bir efor sarf edilecek bir spor değil*”, (S20) kodlu sporcu “*Devamlılığı sağlanabilmesi için halkında yardımları gerekmekte sadece federasyondan ziyade halkında kızak sporuna destek olması koruması gerekmektedir.*”, (S22) kodlu sporcu “*Devamlılığı sağlanabilir çünkü güzel eğlenceli bir spor.*”, (S24) kodlu sporcu “*Geleneksel kızak devamlılığı sağlanabilir. Unutmamamız gereken en önemli konu şu ki 600 senedir zaten devamlılığı sağlanmış bizde devam ettirebiliriz*”, (S25) kodlu sporcu “*Sağlanabilir çünkü kızak sporu eğlenceli adrenalini yüksek bir spordur. O yüzden 7’den 70’e herkes bu sporu yapabilir ayrı bir beceri gerektirmez*”.

Geleneksel kızıağın turizm faaliyetlerinden uzak tutulması gerektiğini düşünen iki katılımcı bunun nedeni olarak kültürel değerleri muhafaza etme kaygısını göstermişlerdir: (S9) kodlu sporcu “*Geleneksel olan bir şeyin turizme kazandırılmasına karşıyım çünkü zaten gelenekselmiş bir şeydir. Turizme kazandırılmasına gerek yoktur.*”, (S12) kodlu sporcu “*Bence ne kazandırılmalı ne de devamlılığı için uğraşılmalı çünkü ekonomik açıdan fayda sağlayacaktır ama kültürü yozlaştıracaktır.*”.

Turizm faaliyetlerinin devamlılığının sağlanması için her kış mevsiminde festivaller düzenlenmesini öneren katılımcılar şunları dile getirmişlerdir: (S1) kodlu sporcu “*Devamlılığı sağlanır. Gelecek nesillere de şimdiki gençlere de devamlılığını sağlayarak gösterir. Her sene kışın festivaller halinde düzenlenebilir. Hatta kayak merkezlerinde yarışlar yapılabilir.*”, (S6) kodlu sporcu “*Devamlılığı sağlanır*

bölgemizde 8 ay kış olduğu için kış aylarında festival havasında olur ve yaşatılabilir”, (S23) kodlu sporcu “Kış aylarında farklı bir spor olarak oynatılabilir.”

Geleneksel kızak sporunun turizm bağlamında devamlılığının sürdürülmesi için yetkili kişilerin ve federasyonun sporu ve sporcuları desteklemesini öneren katılımcılar şunları dile getirmişlerdir: (S2) kodlu sporcu *“Yetkili kişilerin destekleri ile devamlılığı sağlanabilir”, (S4) kodlu sporcu “Geleneksel spor dalları federasyonunun sporculara daha özverili davranması ve daha disiplinli olması durumunda devamlılığı sağlanabilir”, (S17) kodlu sporcu “Devamlılığı sağlanmalı çünkü artık federasyon bünyesine girdiği için zaten bir turizm işlevi gerçekleşmekte zaten”, (S18) kodlu sporcu “Devamlılığı sağlanabilir ama yetkililerin desteklerini esirgememesi lazım yarışlar sadece sahada değil masada da kazanılıyor”, (S28) kodlu sporcu “Sağlanabilir çünkü 2002 yılında federasyon bünyesine girerek zaten bir başarı elde etti önemli olan arkasında durmak ve devamlılığı için çabalamak”, (S29) kodlu sporcu “Sağlanabilir sporcuların federasyonun ve halkın desteği ile her türlü devamlılığı sağlanır”, (S30) kodlu sporcu “Sağlanabilir tabii ki yurtdışında birçok örneği var bobluge kızağı geleneksel kızak ile pek farkı yok o yüzden onlar nasıl şuan olimpiyatlarda yarışabiliyorsa bir gün bizim kızağımızda neden yarışmasın neden yarışmasın”.*

Turizmin devamlılığının sağlanmasında profesyonelleşmeye önem verilmesi gerektiğini düşünün sporcular şunları dile getirmiştir: (S8) kodlu sporcu *“Federasyon ile zaten her sene farklı yerlere gidiyoruz ve farklı yerlerden sporcular geliyor bu zaten turizme kazandırılmış demektir sadece her gün daha profesyonelleşerek devam edebiliriz”, (S21) kodlu sporcu “Geleneksel kızak sporu sürdürülebilir olabilmesi için en basitinde daha profesyonel yapılması gerekmektedir.”, (S26) kodlu sporcu “Sürdürebilmemiz için öncelikle birlik olmamız gerekiyor birlik olduktan sonra yapılacak icraatlarla gerisi kendiliğinden gelir”.*

Kimi sporcular geleneksel kızak sporu için altyapının, tesislerin, pistlerin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır: (S13) kodlu sporcu *“Bölgemizde kış ayları uzun sürmektedir ve ufakta olsa bir pist ve ulaşım olursa devamlılığı her türlü sağlanır”, (S14) kodlu sporcu “Bulduğumuz bölgelerde doğal kayak merkezi diye*

bileceğimiz yerler var buralara yatırım yapılması gerekiyor ve geliştirilmesi gerekiyor”, (S15) kodlu sporcu “Belören köyünde 2 bungalov ev ve bir restaurant bulunan ufak bir tesis var bu geliştirilebilirse devamlılığı neden sağlanmasın ki neden başka yerlere gidelim dibimizde yer varken”, (S16) kodlu sporcu “Küre Dağları Milli Parkı içinde bakıldığında kızaklar için her yer kayak merkezi hatta Küre’den aşağı inseniz inmeniz saatler sürecektir burada bir yer seçilip yatırım yapılarak hem Küremiz’e hem de geleneksel kızığa bir iyilik yapılabilir”, (S27) kodlu sporcu “Sağlanabilir ama sağlam bir alt yapı sağlam bir ekiple tabii ki sağlanabilir”.

Diğer sporculardan farklı olarak S10 kodlu sporcu ise müsabakaların sıklığının artırılmasını önermiştir: *“Sağlanabilir yarış yaptıkça bağımlılık yaptığını hissediyorsunuz ve sürekli kış ayı geldiğinde federasyonun yarış tarihlerini bekler olduk”.*

Sporcuların verdikleri cevaplar incelendiğinde yalnızca iki katılımcının geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmaması gerektiğini, kültürel yozlaşma olacağından düşündükleri görülmüştür. Onlara göre, kızak sporu zaten geleneksel olarak yerini almıştır. Fazlasına gerek olmadığını düşünmektedirler. Diğer tüm sporcular ise turizme kazandırılması gerektiğini düşünmektedir. Genel olarak bakıldığında sporcular daha düzenli, daha profesyonel yapılması gerektiğini ve federasyon bünyesine girdiği için turizme kazandırılmasının daha kolay olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Bulguların Genel Değerlendirilmesi

Bulgulara bakıldığında geleneksel kızak sporuna başlama sebebi olarak çocukluktan beri spor ile iç içe olmaları olarak belirtilmiştir. Ailelerinin de bu sporla ilgileniyor olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bölgesel bir spor olmasından dolayı geleneksel kızak sporunun kültürel değerinin yüksek olması kış aylarında yapılabilecek en güzel aktivite olarak belirtilmiştir. Resmi müsabakalar sayesinde yeni yerler görmeleri ve motivasyonlarının yüksek olması sebebiyle bu spora başladıklarını belirtmişlerdir. Kimi sporcular ise yüksek öğrenimi sayesinde bu spora başladığını ve severek yaptığını belirtmiştir.

Geleneksel kızak sporu cesaret ve heyecan verici olduğundan gençlerin ilgisini çekmektedir. Sporcular kış aylarında yoğun kar yağışından ve bölgenin bu spora elverişli coğrafi yapısından dolayı yapılabilecek en güzel aktivite olduğunu belirtmişlerdir. Bazı sporcuların ise geçmişten gelen bu geleneği yaşatma istekleri ve turizm sayesinde tanıtımını yapma hevesleri bulunmaktadır. Stresli geçen yoğun günlerin ardından hafta sonu festival havasında içerisinde farklı insanlar ile tanışma ve sosyalleşme fırsatı sunduğu belirtilmiştir.

Geleneksel kızak sporu federasyon bünyesine dâhil olduktan sonra kendini geliştirmiştir. Yarışmaların profesyonellik konusunda eksiklikleri olduğu belirtilmiştir. Yarış koşullarının düzenlenmesi, hava durumuna göre yarış tarihlerini belirlenmesi gerekmektedir. Bunun nedeni ise havada güneş olduğu zaman kızakların bulunduğu pist güneşten etkilenecek kayma özelliğini yerine getirememektedir. Kar üzerinde yapılan bir spor olduğu için hava şartlarına dikkat edilerek yapılması gerektiği belirtilmiştir. Kızak sporunun turizme kazandırılması durumunda bu sporun ve kültürünün ulusal düzeyde tanıtılacağı ve kültürel bir canlılık olacağı belirtilmiştir. Devamlılığı sağlandığı takdirde federasyon bünyesinde kızak sporunun daha profesyonel bir şekilde gelişeceği belirtilmiştir. Turizme kazandığı zaman bölgede turizm faaliyetlerinde canlılık olacağı bölge ekonomisine maddi ve manevi kazanımlar getireceği belirtilmiştir. Destekler sayesinde sporun turizme kazandırılacağı ve festival ve şenlik havasında olduğu için sporcular kadar misafirlerin de eğleneceği belirtilmiştir. Fakat bir grubun düşüncesine bakıldığında turizme kazandırılmaması gerektiği, kazandırıldığı takdirde geleneğini ve özelliğini kaybedeceğini belirtilmiştir. Bir süre sonra geleneksel olarak olmayacağı tamamen otomasyona dönüşmüş maddi bir çıkar olacağı belirtilmiştir.

Geleneksel kızak sporu 2002 yılında federasyon bünyesine dahil olduğunda bir başarı elde etmiştir. Önemli olan bu başarının devamlılığını sağlamaktır. Yeni sporcular sayesinde bu başarının devamı geleceği düşünülmektedir. Yerel olarak tanınan geleneksel kızak bu sayede ulusal çapta bir başarı elde etmiştir. Önceleri sadece Kastamonu'da yapılırken günümüzde federasyon bünyesinde 8 ilde düzenli olarak her sene yarışları yapılmaktadır. 8 ilde yapıldığından dolayı bulunduğu bölgeye kültürel canlılık getirmekle beraber maddi ve manevi gelir kaynağı olduğu belirtilmiştir.

Bulgulara dayanarak bölgede geleneksel kızak sporu sayesinde kış aylarında sosyal bir canlılık olduğunu bu yüzden ekonomik olarak bir gelişme olduğunu belirtmişlerdir. Spor ile alakası olmayan en küçük bir dükkânın bile dolaylı yoldan kazanç elde edebileceği belirtilmiştir. Günümüzde federasyon sayesinde geleneksel kızak sporu 8 ilde yapılmaktadır. Yarışlar gençlerin ilgisini çektiği ve kış aylarında en güzel aktivite olduğunu belirtmişlerdir. Yarışmacılar resmi müsabakalar sayesinde birçok ili gezdikleri ve birçok kişinin ise kendi illerine geldiğini söylemişlerdir.

Bulgulara bakıldığında sporcular yarışların yöresel kıyafetler ile yapıldığında zaman sporcuların kıyafetleri tanıtılacağından bahsetmiştir. Yöresel kıyafetlerin ticaretinin yapılabileceği ve maddi kaynak elde edilebileceğinden bahsedilmiştir. Yöresel kıyafetler tercih edildiğinde müsabakaların yarışmadan ziyade festival havasında geçeceği belirtilmiştir.

Bulgulara bakıldığında geleneksel kızak sporunun devamlılığının sağlanabilmesi için öncelikle yerel halkın desteğini canlı tutması gerekmekte olduğundan bahsetmiştir. Sporun daha profesyonel yapılması için altyapının geliştirilmesi, tesislerin güçlendirilmesi ve antrenman alanlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Eskisi gibi artık kar yağmamasına rağmen turizm tesisleri yüksekte olduğu için böyle problemi bulunmamaktadır. Tesislere gidilip hafta sonları güzel bir aktivite yapılabileceğinden bahsedilmiştir. Bazı sporcular ise geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmaması gerektiğini belirtmiştir. Gerekçe olarak bu spor geçmişten günümüze kadar değişime uğramadan ulaşmıştır. Günümüzde turizme kazandırıldığı zaman otomasyona uğrayacağı ve üretilen kızakların tamamen amacı ticari ve maddi kazançlar olacağı bu yüzden özen gösterilmeyeceği ve sıradanlaşacağından bahsedilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yöneticilerin geleneksel kızak sporuna ilişkin görüşleri; eğlenceli ve adrenalin dolu bir spor olması, kültür mirası ve federasyon bünyesinde model oluşturulmuştur. Katılımcı yöneticilerin ilk soruya verdikleri yanıtlar bütün olarak incelendiğinde geleneksel kızak geçmişi köklü bir spordur ve kaynaklara göre 600 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. 2002 yılında federasyon bünyesine girerek kendini kanıtlamıştır. Görüşme yapılan kişilerin verdiği cevaplarda atalarından devraldığı bu geleneksel sporu, yöresel düzeyin üstüne çıkartmak daha sonra ulusal ve uluslararası düzeye taşımayı hedeflemektedirler. Bunun için federasyonun desteğiyle çalışmaktadırlar.

Çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodlar benzer özelliklerine göre birleştirilmiştir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak küçük yaşlardan itibaren izleme, aile büyüklerinden görüp özenme, spor kültürü mirası olarak görüp başlama, resmi müsabakalara dönüşmesinin verdiği motivasyonla, bölgesel spor kültürünün bir parçası olması ve kışın yapılabilecek en iyi aktivite olması nedeniyle, yükseköğrenim sırasında çevrenin etkisiyle, yeni yerler görme motivasyonu ile hareket ediyor olmaları konularına odaklanılmıştır.

Sporcuların küçüklüğünden beri bu sporu yatkın olduğu ve düzenli olarak bu sporu yaptığı görülmüştür. Kimi sporcuların dağda tepelerde, kimilerinin arkadaşları ile kimilerinin ise çocukluk hevesi olarak ilgilerinin başladığından bahsetmiştir.

Aile büyüklerinin, özellikle dedelerinden etkilenen sporcular dedelerinin de kızak yarışları yaptıklarını, onlardan bu sporu gördüklerini ve onlar sayesinde bu spora başladıklarını dile getirmişlerdir. Bazı sporcular federasyon bünyesinde yarışlar yapılmaya başladıktan sonra geleneksel kızak sporunun kendilerine daha düzenli, daha güzel ve daha eğlenceli geldiğini ifade etmişlerdir.

Kimi sporcular geleneklere bağlı kalınması gerektiğini ve adının geleneksel olduğu için saygı duyulması gerektiğini belirtirken, bazıları kış aylarının uzun geçtiğini ve o yüzden geleneksel kızığın bir spor olarak yapıldığını ifade etmiştir. Bazı sporcular üniversiteye geldikten sonra bu sporla tanıştıklarını söylerken, diğer sporcular da bu

sporu öncelikle gezmek için yaptıklarını daha sonra sevdiklerinden ve devam ettirdiklerinden bahsetmişlerdir.

Bulgulara dayalı olarak geleneksel kızak sporunun katılımcı sporcular arasında küçüklükten beri yapılan bir etkinlik olduğu ortaya çıkmıştır. Dedelerinden atalarından gelen bir gelenek olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun neden yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodlar benzer özelliklerine göre birleştirilmiştir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak bu sporun güzel, zevkli bir aktivite olması, insanları birbiriyle kaynaştırması, eğlendirmesi, cesaret ve heyecan verici olması, festival havasında geçmesi, turizme katkı sunması, geleneksel sporları yaşatma isteği, gençlere örnek olması, sağlık ve denge sağlaması, cesaret verici olması, stres attırıcı faktör olması konularına odaklanılmıştır.

Sporcuların verdikleri yanıtlar incelendiğinde çeşitli nedenlerle geleneksel kızak sporunun yapılması gerektiğini düşündükleri görülmüştür. Güzel, zevkli bir aktivite olması nedeniyle bu sporu yaptıklarını belirten sporcular olmuştur. Kimi sporcular kızıağın insanların birbiriyle kaynaşmasına vesile olduğunu, onları eğlendirdiğini ifade ederken, kimi sporcular da kızıağın cesaret ve heyecan verici olmasını örnek göstermişlerdir.

Sporcular arasında geleneksel kızak yarışlarının festival havasında geçmesini örnek gösterenler olduğu gibi, turizme katkı yapmasını önemseyenler de bulunmaktadır. Çalışmaya katılan sporcular en çok geleneksel sporları yaşatma isteği nedeniyle bu sporu yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Gençlere örnek olmasını öneren sporcular olduğu gibi sağlık ve denge sağlaması nedeniyle yaptıklarını ifade edenler de olmuştur. Kimi katılımcılar geleneksel kızıağın stres attırıcı faktör olmasını örnek göstermişlerdir.

Sporcuların verdiği yanıtlara dayalı olarak geleneksel kızak sporunu aktivite olarak yaptıklarını, bu sporu heyecan verici bulduklarını söylemek olanaklıdır. Katılımcılara göre, kızak yarışlarının festival havasında geçtiğini, yanı sıra bu sporun bir cesaret işi

olduğunu, yapan kişilerin dinç ve zinde olduğunu, ayrıca gençlere örnek teşkil ederek geçmişten dedelerinden aldıkları bu sporu geleceğe taşımak istedikleri söylenebilir.

Çalışmada incelenen bir diğer konu da geleneksel kızak sporu yarışçılarının, yarış öncesi antrenman yapabilecekleri bir pistin faydalı olması için pist hangi özelliklere sahip olması gerektiğine ilişkin görüşleridir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinin genel olarak benzer olduğu görülmüştür. Kimi katılımcılar her sporcunun kendi kayma stilini oluşturmasını önerirken, kimileri de iklim koşullarını dikkate almayı önermişlerdir.

Sporcuların pist ile ilgili gündeme getirdikleri bir diğer konu da pistin eğiminin ayarlanmasıyla ilgilidir. Geleneksel kızak sporunda pistin kenarlarının iyice kapatılması sporcular tarafından önerilen bir diğer konudur. Katılımcı sporcuların pist ile ilgili kızakların kırılması konusunda şikâyetle buldukları görülmüştür.

Sporcuların verdikleri yanıtlar bir bütün olarak incelendiğinde, kızak yarışlarında antrenmanların etkili olması için pistlerin normalde yapıldığından ziyade çarıklarla çığnenerek ve gece ve sabaha karşı daha çok donması için su dökülmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Türkiye’de geleneksel kızak sporunun eksik yönlerinin neler olduğu, nasıl geliştirilebileceği konusundaki soruya katılımcı sporcuların verdikleri yanıtlar incelendiğinde çalışmaya katılan sporcuların görüşlerine dayalı olarak sporculara değer verilmesi, federasyonun kendini geliştirmesi, yarışmalarda profesyonelliğe önem verilmesi, yarış koşullarının hava durumuna göre düzenlenmesi, yerel destek sağlanması, anlamı korunarak ve sporcuların ve ilgili kişilerin teşvik edilmesi konularına odaklanılmıştır.

Sporcuların konuyla ilgili verdikleri yanıtlar incelendiğinde geleneksel kızak sporunun geliştirilmesi için nitelikli öneriler geliştirdikleri söylenebilir. Katılımcılar öncelikle sporculara değer verilmesini, onların motive edilmesini önermişlerdir.

Geleneksel spor dalları federasyonunun kendini geliştirmesini öneren katılımcıların yanında kimi sporcular yarışların tam olarak profesyonel yapılmadığını daha profesyonel yapılırsa isteklerin artacağını belirtmişlerdir.

Kimi sporcular yarış şartlarının uyumlu olmadığını yarışların geç saatlere kadar kalması güneşin etkisi ile karların erimesinin yarışçıları ve skorları olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bazı sporcular yöre halkının destek olmasının gerektiğini, eğer daha çok destek gelirse daha güzel olacağından bahsetmiştir.

Kimileri de kızak sporunun geliştirilmemesi gerektiğini ve özünü kaybetmemesi gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir. Katılımcılar arasındaki kimi sporcular insanların daha çok teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların verdikleri yanıtlar geleneksel kızak sporunun gelişebilmesi için öncelikle sporculara önem verilmesine, federasyonda eksiklikler bulunduğu ve bunları geliştirmesi gerektiğine odaklanmaktadır. Sporcular yarışların profesyonel olmamasına ve insanların kızak sporunu yapmaya teşvik edilmesine ve halkın desteğinin alınmasına önem verilmesiyle bu sporun daha fazla gelişebileceğini düşünmektedirler.

İkinci araştırma sorusuna yanıt bulmak amacıyla yönetici ve sporculara dörder soru yöneltilmiştir. Öncelikle geleneksel kızak yöneticilerinin görüşleri değerlendirilmiş, devamında sporcuların görüşleri irdelenmiştir.

Katılımcı spor yöneticilerinin geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması konusunda olumlu görüşler ifade ettikleri görülmektedir. Geleneksel kızak sporunun geliştirilmesi bağlamında yöneticilerin görüşleri incelenerek yerel yönetim desteği alınmalı, halkın sahip çıkması sağlanmalı, bölgenin turizm potansiyeli değerlendirilmeli, uluslararası tanıtım yapılmalı ve bölgenin turizm potansiyeli değerlendirilmesine yönelik görüşlerine odaklanılmıştır.

Yöneticilerin verdiği cevaplara bakılarak geleneksel kızak sporu günümüzde federasyon bünyesine dahil olduktan sonra zaten ilerleme sağlamaktadır. Fakat yerel yönetimlerin ve halkın da destek vermesi gerekmektedir.

Katılımcı spor yöneticileri geleneksel kızak sporunun tanıtılması ve turizme kazandırılması için nasıl bir strateji planı oluşturulması gerektiği konusundaki görüşleri incelenerek Kültür bakanlığına müracaat edilmesi, Federasyonun daha fazla çaba sarf etmesi ve mevcut olanakların tesis haline getirilmesi konularına odaklanılmıştır.

Katılımcı spor yöneticilerinin geleneksel kızak sporunun turizme kazandırıldığını varsayılması durumunda bu turizm alanının sürdürülebilirliği sağlanabilmesi için neler yapılabileceğine ilişkin görüşleri incelenerek uluslararası seviyeye getirme ve ulusal katılımın artırılması konularına odaklandıkları görülmüştür.

Geleneksel kızığın uluslararası seviyeye getirilmesini öneren katılımcılar geleneksel kızak sporunun uluslararası müsabakalar yapılmasıyla hem sporcu hareketliliği olacağı hem de ülkenin ve sporun daha iyi tanıtılabileceğini dile getirmişlerdir.

Yurtiçinde veya yurt dışında geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için rol model olarak alınabilecek bir örneğin olup olmadığı, varsa bu örnekler hakkında katılımcı yöneticilerin görüşme dökümleri incelenerek Bob Kızığı, Luge Kızığı, geleneksel kızak bu sporun atasıdır ve geleneksel kızığın ulusal bir spor olduğuna ilişkin görüşlerin ön plana çıkarıldığı görülmüştür.

Yöneticiler geleneksel kızığı bu alandaki tüm sporların atası olarak gördüğünü ve uluslararası unvana kavuşulabileceğini ve geleneksel kızak sporunun halihazırda ulusal düzeyde tanınan bir spor olduğunu, çok çaba sarf edilmesi, tanıtım yapılması gibi durumlarda uluslararası düzeyde tanınır olacağını vurgulamışlardır.

Yöneticilerden elde edilen sonuçlara bakıldığında geleneksel kızak sporu 2002 yılında federasyon bünyesine dâhil olarak büyük bir başarı elde etmiştir. Resmi olmayan kaynaklara göre 600 yıllık bir geçmişi bulunan kızak sporu hakkında yöneticiler, atalarımızdan devraldığımız bu kızığı en üst seviyelere taşımak için çalıştıklarını, yerel yönetimlerin desteğini almanın yanında federasyona dahil olmanın bu spor için önemli bir potansiyel olduğunu ve bu potansiyeli turizme kazandırmak için ellerinden geleni yapacaklarını ifade ettikleri söylenebilir. Yöneticiler, turizmde strateji olarak daha önceden geleneksel okçuluk sporunu dünya miras listesine eklemek için

başvurduklarını ondan sonra geleneksel kızak sporu için başvuracaklarını, ayrıca Kültür Bakanlığı'ndan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan destek beklediklerini ifade etmişlerdir. Yurt dışında uluslararası düzeyde yapılan yarışların Bob ve Luge kızaklarının yapı bakımından geleneksel kızak ile birebir aynı olduğunu ve geleneksel kızıağın bunların atası konumunda olduğunu ifade eden yöneticiler, geleneksel kızıağın da yapılacak olan yerinde çalışmalar ile onların yanında yer alabileceği düşündükleri görülmüştür.

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmasının gerekliliğine ilişkin görüşlerine dayalı olarak oluşturulan kodlar benzer özelliklerine göre birleştirilmiştir. Görüşme dökümlerine dayalı olarak turizme kazandırılması gerekli değil diyen iki sporcunun yanında, diğer tüm sporcuların yerel geleneklerin ulusal ve uluslararası kültüre eğlenceli bir spor olarak tanıtılması, gelir kaynağı olması, yeni sporcu potansiyelinin keşfedilmesi, başarının devamlılığının sağlanması için geleneksel kızıağı turizme kazandırmak gerekir diye düşündükleri görülmüştür.

Sporcuların sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında 30 sporcudan 5'i geleneksel kızıağı turizme kazandırılması gerekmediğini belirttiği görülmüştür. Sporcular geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması gerekmediğini, kazandırılrsa geleneğini, özelliğini ve geçmişini kaybedeceğini ve turizme kazandırmaya çalışılan her aktivitenin değişime mahkûm olacağını ifade etmişlerdir. Bu sporcular geleneksel kızıağın turizme kazandırılırsa kızıağın özelliklerini kaybedeceği eskisi gibi özenle değil de bir aktivite olarak yapılacağından bahsetmişlerdir.

Diğer tüm katılımcılar ise turizme kazandırılması gerektiğini artık zaman geçtikçe eskisi kadar kar yağmadığı ve eskisi kadar vakit ayıramadıklarını ama federasyon ile turizmde kazandırılmış olunursa daha çok potansiyelinin olacağını, genel olarak federasyon ve yerel halkın destek vermesi gerektiğini, federasyonun farklı illerde yarışlar düzenlemesi gerektiğini, farklı illerdeki yarışlar ile kızak hem turizme kazandırılacağını hem de bölgenin reklamının yapılacağını düşündükleri görülmüştür.

Geleneksel kızıağın turizme yerel geleneklerin ulusal ve uluslararası kùltürlere tanıtılmasına olanak sağlayacağını düşünerek olumlu bakan katılımcılar bulunmaktadır. Turizme olumlu bakan diğler sporcuların en fazla gündeme getirdikleri neden kùltür mirasının devamlılığını sağlamaktır. Katılımcılar arasında spor dünyasına kùltürel canlılık getirilmesini örnek gösterenler olmuştur. Sporcular turizm faaliyetlerinin gelir kaynağı olduğunu o nedenle geleneksel kızıağın turizme kazandırılması gerektiğini vurgulamıştır. Sporculara göre turizm faaliyetleri diğler taraftan yeni sporcu potansiyelinin keşfedilmesi için de önemlidir.

Lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmasının bölgeye ne gibi katkılar sunacağına ilişkin görüşlerine dayalı olarak ekonomiye canlılık kazandırması, bölgeyi kalkındırması, bölgenin tanıtımına katkı yapması, bölgenin sosyal gelişimine katkı sunması, gençlere yönelik faaliyetlerin artması, bölgenin potansiyelinin artması konularına odaklanılmıştır.

Sporcuların sorulara verdikleri yanıtlara bakıldığında sporcuların büyük bölümünün kızak sporunun turizme açılmasıyla hem bölgenin tanıtımının yapılacağını hem de ekonomik olarak bölgeyi kalkındıracağıdır.

Geleneksel kızıağın turizme açılmasıyla ekonomiye canlılık kazandırması, bölgeyi kalkındırmasını bekleyen katılımcıların yanında, turizm faaliyetlerinin artırılmasıyla geleneksel kızak aracılığıyla bölgenin tanıtımına katkı yapılması konusunu gündeme getiren katılımcılar da olmuştur.

Geleneksel kızak sporu turizme açılınca bölgenin sosyal gelişimine katkı sunacağını ifade eden sporcuların yanında turizm faaliyetleri yoluyla bölgenin potansiyelinin güçleneceğini düşünen katılımcı sporcular bulunmaktadır.

Çalışmaya katılan bütün sporcuların tek olarak vurguladıkları konu, turizmin yöre halkına fayda sağlayacağı, yöredeki otelden bakkala herkesin bu yarışlardan maddi ve manevi olarak olumlu etkileneceği, halka maddi kaynak sağlayacağıdır. Diğler taraftan sporcular yöresel ürünlerin tanıtımının artacağı, yörede bulunan diğler turistik hareketlere bile dolaylı yoldan etki sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Kızak sporcularının geleneksel kızak sporunu yapan sporcuların yerel kıyafetleri, yörenin geleneksel giysilerini giymelerinin turizm faaliyetleri üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerine dayalı olarak yörenin kendine özgü yapısının tanıtılması, yöresel kıyafetlerin beğeni kazanması, turistlerin ilgisinin yöreye çekilmesi, yöre halkının maddi gelirinin artması, turistik faaliyetlerin şölen havasında geçmesi konularına odaklanılmıştır.

Sporcuların sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, yörenin kendine özgü özelliklerinin tanıtılmasına katkı sunacağını ifade ettikleri görülmektedir. Sporcuların genel olarak söyledikleri geleneksel kızak sporunu gelenek olarak baz alınmaktadır. Fakat onları kullanan sporcularda geleneksel kendine özgü geleneklere göre kıyafetler ile yapılması gerekmektedir. Katılımcı sporcuların yöresel kıyafetler konusunda vurguladığı bir diğer konu da ilginin yöreye çekilmesidir. Konuyla ilgili olarak sporcuların gelen yerli ve yabancı turistlerin hatta herkesin ilgisini çekeceğinden bahsettikleri görülmüştür.

Yöresel kıyafetleri giyen kızak sporcularının bölgeye maddi katkı sağlanmasına yardımcı olacağı düşüncesi de vurgulanmıştır. Bu konuda sporcuların yöresel kıyafetlerin halk yöre için gelir kaynağı olacağından bahsettikleri görülmüştür. Örnek olarak dikim atölyeleri kurulacağı ve bu atölyelerden yörenin maddi gelir elde edeceğini belirtilmiştir. Sporcuların yarışların bir festival havasında şölen gibi geçeceğini düşündükleri de gözlenmiştir.

Çalışmaya katılan lisanslı kızak sporcularının geleneksel kızak sporunun turizm bağlamında devamlılığının nasıl sağlanacağına ilişkin görüşlerine dayalı olarak geleneksel olan şeylerin turizmden uzak tutulması gerekir, her kış mevsiminde festivaller düzenlenmesi, halkın ilgisini ve desteğini canlı tutma, yetkili kişilerin ve federasyonun sporu ve sporcuları desteklemesi, profesyonelleşme, altyapının, tesislerin, pistlerin güçlendirilmesi, müsabakaların sıklığının artırılması konularına odaklanılmıştır.

Sporcuların verdikleri yanıtlar incelendiğinde, en çok halkın ilgisinin canlı tutulmasını ve desteğinin devam ettirilmesini önerdikleri görülmektedir. Geleneksel kızığın

turizm faaliyetlerinden uzak tutulması gerektiğini düşünen iki katılımcı bunun nedeni olarak kültürel değerleri muhafaza etme kaygısını göstermişlerdir.

Turizm faaliyetlerinin devamlılığının sağlanması için her kış mevsiminde festivaller düzenlenmesini öneren katılımcılar bulunduğu gibi, geleneksel kızak sporunun turizm bağlamında devamlılığının sürdürülmesi için yetkili kişilerin ve federasyonun sporu ve sporcuları desteklemesini öneren katılımcılar da olmuştur.

Turizmin devamlılığının sağlanmasında profesyonelleşmeye önem verilmesi gerektiğini düşünenlerin yanında, kimi sporcular geleneksel kızak sporu için altyapının, tesislerin, pistlerin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Sporcuların verdikleri incelendiğinde yalnızca iki katılımcının geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılmaması gerektiğini yoksa kültürel yozlaşma olacağından düşündükleri görülmüştür. Onlara göre, kızak sporu zaten geleneksel olarak yerini almıştır. Fazlasına gerek olmadığını düşünmektedirler. Diğer tüm sporcular ise turizme kazandırılması gerektiğini düşünmektedir. Genel olarak bakıldığında sporcular daha düzenli daha profesyonel yapılması gerektiğini ve federasyon bünyesine girdiği için turizme kazandırılmasının daha kolay olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Çalışmada ulaşılan sonuçlar bağlamında ileri araştırmalara ve karar alıcılara yönelik öneriler geliştirilmiştir:

Karar Alıcılara Yönelik Öneriler

1. Geleneksel kızığın tüm Türkiye’de tanıtımına yönelik faaliyetler düzenlenebilir. Özellikle kar yağışının yeterli düzeyde olduğu coğrafi bölge okullarında geleneksel kızığı tanıttak öğretici etkinlikler düzenlenebilir.
2. Geleneksel kızak müsabakalarının coğrafi koşulları ve iklimi uygun olan tüm yörelerde yapılması teşvik edilebilir.

3. Geleneksel kızıağı uluslararası kayak camiasında tanıtımını yapmak için Kùltür ve Turizm Bakanlığı'yla birlikte projeler geliştirilebilir.
4. Geleneksel kızıağın uluslararası olimpiyatlarda yer almasını sağlamak için tanıtım bütçeleri ayrılabilir.
5. Geleneksel kızak faaliyetlerinin yöre ekonomisine katkısını artırmak amacıyla, yöre halkına yönelik eğitimler düzenlenebilir.
6. Geleneksel kızak sporcularının alanda yetişmelerini sağlamak için bu alanda iyi olan Avrupa ve Kuzey Amerika ÷lkelerinde o ÷lkelerin ilgili federasyonlarıyla ortaklaşa eğitim ve kamp faaliyetleri yürütülebilir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Geleneksel kızıağın başka kültürlerdeki karşılığını ortaya koymak için, farklı ÷lkeler ve coğrafyalar seçilerek mukayeseli çalışmalar yürütülebilir.
2. Geleneksel kızıağın tarihçesini ortaya çıkaracak ulusal öykü projesi geliştirilebilir.
3. Profesyonel kızak sporcuları ile grup araştırmaları yapılarak, kızak sporcusu geliştirme faaliyetleri bilimsel bir temelde incelenerek, bu alanda bir rehber modül geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, Ş. ve Özveri, M. (2018). "Osmanlı'da Savaş ve Spor Topuzları." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları XIX*, 240-264
- Ağger, V. (2011). *Universiade 2011 Kış Oyunlarının Erzurum Kış Turizmi Potansiyeline Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aka, S. T. (2010). *Atlı Cirit Sporcularının Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Akkuş, G. (2019). Ilgaz Dağında Kış Turizm Talebi ve Gelişimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*. 9 (1), 1-27.
- Akkurt, M. (2008). *Kahramanmaraş'ta Yapılan Geleneksel Güreşlerin Tarihsel Gelişimi ve Toplum Tarafından Algılanış Biçimleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı (6. Baskı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Alpaslan, K. (2019). *Yöresel Yemeklerde Moleküler Gastronomi Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Ataş, İ. (2016). *Kayak Merkezleri Müşterilerinin Memnuniyet Düzeyi ve Beklentileri: Kayseri Erciyes Kayak Merkezi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
- Aslan, H.T. (2019). *Kayak Alp Disiplininde Ülkelerin Sportif Başarı Durumları ile Kış Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Atatürk Üniversitesi / Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

- Başığit, F. E. (2018). *Ulusal ve Uluslararası Yüksek İrtifa Kayak Merkezlerinin Yapısal ve Organizasyon (Antrenman- Yarış) Özelliklerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi. Isparta
- Bay, M. E. (2019). *Geleneksel Türk Sporlarından Kısa Şalvar Güreşinin Uygulamaları ve Kültürel Boyutunun İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitim ve Spor Eğitimi Yüksek Lisans Programı
- Bayazit, A. ve Boz, E. (2017). Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Yenileşme Hareketlerinin Türk Spor Kültürüne Etkileri “Tanzimattan Cumhuriyete Spor” *International Journal Of CulturalAndSocialStudies e-ISSN:2458-9381*
- Değirmenci, A. ve Doğru, M. (2017). Türkiye'de sosyobilimsel konularla ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi: bir betimsel analiz çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 123-138. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deubefd/issue/35768/400238>
- Deniz, M. ve Sezer, A. (2012). *Uşak İlinde Kültürel ve Sportif Amaçlı Yapılan Atçılık ve Sorunları*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı s:200-230
- Doğan, V. (2010). *Kahramanmaraş Şalvar Güreşi ve Dünyadaki Benzerleri İle Kıyaslanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
- Gül, M. (2018). *Türk Kültürlerindeki Geleneksel Oyunlar ve Sporlara Yüzeysel Bir Bakış*. *Journal of Turkish Studies*, 13(26), 655–671.
- Gürsoy, S. (2015). *Kar ve Buz Sporlarında Milli Sporcuların Bu Sporları Tercih Etmesinde Rol Oynayan Motivasyonel Faktörlerin İncelenmesi*.

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Eren, E. (2020). *Türk Kültüründeki Atlı Spor Dallarının Tarihi Perspektif Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Eski, T. (2004). *Kastamonu Yöresi Geleneksel Kayık (Kızak) Sporunun Materyal-Teknik ve Uygulama Bakımından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Karahüseyinoğlu, M.F. (2008). Geleneksel Türk Spor Kamuoyunun Profiline Belirlenmesi, ISSN:1306-3111 *e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume: 3, Number: 2, ArticleNumber: B0017

Karahüseyinoğlu, M.F. (2007). *Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Kıyıcı, F. (2015). *Kar ve Buz Sporlarında Milli Sporcuların Bu Sporları Tercih Etmesinde Rol Oynayan Motivasyonel Faktörlerin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü

Resmî Gazete (09.Temmuz.2002, S 24810). *Kızak Sporları Yarışma Yönetmeliği*.

Mursalov, M., (2009). *Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan'ın Guba-Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı.

Mutlu, R. (2018). *Osmanlı Devleti'nde Güreş ve Güreşçiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı.

- Naghipour, P. (2017). *Ilgaz Dağı Kış Turizm Merkezi Ziyaretçilerinin Motivasyon ve Memnuniyet Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı Beşerî ve İktisadi Coğrafya Bilim Dalı.
- Ocak, M. H. (2020) *Geleneksel Spor ve spor Seyircilerinin İzleyici Profilleri ve Tercih Nedenlerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara Kültür Bakanlığı Yayınları 2564.
- Özen, N. (2012). *Türk Kültür Tarihinde Spor ve Türklerin Spora Katkıları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Batman Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı
- Sönmez, B. (2014) *Kent Yerleşimcilerinin Turizm Pazarlamasına Yönelik Tutumunu Etkileyen Faktörler: Erzurum İli Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı
- Türkeri, İ. (2014). *Destinasyon Aidiyeti Oluşturulmasında Destinasyon İmajının ve Kişiliğinin Rolü: Kış Turizmi Örneği (Palandöken Kayak Merkezi)*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı
- Türkmen, M, İmamoğlu, O. ve Ziyagil. M. A. (2006). Türkiye’de Güreş Sporunun Popülaritesi ve Seçilmiş Bazı Spor Branşları ile Karşılaştırılması. *Türk Dünyası Araştırmaları, Sayı 163, ss: 77*.
- Sarışenoğlu, S. (2016). *Türkiye’de Kayak Tesislerinin Güvenirliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Şahin, H. (2004). *Geleneksel Karakucak Güreşlerini Tarihsel Kökenleri, Yayılma Alanları ile Organizasyon Biçimlerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Şahin, E., ve Evli, F. (2020). Investigation of Graduate The sis with Different Variables About Traditional Turkish Sports in Turkey Between 2009-2019. *International Journal of Physical Education Sportand Technologies 1(1)*, 34-41.
- Vanat, L (2015). 2015 International report on mountaintourism -Overview of the key industry figures for ski resorts, www.vanat.ch sitesinden 12.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Vanat, L (2020). International Report on Snow ve Mountain Tourism - Overview of the key industry figures for ski resorts April 2020, www.vanat.ch sitesinden 12.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Vanat, L (2016). 2016 International Report on Snow ve Mountain Tourism - Overview of the key industry figures for ski resorts April 2016, www.vanat.ch sitesinden 12.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Yakut Çayır, M. ve Sarıtaş, M. T. (2017). Nitel Veri Analizinde Bilgisayar Kullanımı: Bir Betimsel İçerik Analizi (2011-2016). *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 11 (2), 518-544. DOI: 10.17522/balikesirnef.373444
- Yalçınkaya, İ. (2016). *Alp Kayağında Pliometrik Antrenmanların Yarışma Hızına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldıran, İ. (1986). *Tarih Kaynaklar Açısından Türk Spor Kültürü*. (Master tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü
- Yıldıran, İbrahim. (1996). Uygulama Nedenleri ve Fonksiyonları Bakımından Türk Kültürünün Erken Devirlerinde Bazı Sportif Aktivitelerin Görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 47-57.
- Yıldırım, F. (2011). *Cirit Atlarının Bazı Performans ve Vücut Ölçüleri*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Zootekni Anabilim Dalı

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları

İNTERNET KAYNAKLARI

URL-1:<http://docplayer.biz.tr/12073194-Turkiye-geleneksel-spor-dallari-federasyonu-kizak-ve-atli-kizak-spor-dallari-1-calistayi.html>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-2:<https://tr.wikipedia.org/wiki/Altaylar>. Erişim Tarihi: 12.11.2021.

URL-3:<http://tarihenotdus.com/spor-tarihi/eski-turk-kavimlerinde-ve-devletlerinde-kayakcilik/>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-4:<https://bilgi.center/kis-turizmi-nedir-neler-yapilir/>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-5:<http://www.eyof2017erzurum.org/>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-6:<http://www.turizmajansi.com/haber/turkiye-de-alplerden-daha-yuksekkis-sporlari-potansiyeli-var-h11696>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-7:http://www.tursab.org.tr/dosya/12196/tursab-kis-turizmi-raporu119314251845-1_12196_3978793.pdf. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-8:
https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1%C5%9F_Olimpiyat_Oyunlar%C4%B1

URL-9: <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10177/kis-sporlari-turizm-merkezlerine-iliskin-genel-bilgiler.html> Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-10:<http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-23.pdf>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-11:http://www.tatildefteri.com/kayak_merkezleri.aspx. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-12:<http://www.turizminsesi.com/haber/turkiyenin-dort-bir-yanindaki-kis-sporlari>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-13:<http://www.hurriyet.com.tr/2011-erzurum-kis-oyunlarina-muhtesem-acilis-16869824>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-14:<http://www.erzurumsporasi.com.tr/tesisler/2/1002/palandoken-kayak-merkezi.html>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-15:
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzurum/turizmaktiviteleri/palandoken-kayak-merkezi>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-16:https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-nin-turizm-karnesi?gclid=EAIaIQobChMIm9fJ1pTY5AIVwdmyCh1V1Qb_EAAYASA_AEgInifD_BwE. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-17:<http://ttyd.org.tr/Uploadfiles/DocumentFiles/c3d9642a-3a06-43e8-a9a8-892949d83eba.pdf>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-18:<http://www.bingol.edu.tr/media/210799/sayt-bolum12-Arastirma-Evreni-Orneklem-Secimi-ve-Olcum.pdf>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-19:<http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-20:<https://docplayer.biz.tr/421042-Nitel-analizler-icerik-ve-betimsel-analiz.html>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-21:<https://www.yumpu.com/tr/document/read/10670230/i-turkiye-selcuklu-devletinde-spor-ve-eolence-hayati->. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-22:
http://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/3489/Deniz_ER%c4%b0M_tez.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-23:<https://www.acarindex.com/pdf/acarindex-ee3fc294-6034.pdf>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-24:<https://www.tarihbilimi.gen.tr/selcuklularda-spor/>. Erişim Tarihi:
11.11.2021.

URL-25:<https://mu haz.org/spor-tarihi.html?page=4>. Erişim Tarihi: 11.11.2021.

URL-26:<http://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/handle/11630/3489>. Erişim Tarihi:
11.11.2021.

URL-27: <https://gezimanya.com/GeziNotlari/palandoken-kayak-merkezi>. Erişim
Tarihi: 15.01.2022

URL-28: <https://www.harikalardiyari.com/uludag-kayak-merkezi/>. Erişim Tarihi:
15.01.2022

URL-29: <https://gezilmesigerekenyerler.com/kastamonu/ilgaz-kayak-merkezi-nerede-konaklama-ve-otel-imkanlari-kastamonu.html>. Erişim Tarihi. 15.01.2022

URL-30: <https://www.harikalardiyari.com/uludag-kayak-merkezi/>. Erişim Tarihi:
15.01.2022

URL-31: <https://gezilmesigerekenyerler.com/kastamonu/ilgaz-kayak-merkezi-nerede-konaklama-ve-otel-imkanlari-kastamonu.html>. Erişim Tarihi: 15.01.2022

EKLER

EK 1 Görüşme Formları

Yönetici Görüşme Formu

1. Kış sporları ve geleneksel kızak sporuna bakış açınız ve yakınlığınız nedir?
2. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması ile ilgili düşünceleriniz nelerdir (geleneksel kızak turizme kazandırılmalı mı?)
3. Geleneksel kızak sporunun tanıtılması ve turizme kazandırılması için nasıl bir strateji planı oluşturulmalıdır?
4. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırıldığını varsayarsak bu turizm alanının sürdürülebilirliği sağlanabilir mi? Nasıl sağlanabilir?
5. Yurtiçinde veya yurtdışında geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması için rol model olarak alınabilecek bir örnek var mıdır? Varsa bu örnekler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Sporcu Görüşme Formu

1. Geleneksel kızak sporuna ilginiz nasıl başladı?
2. Sizce geleneksel kızak sporu turizme kazandırılmalı mı? Nasıl?
3. Geleneksel kızak sporunun turizme kazandırılması yöreye ne gibi katkılar sağlar?
4. Sizce geleneksel kızak sporu neden yapılmalıdır?
5. Geleneksel kızak sporcuları, yörenin geleneksel kıyafetlerini kullanırsa turizme ne gibi katkısı olur?
6. Geleneksel kızak sporu turizme kazandırıldığında devamlılığı sağlanabilir mi? Nasıl?
7. Geleneksel kızak sporu yarışçıları, yarış öncesi antrenman yapabilecekleri bir pistin faydalı olması için pist hangi özelliklere sahip olmalıdır?
8. Türkiye’de Geleneksel kızak sporunun eksik yönleri nelerdir? Geliştirilebilir mi?

EK 2 Kızak Görselleri

Şekil 13.

Kızağın Yandan Grn

Şekil 14.

Kızağın Arkadan Grn

Şekil 17.

Bursa Uludağ Geleneksel Kızak Yarışları

Şekil 18.

Geleneksel II. Ilgaz Yarışları

EK 3 Eylem Planı